

KIEROWNIK BUDOWY

**KIEROWNIK ROBÓT
BUDOWLANYCH**

(wybrane zagadnienia)

dr inż. Jerzy Dylewski

MOIIB, Radom, kwiecień 2023

KONSPEKT SZKOLENIA

1. Wprowadzenie – przepisy prawne regulujące zasady powoływania kierownika budowy i kierownika robót budowlanych
2. A może uda się bez kierownika – czyli co w tej kwestii przyniósł „Polski Ład” ?. Jak liczyć powierzchnię zabudowy ?
3. Wymagania formalne warunkujące możliwość wykonywania funkcji kierownika budowy i kierownika robót budowlanych
4. Podstawowe obowiązki kierownika budowy, wynikające z ustawy Prawo budowlane, w tym nowości wprowadzane „na raty” ustawą nowelizacyjną z 7 lipca 2022 roku
 - opracowanie planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia
 - oświadczenia o objęciu funkcji już nie ma,
 - prowadzenie realizacji robót z projektem, przepisami i wiedzą techniczną,
 - współpraca z nadzorem autorskim,
 - kontrola jakości robót (Polskie Normy, specyfikacje techniczne)
 - zarys systemu dopuszczenia do obrotu i stosowania wyrobów budowlanych,
 - końcowe oświadczenie, m.in. n/t powierzchni użytkowej .
5. Pozostałe obowiązki kierownika budowy, „rozrzucone” po ustawie Prawo budowlane
6. Elementy umów o roboty budowlane
 - obmiary robót w zależności od rodzaju wynagrodzenia w umowie o roboty budowlane,
 - rozliczenia finansowe robót,
7. Możliwości rozszerzenia obowiązków kierownika budowy
8. Prawa kierownika budowy
9. Zmiana kierownika budowy w trakcie trwania robót budowlanych
10. Kierowanie robotami budowlanymi przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków
11. Odpowiedzialność karna, zawodowa i dyscyplinarna kierownika budowy
12. Dyskusja podsumowująca, pytania uczestników

1. Wprowadzenie – przepisy prawne regulujące zasady powoływania kierownika budowy i kierownika robót budowlanych

Podstawowym dokumentem regulującym kwestie związane z osobą kierownika budowy jest obecnie ustawa Prawo budowlane z 7 lipca 1994 roku (tekst jednolity w Dz.U.2021.2351, ale od tego czasu już 10 kolejnych nowelizacji, a ostatnia, 10-ta, kilka dni temu, czyli 27 stycznia br.)

Art. 17. Uczestnikami procesu budowlanego, w rozumieniu ustawy, są:

- 1) *inwestor,*
- 2) *inspektor nadzoru inwestorskiego,*
- 3) *projektant,*
- 4) ***kierownik budowy lub kierownik robót.***

Powoływanie kierownika budowy jest obowiązkiem leżącym w gestii inwestora

Art. 18. 1. Do obowiązków inwestora należy zorganizowanie procesu budowy, z uwzględnieniem zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a w szczególności zapewnienie:

- 1) *opracowania projektu budowlanego i, stosownie do potrzeb, innych projektów,*
 - 2) ***objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy,***
 - 3) *opracowania planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,*
 - 4) *wykonania i odbioru robót budowlanych,*
 - 5) *w przypadkach uzasadnionych wysokim stopniem skomplikowania robót budowlanych lub warunkami gruntowymi, nadzoru nad wykonywaniem robót budowlanych - przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych.*
2. *Inwestor może ustanowić inspektora nadzoru inwestorskiego na budowie.*
 3. *Inwestor może zobowiązać projektanta do sprawowania nadzoru autorskiego.*

w pewnych sytuacjach jednak ustawa zwalnia go z takiego obowiązku, dotyczy to (z pewnymi, dość licznymi wyjątkami) budów i robót nie wymagających uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę, wymienionych w art. 29 Prawa budowlanego.

Art. 42. 1. Przed rozpoczęciem robót budowlanych inwestor jest obowiązany:

- 1) *zapewnić sporządzenie projektu technicznego, z zastrzeżeniem art. 34 ust. 3b, w przypadku:*
 - a) *robót budowlanych objętych decyzją o pozwoleniu na budowę,*
 - b) *budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1-4,*
 - c) *przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 3 pkt 1 lit. a,*
 - d) *instalowania, o którym mowa w art. 29 ust. 3 pkt 3 lit. d;*
- 2) ***ustanowić kierownika budowy w przypadku:***
 - a) *robót budowlanych objętych decyzją o pozwoleniu na budowę,*
 - b) *budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1, 2-4, 9, 27 i 30, oraz instalowania, o którym mowa w art. 29 ust. 3 pkt 3 lit. d i e,*
 - c) *przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 3 pkt 1 lit. a,*
 - ca) ***rozbiórki objętej decyzją o pozwoleniu na rozbiórkę***
 - d) ***robót budowlanych objętych decyzją o legalizacji budowy, o której mowa w art. 49 ust. 4, w której nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie,***

e) robót budowlanych objętych decyzją o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych, o której mowa w art. 51 ust. 4;

3) ustanowić inspektora nadzoru inwestorskiego w przypadku:

- a) gdy taki obowiązek wynika z decyzji o pozwoleniu na budowę,
- b) robót budowlanych objętych decyzją o legalizacji budowy, o której mowa w art. 49 ust. 4, w której nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie,
- c) robót budowlanych objętych decyzją, o której mowa w art. 51 ust. 4,
- d) obiektów budowlanych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 19 ust. 2;

4) przekazać kierownikowi budowy projekt budowlany, w tym projekt techniczny, o ile jest wymagany.

3. Organ administracji architektoniczno-budowlanej może wyłączyć, w drodze decyzji, obowiązek ustanawiania kierownika budowy, jeżeli jest to uzasadnione nieznacznym stopniem skomplikowania robót budowlanych lub innymi ważnymi względami.

.....

Art. 29. 1. Nie wymaga decyzji o pozwoleniu na budowę, natomiast wymaga zgłoszenia, o którym mowa w art. 30, budowa:

1) wolno stojących budynków mieszkalnych jednorodzinnych, których obszar oddziaływania mieści się w całości na działce lub działkach, na których zostały zaprojektowane;

1a) wolno stojących, nie więcej niż dwukondygnacyjnych budynków mieszkalnych jednorodzinnych o powierzchni zabudowy do 70 m², których obszar oddziaływania mieści się w całości na działce lub działkach, na których zostały zaprojektowane, a budowa jest prowadzona w celu zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych inwestora („Polski Ład” – przyp. autora)

2) sieci:

- a) elektroenergetycznych obejmujących napięcie znamionowe nie wyższe niż 1 kV.
- b) wodociągowych,
- c) kanalizacyjnych,
- d) ciepłych,
- e) gazowych o ciśnieniu roboczym nie wyższym niż 0,5 MPa;

3) wolno stojących parterowych budynków stacji transformatorowych i kontenerowych stacji transformatorowych o powierzchni zabudowy do 35 m²;

4) obiektów budowlanych, niewymienionych w pkt 2, 3 i 5-30 oraz w ust. 2, usytuowanych na terenach zamkniętych, ustalonych decyzją Ministra Obrony Narodowej lub ministra właściwego do spraw wewnętrznych, z wyłączeniem budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej;

5) oczyszczalni ścieków o wydajności do 7,50 m³ na dobę;

6) zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe o pojemności do 10 m³;

7) tymczasowych obiektów budowlanych niepołączonych trwale z gruntem i przewidzianych do rozbiórki lub przeniesienia w inne miejsce - w terminie określonym w zgłoszeniu, ale nie później niż przed upływem 180 dni od dnia rozpoczęcia budowy określonego w zgłoszeniu;

8) pomostów o długości całkowitej do 25 m i wysokości, liczonej od korony pomostu do dna akwenu, do 2,50 m;

9) instalacji zbiornikowych na gaz płynny z pojedynczym zbiornikiem o pojemności do 7 m³, przeznaczonych do zasilania instalacji gazowych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych;

- 10) kanalizacji kablowej;
- 11) zjazdów z dróg krajowych i wojewódzkich oraz zatok parkingowych na tych drogach;
- 12) obiektów budowlanych służących bezpośrednio do wykonywania działalności regulowanej ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2019 r. poz. 868, 1214 i 1495 oraz z 2020 r. poz. 284) w zakresie poszukiwania i rozpoznawania złóż węglowodorów;
- 13) obiektów budowlanych piętrzących wodę i upustowych o wysokości piętrzenia poniżej 1 m poza śródlądowymi drogami wodnymi oraz poza obszarem parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych oraz ich otulin;
- 14) wolno stojących:
 - a) parterowych budynków gospodarczych,
 - b) garaży,
 - c) wiat- o powierzchni zabudowy do 35 m², przy czym łączna liczba tych obiektów na działce nie może przekraczać dwóch na każde 500 m² powierzchni działki;
- 15) przydomowych:
 - a) ganków,
 - b) oranżerii (ogrodów zimowych)- o powierzchni zabudowy do 35 m², przy czym łączna liczba tych obiektów na działce nie może przekraczać dwóch na każde 500 m² powierzchni działki;
- 16) wolno stojących parterowych budynków rekreacji indywidualnej rozumianych jako budynki przeznaczone do okresowego wypoczynku, o powierzchni zabudowy:
 - a) do 35 m²,
 - b) powyżej 35 m², ale nie więcej niż 70 m², przy rozpiętości elementów konstrukcyjnych do 6 m i wysięgu wsporników do 2 m- przy czym liczba tych budynków na działce nie może być większa niż jeden na każde 500 m² powierzchni działki; („Polski Ład” – przyp. autora)
- 17) parterowych budynków o powierzchni zabudowy do 35 m², służących jako zaplecze do bieżącego utrzymania linii kolejowych, położonych na terenach stanowiących własność Skarbu Państwa, sytuowanych na obszarze Natura 2000;
- 18) gospodarczych obiektów budowlanych o powierzchni zabudowy do 35 m², przy rozpiętości konstrukcji nie większej niż 4,80 m, oraz stawów i zbiorników wodnych o powierzchni nieprzekraczającej 500 m² i głębokości nieprzekraczającej 2 m od naturalnej powierzchni terenu, przeznaczonych wyłącznie na cele gospodarki leśnej i położonych na gruntach leśnych Skarbu Państwa, sytuowanych na obszarze Natura 2000;
- 19) stanowisk postojowych dla samochodów osobowych do 10 stanowisk włącznie, sytuowanych na obszarze Natura 2000;
- 20) boisk szkolnych oraz boisk, kortów tenisowych, bieżni służących do rekreacji;
- 21) ogrodzeń o wysokości powyżej 2,20 m;
- 22) przydomowych tarasów naziemnych o powierzchni zabudowy powyżej 35 m²;
- 23) przyłączy:
 - a) elektroenergetycznych,
 - b) wodociągowych,
 - c) kanalizacyjnych,
 - d) gazowych,
 - e) ciepłych,
 - f) telekomunikacyjnych- z zastrzeżeniem art. 29a;

- 24) *kanalów technologicznych, w rozumieniu art. 4 pkt 15a ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 470 i 471), w pasie drogowym w ramach przebudowy drogi;*
- 25) *stacji ładowania, w rozumieniu art. 2 pkt 27 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1124, 1495, 1527 i 1716 oraz z 2020 r. poz. 284), z wyłączeniem infrastruktury ładowania drogowego transportu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 3 tej ustawy;*
- 26) *niecek dezynfekcyjnych, w tym niecek dezynfekcyjnych z zadaszaniem;*
- 27) **podbudowy słupowej dla telekomunikacyjnych linii kablowych;**
- 28) *obiektów małej architektury w miejscach publicznych;*
- 29) *obiektów gospodarczych związanych z produkcją rolną i uzupełniających zabudowę zagrodową w ramach istniejącej działki siedliskowej:*
 - a) *płyt do składowania obornika,*
 - b) *szczelnych zbiorników na gnojówkę lub gnojowicę,*
 - c) *naziemnych silosów na materiały sypkie, o pojemności do 30 m³ i wysokości nie większej niż 7 m,*
 - d) *silosów na kiszonkę;*
- 30) **stacji regazyfikacji LNG o pojemności zbiornika magazynowania gazu do 10 m³.**
- 31) *stawów i zbiorników wodnych o powierzchni przekraczającej 1000 m² i nieprzekraczającej 5000 m² oraz głębokości nieprzekraczającej 3 m, położonych w całości na gruntach rolnych.*

.....

3. Nie wymaga decyzji o pozwoleniu na budowę, natomiast wymaga zgłoszenia, o którym mowa w art. 30, wykonywanie robót budowlanych polegających na:

1) przebudowie:

- a) **przegród zewnętrznych oraz elementów konstrukcyjnych budynków mieszkalnych jednorodzinnych, o ile nie prowadzi ona do zwiększenia obszaru oddziaływania obiektu poza działkę, na której budynek jest usytuowany,**
- b) *obiektów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3, 9, 11-13 oraz 30,*
- c) *sieci gazowych oraz sieci elektroenergetycznych innych niż wymienione w ust. 1 pkt 2 lit. a i e,*
- d) *dróg, torów i urządzeń kolejowych,*
- e) *polegającej na dociepleniu budynków o wysokości powyżej 12 m i nie wyższych niż 25 m,*
- f) *instalacji odnawialnych źródeł energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 1 MW wykorzystujących hydroenergię do wytwarzania energii elektrycznej w rozumieniu ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2020 r. poz. 261 i 284);*

2) remoncie:

- a) *budowli, których budowa wymaga uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę,*
- b) *budynków, których budowa wymaga uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę - w zakresie przegród zewnętrznych albo elementów konstrukcyjnych;*

3) instalowaniu:

- a) *na obiektach budowlanych stanowiących albo niestanowiących całości techniczno-użytkowej urządzeń, w tym antenowych konstrukcji wsporczych i instalacji radiokomunikacyjnych, a także związanych z tymi urządzeniami osprzętu i urządzeń zasilających, o wysokości powyżej 3 m,*
- b) *krat na budynkach mieszkalnych wielorodzinnych, użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego,*

- c) *tablic i urządzeń reklamowych, z wyjątkiem reklam świetlnych i podświetlanych usytuowanych poza obszarem zabudowanym w rozumieniu przepisów o ruchu drogowym,*
- d) *wewnątrz i na zewnątrz użytkowanego budynku instalacji gazowych,*
- e) *mikroinstalacji biogazu rolniczego, o której mowa w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.*

Sytuację konieczności powołania kierownika robót reguluje z kolei ust. 4 art. 42 Prawa budowlanego, w myśl którego

Art. 42.

4. Przy prowadzeniu robót budowlanych, do kierowania którymi jest wymagane przygotowanie zawodowe w specjalności techniczno-budowlanej innej niż posiada kierownik budowy, inwestor jest obowiązany zapewnić ustanowienie kierownika robót w danej specjalności.

2. A może uda się bez kierownika – czyli co w tej kwestii przyniósł „Polski Ład” ? I jak mierzyć powierzchnię zabudowy ?

Jak można było zauważyć, w art. 42, ust. 1, pkt 2 lit. b, gdzie jest mowa o powoływaniu kierownika budowy, nie ma wymienionego wyżej punktu 1a z ustępu 1 artykułu 29. Wniosek jest więc jednoznaczny – inwestor budujący jednorodzinny budynek mieszkalny o powierzchni zabudowy do 70 m², kierownika budowy mieć nie musi

Warto też zastanowić się, co to jest ta powierzchnia zabudowy, bo łatwo jest to zapisać, ale - jak powinno liczyć się powierzchnię zabudowy ?

Powszechnie przyjmuje się, że powierzchnia zabudowy obejmuje cały metraż, jaki realnie zajmuje budynek.

Jednak, co ciekawe, przepisy budowlane nie podają jednej, konkretnej definicji powierzchni zabudowy, z czego czasem wynikają utrudnienia.

Sposób jej obliczania zawiera **norma PN-ISO 9836:2015-12**. Zgodnie z nią **powierzchnia zabudowy, to powierzchnia, jaką zajmuje budynek w stanie wykończonym. Powierzchnia ta jest wyznaczana przez rzut wymiarów zewnętrznych budynku na powierzchnię terenu.**

O ile w przypadku samego domu definicja powierzchni zabudowy jest w miarę zrozumiała, o tyle inne elementy budynku, lub zabudowy znajdującej się na działce, nadal mogą budzić pewne wątpliwości. Dodatkowo sytuację komplikuje fakt, że chociaż **norma PN-ISO 9836:2015-12 zastąpiła formalnie poprzednią normę 9836:1997, to nie uległy zmianie przepisy wykonawcze różnych ustaw, co powoduje, że są one różnie interpretowane w poszczególnych urzędach.**

Czy zatem garaż lub piwnica również będą wliczać się do powierzchni zabudowy? A co, gdy budujesz dom z garażem w piwnicy? Czy w takim przypadku powierzchnia zabudowy domu będzie uwzględniać te elementy?

Czego zgodnie z normą nie zaliczamy do powierzchni zabudowy?

W normie **PN-ISO 9836:2015-12** wymienione są elementy, których nie wliczamy do powierzchni zabudowy.

Do powierzchni zabudowy NIE ZALICZA się powierzchni:

- elementów budynku ani ich części niewystających ponad powierzchnię terenu,
- elementów drugorzędnych budynku, np. schodów zewnętrznych, ramp i pochylni zewnętrznych, daszków, markiz, okapów dachowych, oświetlenia zewnętrznego,
- zewnętrznych obiektów pomocniczych, np. szklarni i przybudówek.

Zatem w przypadku piwnicy i ścian fundamentowych niewystających ponad poziom gruntu sytuacja jest jasna, nie musimy ich liczyć do powierzchni zabudowy.

W przypadku elementów niewymienionych w normie takich jak wiata, taras czy balkon sytuacja jest bardziej skomplikowana.

Powierzchnia zabudowy – druga norma

Nie tylko norma PN-ISO 9836:1997 zawiera definicję powierzchni zabudowy. Znaleźć można ją również w innym dokumencie normowym, tj. **normie PN-70/B-02365**. Zgodnie z jej treścią **za powierzchnię zabudowy uznaje się powierzchnię rzutu poziomego budynku, która mierzona jest po zewnętrznym obrysie ścian kondygnacji przyziemnej**.

Co ważne, może ona być także **mierzona po obrysie ścian kondygnacji nadziemnej, ale tylko wtedy, gdy wykracza ona poza obrys kondygnacji przyziemnej**. Dzieje się tak, kiedy na przykład na piętrze znajduje się nawis nad tarasem. Do powierzchni zabudowy wlicza się także **wszystkie elementy budynku, które znajdują oparcie na ziemi, na przykład balkon podparty kolumnami**.

Brak spójności w tym zakresie i fakt istnienia niejako równoległe dwóch norm PN-ISO sprawia, że **interpretacja przepisów w tym zakresie bywa niestety różna i uzależniona często od konkretnego urzędu**.

Powierzchnia zabudowy – taras

Taras bez wątpienia zwiększa dostępny metraż w domu. Czy zatem będzie zaliczany do powierzchni zabudowy? Jak się okazuje, **tarasu naziemnego nie powinno się uwzględniać przy obliczeniach**, choć może się to zmienić, gdy inwestor zechce wykonać nad nim zadaszenie. W takim przypadku wiele zależy od **rodzaju zadaszenia**. Gdy będzie ono mieć formę wysuniętego fragmentu kolejnej kondygnacji, na której to zostanie urządzone poddasze, to wówczas powierzchnia zabudowy będzie obliczana poprzez rzut kondygnacji wyżej.

Powierzchnia zabudowy – balkon

Wiesz już, jak wygląda kwestia wiaty czy tarasu, a co z balkonem? W końcu to element, który najczęściej pojawia się w budynkach mieszkalnych. Niemniej, **zarówno balkon, jak i loggia nie są zaliczane do powierzchni zabudowy**. Dzieje się tak, ponieważ są tak zwanymi **elementami niezabudowanymi**. Tak samo nie zalicza się do nich schodów, ramp, daszków, markiz i oświetlenia zewnętrznego. Niestety w tym przypadku interpretacja przepisów w poszczególnych urzędach też się różni, zwłaszcza że **do powierzchni zabudowy wliczany jest każdy element mający oparcie na ziemi**.

Powierzchnia zabudowy a ocieplenie

Pozostaje jeszcze jedno zagadnienie dotyczące powierzchni zabudowy, któremu warto się przyjrzeć, dotyczy ono ocieplenia budynku. **W przypadku nowobudowanych domów ocieplenie wlicza się do powierzchni zabudowy**.

Nieco inaczej wygląda sytuacja w przypadku termomodernizacji. Co prawda faktyczna powierzchnia zabudowy ulegnie zwiększeniu, ale **zgodnie z orzeczeniem sądu (WSA) z Gorzowa Wielkopolskiego z 2019 roku, ocieplenie nie wlicza się do powierzchni zabudowy**. Niestety w związku z różnymi interpretacjami przepisów w poszczególnych urzędach i tutaj należy zachować daleko idącą ostrożność.

Można wyróżnić trzy sposoby podejścia projektantów do tego zagadnienia. Pierwsze „ostrożnościowe” polega na wliczeniu do powierzchni zabudowy wszystkich elementów, których nie wymienia norma. Czyli wiat tarasów i wszelkich elementów powiększający obrys rzutu budynku.

Najbardziej rozpowszechniony drugi sposób polega na **wliczaniu do powierzchni zabudowy wszystkich elementów trwale związanych z gruntem**, czyli po prostu posiadających fundamenty.

W takim ujęciu taras ziemny na gruncie nie jest liczony do powierzchni zabudowy, ale jeśli ten sam taras będzie miał fundament, wtedy taki taras już zaliczamy do powierzchni zabudowy.

Ta sytuacja może również dotyczyć balkonu. Ponieważ balkon jest elementem niezabudowanym, zwykle nie liczymy go do powierzchni zabudowy. Sytuacja ta ulegnie jednak zmianie, jeśli na przykład balkon nad wejściem do domu podparty jest kolumnami. Wtedy staje się „trwale związany” z gruntem i należy go liczyć do powierzchni zabudowy.

Trzeci sposób liczenia powierzchni zabudowy opiera się na założeniu, że norma PN-ISO 9836:2015-12 nie wymienia wszystkich elementów, których nie musimy do niej wliczać. Konkretnie chodzi tu o użyte w ostatnim z cytowanych podpunktów sformułowanie „np. – na przykład” zatem lista „zewnętrznych obiektów pomocniczych” pozostaje otwarta, a wyliczenie w normie ma jedynie charakter przykładowy.

W tej interpretacji projektanci za elementy drugorzędne pomocnicze uznają wszelkie elementy niezwiązane z podstawową, mieszkalną funkcją projektowanego domu.

Przyjmując zatem najbardziej rozpowszechnioną interpretację należy przyjąć, że **wszystko, co posiada fundamenty i jest trwale związane z gruntem, należy zaliczyć do powierzchni zabudowy.**

Zostawiając z boku rozważania n/t obliczania powierzchni zabudowy zastanówmy się nad konsekwencjami tego elementu „Polskiego Ładu”, jakie mogą być jego efekty

3. Wymagania formalne warunkujące możliwość wykonywania funkcji kierownika budowy lub kierownika robót budowlanych

Wykonywanie funkcji kierownika budowy lub robót jest traktowane jako pełnienie samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie. Wiąże się z tym konieczność posiadania przez osobę pełniącą tą funkcję prawa do wykonywania takiej funkcji

Art. 12. 1. Za samodzielną funkcję techniczną w budownictwie uważa się działalność związaną z koniecznością fachowej oceny zjawisk technicznych lub samodzielnego rozwiązania zagadnień architektonicznych i technicznych oraz techniczno-organizacyjnych, a w szczególności działalność obejmującą:

- 1) projektowanie, sprawdzanie projektów architektoniczno-budowlanych i technicznych oraz sprawowanie nadzoru autorskiego,
- 2) **kierowanie budową lub innymi robotami budowlanymi,**
- 3) kierowanie wytwarzaniem konstrukcyjnych elementów budowlanych oraz nadzór i kontrolę techniczną wytwarzania tych elementów,
- 4) wykonywanie nadzoru inwestorskiego,
- 5) sprawowanie kontroli technicznej utrzymania obiektów budowlanych,
- 6) (skreślony),
- 7) (uchylony).

2. Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, określone w ust. 1 pkt 1-5, mogą wykonywać wyłącznie osoby posiadające odpowiednie wykształcenie techniczne i praktykę zawodową, dostosowane do rodzaju, stopnia skomplikowania działalności i innych wymagań związanych z wykonywaną funkcją, stwierdzone decyzją, zwaną dalej „**uprawnieniami budowlanymi**”, wydaną przez organ samorządu zawodowego.

.....

6. Osoby wykonujące samodzielne funkcje techniczne w budownictwie są odpowiedzialne za wykonywanie tych funkcji zgodnie z przepisami i zasadami wiedzy technicznej oraz za należyłą staranność w wykonywaniu pracy, jej właściwą organizację, bezpieczeństwo i jakość.

7. Podstawę do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie stanowi wpis na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego potwierdzony zaświadczeniem wydanym przez tę izbę z określonym w nim terminem ważności.",

7a. Wymogu w zakresie przedkładania zaświadczenia, o którym mowa w ust. 7, nie stosuje się w stosunku do osób wpisanych do centralnego rejestru osób posiadających uprawnienia budowlane

.....

9. Właściwa okręgowa rada izby samorządu zawodowego przekazuje niezwłocznie, za pomocą systemu e-CRUB, informacje o wpisie na listę członków właściwej izby samorządu zawodowego oraz o wykreśleniu z tej listy lub o zawieszeniu w prawach członka, w celu ujawnienia w centralnym rejestrze osób posiadających uprawnienia budowlane.

Szczegóły związane z uzyskiwaniem uprawnień budowlanych zawarte są obecnie w art. 12 – 14 i 15a Prawa budowlanego, znacznie rozbudowanych od 10 sierpnia 2014 roku (ustawą z 9 maja 2014 roku o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych, Dz. U. 2014.768) oraz w efekcie nowelizacji z 22 lutego 2019 roku (wymuszonej orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z lutego 2018 roku) i wydanym nowym rozporządzeniem Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 29 kwietnia 2019 roku w sprawie przygotowania zawodowego do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. 2019.831).

Jaką „gratyfikację” przewidują obowiązujące przepisy za łamanie podanych wyżej zasad, związanych z prawem do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie ?

Informuje o tym art. 91 Prawa budowlanego

Art. 91. 1. Kto:

- 1) udaremnia określone ustawą czynności organów administracji architektoniczno-budowlanej lub nadzoru budowlanego,
- 2) wykonuje samodzielną funkcję techniczną w budownictwie, nie posiadając odpowiednich uprawnień budowlanych lub prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie,
podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

4. Podstawowe obowiązki kierownika budowy, wynikające z ustawy Prawo budowlane

W większości przypadków (wszystkie większe i średnie budowy oraz dłuższe, bardziej niebezpieczne roboty budowlane nie stanowiące budowy – choć to ostatnie może być już dyskusyjne) pierwszym obowiązkiem kierownika budowy, spadającym na niego jeszcze przed formalnym objęciem tej funkcji jest opracowanie lub zapewnienie opracowania (przez kogoś innego) planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (plan bioz).

Sytuacja taka wynika z zapisu art. 21a ustawy, który w sposób ogólny reguluje tą kwestię

Art. 21a. 1. Kierownik budowy jest obowiązany, w oparciu o informację, o której mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1b (tj. informację do planu bioz, sporządzaną przez projektanta – przyp. J.D.), sporządzić lub zapewnić sporządzenie, przed rozpoczęciem budowy, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, uwzględniając specyfikę obiektu budowlanego i warunki prowadzenia robót budowlanych, w tym planowane jednoczesne prowadzenie robót budowlanych i produkcji przemysłowej.

1a. Plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia na budowie sporządza się, jeżeli:

- 1) w trakcie budowy wykonywany będzie przynajmniej jeden z rodzajów robót budowlanych wymienionych w ust. 2 lub
- 2) przewidywane roboty budowlane mają trwać dłużej niż 30 dni roboczych i jednocześnie będzie przy nich zatrudnionych co najmniej 20 pracowników lub pracochłonność planowanych robót będzie przekraczać 500 osobodni.

2. W planie, o którym mowa w ust. 1, należy uwzględnić specyfikę następujących rodzajów robót budowlanych:

- 1) których charakter, organizacja lub miejsce prowadzenia stwarza szczególnie wysokie ryzyko powstania zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi, a w szczególności przysypania ziemią lub upadku z wysokości,
- 2) przy prowadzeniu których występują działania substancji chemicznych lub czynników biologicznych zagrażających bezpieczeństwu i zdrowiu ludzi,
- 3) stwarzających zagrożenie promieniowaniem jonizującym,
- 4) prowadzonych w pobliżu linii wysokiego napięcia lub czynnych linii komunikacyjnych,
- 5) stwarzających ryzyko utonięcia pracowników,
- 6) prowadzonych w studniach, pod ziemią i w tunelach,
- 7) wykonywanych przez kierujących pojazdami zasilanymi z linii napowietrznych,
- 8) wykonywanych w kesonach, z atmosferą wytwarzaną ze sprężonego powietrza,
- 9) wymagających użycia materiałów wybuchowych,
- 10) prowadzonych przy montażu i demontażu ciężkich elementów prefabrykowanych.

3. Wymagania dotyczące bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przy wykonywaniu robót budowlanych określają odrębne przepisy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

4. Minister właściwy do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy zakres i formę:
 - a) informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - b) planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia
 - mając na uwadze specyfikę projektowanego obiektu budowlanego,
- 2) szczegółowy zakres rodzajów robót budowlanych, o których mowa w ust. 2, mając na uwadze stopień zagrożeń, jakie stwarzają poszczególne ich rodzaje.

Wspomniane wyżej rozporządzenie określające zasady opracowywania informacji i samego planu bioz oraz precyzujące pojęcie robót uznanych za szczególnie niebezpieczne ukazało się w Dzienniku Ustaw nr 120 z 2003 roku, pod poz. 1126.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY**

z dnia 23 czerwca 2003 r.

**w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu
bezpieczeństwa i ochrony zdrowia**

(Dz. U. z dnia 10 lipca 2003 r.)

Na podstawie art. 21a ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz szczegółowy zakres rodzajów robót budowlanych, stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi.

§ 2. 1. Informacja dotycząca bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zwana dalej "informacją", zawiera stronę tytułową i część opisową.

2. Strona tytułowa zawiera:

- 1) nazwę i adres obiektu budowlanego;
- 2) imię i nazwisko lub nazwę inwestora oraz jego adres;
- 3) imię i nazwisko oraz adres projektanta, sporządzającego informację.

3. Część opisowa zawiera:

- 1) zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego oraz kolejność realizacji poszczególnych obiektów;
- 2) wykaz istniejących obiektów budowlanych;
- 3) wskazanie elementów zagospodarowania działki lub terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi;
- 4) wskazanie dotyczące przewidywanych zagrożeń występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia;
- 5) wskazanie sposobu prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych;
- 6) wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie, w tym zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację, umożliwiającą szybką ewakuację na wypadek pożaru, awarii i innych zagrożeń.

§ 3. 1. Plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, zwany dalej "planem bioz", zawiera:

- 1) stronę tytułową;
- 2) część opisową;
- 3) część rysunkową, sporządzoną na kopii projektu zagospodarowania działki lub terenu, jeżeli jest wymagany zgodnie z przepisami ustawy - Prawo budowlane.

2. Strona tytułowa zawiera:

- 1) nazwę i adres obiektu budowlanego;

- 2) imię i nazwisko lub nazwę inwestora oraz jego adres;
- 3) imię i nazwisko oraz adres kierownika budowy, sporządzającego plan bioz, a w przypadku gdy plan bioz sporządzany jest przez inną osobę - również imię i nazwisko oraz adres tej osoby lub nazwę i adres podmiotu sporządzającego plan bioz.

3. Część opisowa zawiera w szczególności:

- 1) zakres robót dla całego zamierzenia budowlanego oraz kolejność realizacji poszczególnych obiektów;
- 2) wykaz istniejących obiektów budowlanych podlegających adaptacji lub rozbiorce;
- 3) wskazanie elementów zagospodarowania działki lub terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi;
- 4) informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń występujących podczas realizacji robót budowlanych, określające skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsce i czas ich wystąpienia;
- 5) informację o wydzieleniu i oznakowaniu miejsca prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia;
- 6) informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych, w tym:
 - a) określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
 - b) konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczających przed skutkami zagrożeń,
 - c) zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi przez wyznaczone w tym celu osoby;
- 7) określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy;
- 8) wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie, w tym zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację, umożliwiającą szybką ewakuację na wypadek pożaru, awarii i innych zagrożeń;
- 9) wskazanie miejsca przechowywania dokumentacji budowy oraz dokumentów niezbędnych do prawidłowej eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych.

4. Część rysunkowa, opracowana na kopii projektu zagospodarowania działki lub terenu, jeżeli jest wymagany zgodnie z przepisami ustawy - Prawo budowlane, zawiera dane umożliwiające łatwe odczytanie części opisowej, a w szczególności:

- 1) czytelną legendę;
- 2) oznaczenie czynników mogących stwarzać zagrożenie;
- 3) rozmieszczenie urządzeń przeciwpożarowych wraz z parametrami poboru mediów, punktami czerpalnymi, zaworami odcinającymi, drogami dojazdowymi;
- 4) rozmieszczenie sprzętu ratunkowego (w tym pływającego, jeżeli jest to uzasadnione rodzajem robót), niezbędnego przy prowadzeniu robót budowlanych;
- 5) rozmieszczenie i oznaczenie granic obszarów wewnętrznych i zewnętrznych stref ochronnych, wynikających z przepisów odrębnych, takich jak strefy magazynowania i składowania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych, strefy pracy sprzętu zmechanizowanego i pomocniczego;
- 6) rozmieszczenie placów produkcji pomocniczej, takich jak węzły produkcji betonu cementowego i asfaltowego, prefabrykatów;
- 7) przedstawienie rozwiązań układów komunikacyjnych, transportu na potrzeby budowy oraz ogrodzenia terenu;
- 8) lokalizację pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

§ 4. W planie bioz nie zamieszcza się danych dotyczących obiektów lub części tych obiektów służących obronności lub bezpieczeństwu, które mogą ujawnić charakter, przeznaczenie i nazwę tych obiektów. Zakres wyłączenia określa inwestor zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych.

§ 5. Kierownik budowy, wprowadzając w części opisowej i w części rysunkowej planu bioz zmiany, zamieszcza adnotację określającą przyczyny ich wprowadzenia.

§ 6. Szczegółowy zakres robót budowlanych, o których mowa w art. 21a ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, obejmuje w przypadku:

- 1) robót budowlanych, których charakter, organizacja lub miejsce prowadzenia stwarza szczególnie wysokie ryzyko powstania zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi, a w szczególności przysypania ziemią lub upadku z wysokości:
 - a) wykonywanie wykopów o ścianach pionowych bez rozparcia o głębokości większej niż 1,5 m oraz wykopów o bezpiecznym nachyleniu ścian o głębokości większej niż 3,0 m,
 - b) roboty, przy których wykonywaniu występuje ryzyko upadku z wysokości ponad 5,0 m,
 - c) rozbiórki obiektów budowlanych o wysokości powyżej 8 m,
 - d) roboty wykonywane na terenie czynnych zakładów przemysłowych,
 - e) montaż, demontaż i konserwacja rusztowań przy budynkach wysokich i wysokościowych,
 - f) roboty wykonywane przy użyciu dźwigów lub śmigłowców,
 - g) prowadzenie robót na obiektach mostowych metodą nasuwania konstrukcji na podpory,
 - h) montaż elementów konstrukcyjnych obiektów mostowych,
 - i) betonowanie wysokich elementów konstrukcyjnych mostów, takich jak przyczółki, filary i pylony,
 - j) fundamentowanie podpór mostowych i innych obiektów budowlanych na palach,
 - k) roboty wykonywane pod lub w pobliżu przewodów linii elektroenergetycznych, w odległości liczonej poziomo od skrajnych przewodów, mniejszej niż:
 - 3,0 m - dla linii o napięciu znamionowym nieprzekraczającym 1 kV,
 - 5,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 1 kV, lecz nieprzekraczającym 15 kV,
 - 10,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 15 kV, lecz nieprzekraczającym 30 kV,
 - 15,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 30 kV, lecz nieprzekraczającym 110 kV,
 - l) roboty budowlane prowadzone w portach i przystaniach podczas ruchu statków,
 - m) roboty prowadzone przy budowlach piętrzących wodę, przy wysokości piętrzenia powyżej 1 m,
 - n) roboty wykonywane w pobliżu linii kolejowych;
- 2) robót budowlanych, przy prowadzeniu których występują działania substancji chemicznych lub czynników biologicznych zagrażających bezpieczeństwu i zdrowiu ludzi:
 - a) roboty prowadzone w temperaturze poniżej -10°C,
 - b) roboty polegające na usuwaniu i naprawie wyrobów budowlanych zawierających azbest;
- 3) robót budowlanych stwarzających zagrożenie promieniowaniem jonizującym:
 - a) roboty remontowe i rozbiórkowe obiektów przemysłu energii atomowej,
 - b) roboty remontowe i rozbiórkowe obiektów, w których były realizowane procesy technologiczne z użyciem izotopów;
- 4) robót budowlanych prowadzonych w pobliżu linii wysokiego napięcia lub czynnych linii komunikacyjnych:
 - a) roboty wykonywane w odległości liczonej poziomo od skrajnych przewodów, mniejszej niż 15,0 m - dla linii o napięciu znamionowym 110 kV,
 - b) roboty wykonywane w odległości liczonej poziomo od skrajnych przewodów, mniejszej niż 30,0 m - dla linii o napięciu znamionowym powyżej 110 kV,
 - c) budowa i remont:
 - linii kolejowych (roboty torowe i podtorowe),
 - sieci trakcyjnej i linii zasilającej sieć trakcyjną i urządzenia elektroenergetyczne,
 - linii i urządzeń sterowania ruchem kolejowym,
 - sieci telekomunikacyjnych, radiotelekomunikacyjnych i komputerowych, związane z prowadzeniem ruchu kolejowego,
 - d) wszystkie roboty budowlane, wykonywane na obszarze kolejowym w warunkach prowadzenia ruchu kolejowego;
- 5) robót budowlanych stwarzających ryzyko utonięcia pracowników:
 - a) roboty prowadzone z wody lub pod wodą,
 - b) montaż elementów konstrukcyjnych obiektów mostowych,

- c) fundamentowanie podpór mostowych i innych obiektów budowlanych na palach,
- d) roboty prowadzone przy budowach piętrzących wodę, przy wysokości piętrzenia powyżej 1 m;
- 6) robót budowlanych prowadzonych w studniach, pod ziemią i w tunelach:
 - a) roboty prowadzone w zbiornikach, kanałach, wnętrzach urządzeń technicznych i w innych niebezpiecznych przestrzeniach zamkniętych,
 - b) roboty związane z wykonywaniem przejść rurociągów pod przeszkodami metodami: tunelową, przecisku lub podobnymi;
- 7) robót budowlanych wykonywanych przez kierujących pojazdami zasilanymi z linii napowietrznych - roboty przy budowie, remoncie i rozbiórce torowisk;
- 8) robót budowlanych wykonywanych w kesonach, z atmosferą wytwarzaną ze sprężonego powietrza - roboty przy budowie i remoncie nabrzeży portowych i przepraw mostowych;
- 9) robót budowlanych wymagających użycia materiałów wybuchowych:
 - a) roboty ziemne związane z przemieszczaniem lub zagęszczaniem gruntu,
 - b) roboty rozbiórkowe, w tym wykonywanie otworów w istniejących elementach konstrukcyjnych obiektów;
- 10) robót budowlanych prowadzonych przy montażu i demontażu ciężkich elementów prefabrykowanych - roboty, których masa przekracza 1,0 t.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 11 lipca 2003 r.

Znacznie zmieniły się od 19 września 2020 roku przepisy związane z zawiadamianiem przez inwestora organów nadzoru budowlanego o zamiarze rozpoczęcia budowy, zniknął m.in. obowiązek składania stosownych oświadczeń o podjęciu się obowiązku kierowania budową lub wykonywania nadzoru inwestorskiego. Aktualne regulacje mają postać jak niżej

Art. 41.

.....

4. Inwestor jest obowiązany zawiadomić organ nadzoru budowlanego oraz projektanta sprawującego nadzór nad zgodnością realizacji budowy z projektem o zamierzonym terminie rozpoczęcia robót budowlanych, dla których wymagane jest uzyskanie decyzji o pozwoleniu na budowę, dokonanie zgłoszenia budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1-4, lub dokonanie zgłoszenia instalowania, o którym mowa w art. 29 ust. 3 pkt 3 lit. d.

4a. Do zawiadomienia o zamierzonym terminie rozpoczęcia robót budowlanych inwestor dołącza:

1) informację wskazującą imiona i nazwiska osób, które będą sprawować funkcję:

a) kierownika budowy,

b) inspektora nadzoru inwestorskiego - jeżeli został on ustanowiony

- oraz w odniesieniu do tych osób dołącza kopie zaświadczeń, o których mowa w art. 12 ust. 7, wraz z kopiami decyzji o nadaniu uprawnień budowlanych w odpowiedniej specjalności;

2) oświadczenie projektanta i projektanta sprawdzającego o sporządzeniu projektu technicznego, dotyczącego zamierzenia budowlanego zgodnie z obowiązującymi przepisami, zasadami wiedzy technicznej, projektem zagospodarowania działki lub terenu oraz projektem architektoniczno-budowlanym oraz rozstrzygnięciami dotyczącymi zamierzenia budowlanego

4aa. Wymogu dołączenia kopii:

1) zaświadczeń, o którym mowa w ust. 4a pkt 1 - nie stosuje się do osób wpisanych do centralnego rejestru osób posiadających uprawnienia budowlane;

2) uprawnień budowlanych w odpowiedniej specjalności, o którym mowa w ust. 4a pkt 1 - nie stosuje się do uprawnień budowlanych wpisanych do centralnego rejestru osób posiadających uprawnienia budowlane

4b. Zawiadomienia organu nadzoru budowlanego o zamierzonym terminie rozpoczęcia robót budowlanych dokonuje się w:

- 1) postaci papierowej albo
- 2) formie dokumentu elektronicznego za pośrednictwem portalu e-Budownictwo.

4c. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza zawiadomienia o zamierzonym terminie rozpoczęcia robót budowlanych, w tym w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, mając na względzie konieczność zapewnienia przejrzystości danych zamieszczanych przy jego wypełnianiu.

4d. Formularz zawiadomienia, o którym mowa w ust. 4b, w formie dokumentu elektronicznego Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego udostępnia na portalu e-Budownictwo.

Podstawowe obowiązki osoby pełniącej funkcję kierownika budowy wymienia art. 22 ustawy Prawo budowlane, zanim jednak do nich przejdziemy warto przypomnieć o wpisaniu się kierownika budowy do dziennika budowy

Ciągle zmiany w zasadach prowadzenia dziennika budowy omówione będą nieco dalej, ale wszystkie kolejne wersje tych przepisów wspominają o obowiązku dokonania takiego wpisu.

Po wpisaniu się do dziennika budowy kierownik budowy (lub kierownik robót budowlanych, jeśli dana realizacja nie spełnia definicji budowy, lecz jest jedynie wykonywaniem robót budowlanych) rozpoczyna wykonywanie obowiązków zapisanych we wspomnianym art. 22 ustawy

Art. 22. Do podstawowych obowiązków kierownika budowy należy:

- 1) **protokolarne przejęcie od inwestora i odpowiednie zabezpieczenie terenu budowy wraz ze znajdującymi się na nim obiektami budowlanymi, urządzeniami technicznymi i stałymi punktami osnowy geodezyjnej oraz podlegającymi ochronie elementami środowiska przyrodniczego i kulturowego,**

dla których to obowiązków najważniejsze akty obowiązujące prawa stanowią **ustawa Kodeks Cywilny** z 23 kwietnia 1964 roku, **ustawa Prawo geodezyjne i kartograficzne** z 17 maja 1989 roku, **ustawa o ochronie przyrody** z 16 kwietnia 2004 roku, **ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** z 23 lipca 2003 roku która od 18 listopada 2003 roku zastąpiła starą ustawę „o ochronie dóbr kultury” z 15 lutego 1962 roku, a także mające największy styk z problematyką budownictwa **rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 2 sierpnia 2018** „w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych i poszukiwań zabytków” (Dz.U. 2018.1609), jakie zastąpiło, od 23 sierpnia 2018 roku, poprzednie dotyczące tej materii rozporządzenie MKiDN z roku 2017.

W systemach informacji prawnej znajdziecie Państwo ponad 200 wyroków sądów powszechnych dotyczących wykonywania funkcji kierownika budowy. Jeden, przykładowy zamieszczony jest niżej

Wyrok
Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z dnia 18 marca 2020 r.
I ACa 652/19

Wzorzec staranności zawodowej osób pełniących funkcje kierownika budowy. Moment początkowy odpowiedzialności kierownika budowy za jej przebieg. Podstawowe kompetencje i powinności kierownika budowy. Przyczynienie się poszkodowanego do szkody. Ocena zaistnienia przesłanek do miarkowania odszkodowania w związku z przyczynieniem się poszkodowanego do szkody. Obowiązek współpracy inwestora z kierownikiem budowy.

TEZA aktualna

Prawo budowlane wprowadza szczególne wymagania dla kwalifikacji i doświadczenia zawodowego osób pełniących funkcje kierownika budowy, znajdujące wyraz w obowiązku legitymowania się formalnym (urzędowym) potwierdzeniem tych kwalifikacji i uzyskania publicznoprawnego uprawnienia do wykonywania takiej działalności zawodowej (art. 12 i 12a p.b.). Przy uwzględnieniu zatem tych wymogów zawodowych konstruować należy wzorzec staranności zawodowej wymagany na podstawie art. 355 § 2 k.c. przez pozwanego jako stronę umowy na podstawie której świadczyć miał usługi w ramach swojej działalności zawodowej. Powinności kierownika budowy i sposób ich wykonywania muszą być oceniane nadto przez pryzmat celów sformalizowania działalności budowlanej. Należy mieć więc na względzie to, że celem regulacji jest minimalizacja ryzyka wypadku (katastrofy budowlanej), jakie wiąże się zarówno z samym prowadzeniem prac budowlanych (z uwagi na ich istotę i złożoność) jak i (następnie) eksploatacją wadliwe wzniesionych obiektów budowlanych. Stąd także wyprowadzać należy wymóg zachowania szczególnej zawodowej (profesjonalnej) staranności przy pełnieniu samodzielnej funkcji budowlanej. Zachowanie wymaganego poziomu staranności musi być zatem oceniane przez pryzmat szczególnych kwalifikacji zawodowych formalnie potwierdzonych przez decyzję nadającą uprawnienia budowlane w rozumieniu ustawy.

.....

TEZA aktualna (nie do końca – przyp. autora)

Już fakt złożenia oświadczenia o objęciu funkcji rodzi odpowiedzialność kierownika budowy za jej przebieg. Protokolarne przejęcie placu budowy zaś stanowi czynność która utrwalać (dokumentować) ma stan tego placu w chwili objęcia funkcji. Nie można więc wywodzić, że dopiero protokół przejęcia placu aktualizuje obowiązki kierownika, o których mowa w art. 22 p.b.

TEZA aktualna

Podstawowe powinności kierownika dotyczą zadań organizujących przebieg budowy. Nie jest więc kierownik nadzorującym budowę (jak inspektor nadzoru) lecz osobą decydującą w bieżących kwestiach związanych z pracami budowlanymi. Obowiązkiem jego jest niewątpliwie współdziałać z inwestorem. Oznacza to jednak współdziałanie aktywne - w tym także uzgadnianie decyzji i dbałość o to, by zmiany inwestorskie wykonywane były zgodnie z prawem budowlanym (a więc jeśli zmiany te wymagałyby zmian w projekcie lub zmian w pozwoleniu na budowę-informowanie inwestora o tym i piecza nad tym by prace te miały właściwą podstawę formalną.

.....

TEZA aktualna

Inwestor ma obowiązek współpracy z kierownikiem budowy przy realizacji obiektu. W szczególności nie powinien z pominięciem kierownika organizować budowy wydając polecenia faktycznym wykonawcom robót.

TEZA aktualna

Kierownik budowy, jako pełniący samodzielnie funkcję budowlaną, ma kompetencje i powinność nakazania zmiany sposobu wykonywania robót jeśli stwierdzi, że wykonujący je podmiot działa niezgodnie z projektem lub narusza właściwe przepisy, a także odmowy wykonania decyzji inwestora jeśli prowadzą one do sprzeczności procesu budowlanego z wzorcem wymaganym przez prawo budowlane. Kierownik budowy nie jest więc w procesie budowlanym podmiotem wyłącznym wykonującym polecenia inwestora.

- 2) *prowadzenie dokumentacji budowy,*

Pojęcie dokumentacji budowy określone jest w słowniczku ustawy, czyli jej art. 3 w pkt 13

13) **dokumentacji budowy** - należy przez to rozumieć pozwolenie na budowę lub zgłoszenie wraz z załączonym projektem budowlanym, **dziennik budowy**, protokoły odbiorów częściowych i końcowych, rysunki i opisy służące realizacji obiektu, dokumenty geodezyjne i książkę obmiarów,

a jednym z elementów tej dokumentacji, jak widać wyżej, jest dziennik budowy.

Obecnie, tj. po 27 stycznia 2023 roku szczegóły związane z dziennikiem budowy, tablicą informacyjną i ogłoszeniem dotyczącym planu BIOZ nie są już tematem art. 45 ustawy, w wersji obowiązującej od 19 września 2020 do 26 stycznia 2023 roku, a mającej postać jak niżej

Art. 45. [Dziennik budowy; dziennik montażu; dziennik rozbiórki]

1. W przypadku robót budowlanych wymagających ustanowienia kierownika budowy prowadzi się:

- 1) dziennik budowy;
- 2) dziennik rozbiórki - w przypadku robót budowlanych polegających wyłącznie na rozbiórce;
- 3) dziennik montażu - w przypadku robót budowlanych polegających wyłącznie na montażu.

2. Dziennik budowy stanowi urzędowy dokument przebiegu robót budowlanych oraz zdarzeń i okoliczności zachodzących w toku wykonywania tych robót.

3. Za prowadzenie dziennika budowy odpowiada kierownik budowy.

4. Przed rozpoczęciem robót budowlanych inwestor występuje do właściwego organu w celu:

- 1) ostepłowania przedłożonego dziennika budowy albo
- 2) wydania i ostepłowania dziennika budowy.

5. Organem właściwym, o którym mowa w ust. 4, jest:

- 1) organ administracji architektoniczno-budowlanej;
- 2) organ nadzoru budowlanego - w przypadku robót budowlanych objętych decyzją o:
 - a) legalizacji budowy, o której mowa w art. 49 ust. 4,
 - b) pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych, o której mowa w art. 51 ust. 4.

6. Wydanie dziennika budowy następuje za opłatą stanowiącą równowartość kosztów jego zakupu przez właściwy organ.

7. Przed rozpoczęciem robót budowlanych należy dokonać w dzienniku budowy wpisu osób, które pełnią funkcje kierownika budowy i inspektora nadzoru inwestorskiego. Osoby te są obowiązane potwierdzić podpisem przyjęcie powierzonych im funkcji.

8. Uprawnionymi do dokonania wpisu w dzienniku budowy są:

- 1) uczestnicy procesu budowlanego;
- 2) osoby wykonujące czynności geodezyjne na terenie budowy;
- 3) pracownicy organów nadzoru budowlanego i innych organów uprawnionych do kontroli przestrzegania przepisów na budowie, w ramach dokonywanych czynności kontrolnych.

9. Przepisy ust. 2-4, ust. 5 pkt 1 oraz ust. 6-8 stosuje się do prowadzenia dzienników rozbiórki i montażu.

10. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia dzienników budowy, montażu i rozbiórki, mając na celu zapewnienie przejrzystości oraz chronologii prowadzenia w nim wpisów.

Pozostały w mocy natomiast art. 45a, 45b i 45c ustawy

Art. 45a. *cały art. 45a dodany od 19 września 2020, ale w styczniu i w lutym 2021 i od 3 stycznia i 10 sierpnia 2022 kolejne zmiany, aktualny tekst jak niżej*

1. Przed rozpoczęciem budowy lub rozbiórki kierownik budowy jest obowiązany:
 - 1) zabezpieczyć teren budowy lub rozbiórki;
 - 2) potwierdzić wpisem w dzienniku budowy otrzymanie od inwestora zatwierdzonego projektu budowlanego oraz, o ile jest wymagany - projektu technicznego albo projektu rozbiórki ;
 - 3) umieścić na terenie budowy, w widocznym miejscu:
 - a) tablicę informacyjną oraz
 - b) ogłoszenie zawierające dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia - w przypadku budowy, na której przewiduje się prowadzenie robót budowlanych trwających dłużej niż 30 dni roboczych i jednocześnie zatrudnienie co najmniej 20 pracowników lub przewidywany zakres robót budowlanych przekracza 500 osobodni.
2. W przypadku braku obowiązku ustanowienia kierownika budowy spełnienie obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, należy do inwestora.
3. Przepisów ust. 1 pkt 2 nie stosuje się do:
 - 1) budowy, dla której nie ma obowiązku ustanowienia kierownika budowy;
 - 2) obiektów służących obronności i bezpieczeństwu państwa.
 - 3) rozbiórki niewymagającej uzyskania decyzji o pozwoleniu na rozbiórkę
- 3a. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do:
 - 1) budowy, dla której nie ma obowiązku ustanowienia kierownika budowy, z wyłączeniem budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, w przypadku której spełnienie obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, należy do inwestora;
 - 2) obiektów służących obronności i bezpieczeństwu państwa;
 - 3) obiektów liniowych.
4. Organ administracji architektoniczno-budowlanej, na wniosek inwestora, może, w drodze decyzji, wyłączyć stosowanie przepisów ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione nieznacznym stopniem skomplikowania robót budowlanych lub innymi ważnymi względami.
5. Wniosek o wydanie decyzji o wyłączeniu stosowania przepisów ust. 1 składa się w:
 - 1) postaci papierowej albo
 - 2) formie dokumentu elektronicznego za pośrednictwem portalu e-Budownictwo.
6. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza wniosku o wydanie decyzji o wyłączeniu stosowania przepisów ust. 1, w tym w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, mając na względzie konieczność zapewnienia przejrzystości danych zamieszczanych przy jego wypełnianiu.
7. Formularz wniosku, o którym mowa w ust. 5, w formie dokumentu elektronicznego Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego udostępnia na portalu e-Budownictwo.

Art. 45b. 1. Na tablicy informacyjnej określa się:

- 1) rodzaj robót budowlanych i adres prowadzenia tych robót;
- 2) datę i numer decyzji o pozwoleniu na budowę lub dokonanego zgłoszenia;
- 3) organ wydający decyzję o pozwoleniu na budowę lub rozpatrujący zgłoszenie;
- 4) nazwę i numer telefonu właściwego organu nadzoru budowlanego;
- 5) imię i nazwisko lub nazwę i numer telefonu inwestora;
- 6) imię i nazwisko oraz numer telefonu kierownika budowy.

2. Tablica informacyjna ma kształt prostokąta. Napisy na tablicy informacyjnej wykonuje się w sposób czytelny i trwały, na sztywnej płycie koloru żółtego, literami i cyframi koloru czarnego, o wysokości co najmniej 6 cm.

3. Tablicę informacyjną umieszcza się w miejscu widocznym od strony drogi publicznej lub dojazdu do takiej drogi, na wysokości umożliwiającej jej odczytanie.

4. Tablicę informacyjną umieszcza się do czasu:

- 1) uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie - w przypadku budowy obiektów budowlanych wymagających tej decyzji;
- 2) niezgłoszenia przez organ nadzoru budowlanego sprzeciwu, w drodze decyzji, do zawiadomienia o zakończeniu budowy - w przypadku obiektów budowlanych wymagających zgłoszenia zakończenia budowy;
- 3) zakończenia robót - w przypadku robót budowlanych innych niż wymienione w pkt 1 i 2.

Art. 45c. 1. Ogłoszenie zawierające dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia zawiera:

- 1) przewidywane terminy rozpoczęcia i zakończenia wykonywania budowy;
- 2) maksymalną liczbę pracowników zatrudnionych na budowie w poszczególnych okresach;
- 3) informacje dotyczące planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

2. Ogłoszenie wykonuje się na sztywnej płycie koloru żółtego, która ma kształt prostokąta. Napisy ogłoszenia wykonuje się w sposób czytelny i trwały, literami i cyframi koloru czarnego, o wysokości co najmniej 4 cm.

3. Ogłoszenie umieszcza się w widocznym miejscu obok tablicy informacyjnej, na wysokości umożliwiającej jego odczytanie.

Pamiętajmy jednak, że zgodnie z przepisami przejściowymi nowelizacji z 19 września 2020 roku dzienniki budowy założone przed w/w datą mają być prowadzone w sposób poprzedni, czyli, jak wynika z art. 30 ustawy nowelizującej, wg zasad podanych w rozporządzeniu z czerwca 2002 roku, zamieszczonego niżej (tekst jednolity rozporządzenia ogłoszony był w Dzienniku Ustaw 2018.963)

Art. 25.

Do spraw uregulowanych ustawą zmienianą w art. 1, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przepisy ustawy zmienianej w art. 1 stosuje się w brzmieniu dotychczasowym.

.....

Art. 27.

1. Do zamierzeń budowlanych realizowanych w oparciu o projekt budowlany sporządzony na podstawie przepisów dotychczasowych:

- 1) w przypadkach, o których mowa w art. 25 i art. 26,
- 2) dla których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wydano ostateczną decyzję o pozwoleniu na budowę albo dokonano skutecznego zgłoszenia

- przepisy ustaw zmienianych w art. 1-4, art. 6 oraz art. 8-24 stosuje się w brzmieniu dotychczasowym.

2. Jeżeli projekt budowlany, o którym mowa w ust. 1, wymaga uzgodnienia na podstawie przepisów ustaw zmienianych w art. 2 oraz w art. 3, uzgodnień tych należy dokonać na podstawie przepisów tych ustaw w brzmieniu dotychczasowym.

.....

Art. 30.

Dzienniki budowy, montażu i rozbiórki wydane lub ostemplowane przez organy administracji architektoniczno-budowlanej albo nadzoru budowlanego przed dniem wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 45 ust. 10 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują ważność i są prowadzone w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 45 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 31.

1. Przepisów art. 45b i art. 45c ustawy zmienianej w art. 1 nie stosuje się do tablic informacyjnych oraz ogłoszeń zawierających dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia wyprodukowanych lub umieszczonych na terenie budowy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Tablice informacyjne oraz ogłoszenia, o których mowa w ust. 1, wyprodukowane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy mogą pozostać na terenie budowy albo być umieszczone na terenie budowy po dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, pod warunkiem że są zgodne z przepisami wydanymi na podstawie art. 45 ust. 4 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

Co stało się po 19 września 2020 roku ?

Ponieważ jeszcze przez blisko rok nie wydano nowego rozporządzenia wykonawczego w sprawie dziennika budowy, dalej dzienniki zakładane były w myśl dotychczasowego rozporządzenia z 2002 roku, o treści jak niżej, które, jak wyraźnie widać, nie było już zgodne w zapisami ustawowymi

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY**
z dnia 26 czerwca 2002 r.

**w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia
zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia.**

Na podstawie art. 45 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2017 r. poz. 1332 i 1529 oraz z 2018 r. poz. 12, 317, 352 i 650) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Rozporządzenie określa sposób prowadzenia dziennika budowy, montażu i rozbiórki, osoby upoważnione do dokonywania w nich wpisów, dane, jakie zawiera tablica informacyjna, oraz ogłoszenie zawierające dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia.

2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) dzienniku budowy - należy przez to rozumieć także dziennik rozbiórki lub montażu;
- 2) zgłoszeniu - należy przez to rozumieć zgłoszenie budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b, 19 i 19a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane.

Rozdział 2

Dziennik budowy

§ 2. 1. Dziennik budowy jest przeznaczony do rejestracji, w formie wpisów, przebiegu robót budowlanych oraz wszystkich zdarzeń i okoliczności zachodzących w toku ich wykonywania i mających znaczenie przy ocenie technicznej prawidłowości wykonywania budowy, rozbiórki lub montażu.

2. Dziennik budowy prowadzi się w taki sposób, aby z dokonywanych w nim wpisów wynikała kolejność zdarzeń i okoliczności, o których mowa w ust. 1.

§ 3. 1. Dziennik budowy prowadzi się odrębnie dla obiektu budowlanego, wymagającego pozwolenia na budowę albo zgłoszenia.

2. Dla obiektów liniowych lub sieciowych dziennik budowy prowadzi się odrębnie dla każdego wydzielonego odcinka robót.

3. Przy wykonywaniu obiektu budowlanego metodą montażu dodatkowo prowadzi się dziennik montażu.

4. Jeżeli odrębne przepisy nakładają obowiązek prowadzenia specjalnego dziennika robót, fakt jego prowadzenia odnotowuje się w dzienniku budowy, a po zakończeniu robót specjalny dziennik robót dołącza się do dziennika budowy.

§ 4. (uchylony).

§ 5. 1. Dziennik budowy ma format A-4, ponumerowane strony i jest zabezpieczony przed zdekompletowaniem. Strony dziennika budowy przeznaczone do wpisów są podwójne - oryginał i kopia z perforacją umożliwiającą łatwe jej wrywanie.

2. Na poszczególne strony dziennika budowy organ wydający dziennik nanosi pieczęcie.

3. Po opieczetowaniu dziennika budowy organ, o którym mowa w ust. 2, wydaje go inwestorowi w terminie 3 dni od dnia:

- 1) w którym decyzja o pozwoleniu na budowę stała się wykonalna albo
- 2) w którym inwestor nabył prawo do wykonywania robót budowlanych na podstawie zgłoszenia
- za zwrotem kosztów związanych z jego przygotowaniem.

§ 6. 1. Na stronie tytułowej dziennika budowy organ wydający dziennik budowy zamieszcza:

- 1) numer, datę wydania oraz liczbę stron dziennika;
- 2) imię i nazwisko lub nazwę (firmę) inwestora;
- 3) rodzaj i adres budowy, rozbiórki lub montażu;
- 4) numer i datę wydania pozwolenia na budowę albo numer i datę zgłoszenia;
- 5) pouczenie o sposobie prowadzenia dziennika i odpowiedzialności określonej w art. 93 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane.

2. Na pierwszej stronie dziennika budowy inwestor zamieszcza imię i nazwisko lub nazwę (firmę) wykonawcy lub wykonawców oraz osób sprawujących kierownictwo budowy i robót budowlanych, nadzór autorski i inwestorski, podając ich specjalności i numery uprawnień budowlanych. Osoby te potwierdzają podpisem i datą przyjęcie powierzonych im obowiązków.

3. Kolejne strony dziennika budowy przeznacza się na wpisy dotyczące przebiegu robót budowlanych. Każdy wpis oznacza datę i podpisuje osoba dokonująca wpisu, z podaniem imienia, nazwiska, wykonywanej funkcji i nazwy jednostki organizacyjnej lub organu, który reprezentuje.

4. Jeżeli w trakcie wykonywania robót budowlanych następuje zmiana kierownika budowy, kierownika robót, inspektora nadzoru inwestorskiego lub projektanta sprawującego nadzór autorski, w dzienniku budowy dokonuje się wpisu określającego stan zaawansowania i zabezpieczenia przekazywanej budowy, rozbiórki lub montażu. Wpis ten potwierdza się datą i podpisami osoby przekazującej i przejmującej obowiązki.

5. Pod każdym wpisem w dzienniku budowy osoby, których wpis dotyczy, potwierdzają podpisem i datą zapoznanie się z jego treścią.

6. Kierownik budowy stwierdza wpisem w dzienniku budowy fakt zamknięcia dziennika lub jego kontynuację w następnym, kolejno numerowanym tomie.

§ 7. 1. Wpisów w dzienniku budowy dokonuje się w sposób trwały i czytelny na oryginałach i kopiach stron, zamieszczając je w porządku chronologicznym, w sposób uniemożliwiający dokonanie późniejszych uzupełnień.

2. W razie konieczności wprowadzenia poprawek do dokonanych już wpisów, należy niewłaściwy tekst skreślić w sposób umożliwiający jego odczytanie i wprowadzić właściwą treść, z uzasadnieniem wprowadzonej zmiany. Skreślenia i poprawki są dokonywane w formie wpisu do dziennika budowy.

3. Dokonywanie wpisów na odwrocie ponumerowanych stron jest zabronione.

§ 8. 1. Protokoły związane z budową lub sporządzane w trakcie wykonywania robót budowlanych wpisuje się do dziennika budowy.

2. Dopuszcza się sporządzanie protokołów, o których mowa w ust. 1, na oddzielnych arkuszach. Arkusze te należy dołączyć w sposób trwały do oryginału dziennika budowy i jego kopii lub zamieścić w oddzielnym zbiorze, dokonując w dzienniku budowy wpisu o fakcie ich prowadzenia.

§ 9. 1. Do dokonywania wpisów w dzienniku budowy upoważnieni są:

- 1) inwestor;
- 2) inspektor nadzoru inwestorskiego;
- 3) projektant;
- 4) kierownik budowy;**
- 5) kierownik robót budowlanych;**
- 6) osoby wykonujące czynności geodezyjne na terenie budowy;
- 7) pracownicy organów nadzoru budowlanego i innych organów uprawnionych do kontroli przestrzegania przepisów na budowie - w ramach dokonywanych czynności kontrolnych.

2. Osoby, o których mowa w § 6 ust. 5, upoważnione są do dokonywania wpisów w dzienniku budowy w zakresie, o którym mowa w tym przepisie.

§ 10. Pracownicy organów nadzoru budowlanego potwierdzają każdorazowo, wpisem do dziennika budowy, swoją obecność na budowie.

§ 11. 1. Dziennik budowy znajduje się na stałe na terenie budowy lub rozbiórki i jest dostępny dla osób upoważnionych, o których mowa w § 9 ust. 1. Dziennik budowy należy przechowywać w sposób zapobiegający uszkodzeniu, kradzieży lub zniszczeniu.

2. Za właściwe prowadzenie dziennika budowy, jego stan oraz właściwe przechowywanie na terenie budowy jest odpowiedzialny kierownik budowy.

§ 12. Przepisy niniejszego rozdziału, z wyjątkiem § 6 ust. 1 i 2, stosuje się do kolejnych tomów dziennika budowy.

Rozdział 3

Tablica informacyjna oraz ogłoszenie zawierające dane dotyczące bezpieczeństwa i ochrony zdrowia

§ 13. 1. Tablica informacyjna zawiera:

- 1) określenie rodzaju robót budowlanych oraz adres prowadzenia tych robót;
- 2) numer pozwolenia na budowę albo numer zgłoszenia oraz nazwę, adres i numer telefonu właściwego organu nadzoru budowlanego;
- 3) imię i nazwisko lub nazwę (firmę), adres oraz numer telefonu inwestora;
- 4) imię i nazwisko lub nazwę (firmę), adres i numer telefonu wykonawcy lub wykonawców robót budowlanych;
- 5) **imiona, nazwiska, adresy i numery telefonów:**
 - a) **kierownika budowy,**
 - b) **kierowników robót,**
 - c) inspektora nadzoru inwestorskiego,
 - d) projektantów;
- 6) numery telefonów alarmowych Policji, straży pożarnej, pogotowia;
- 7) numer telefonu okręgowego inspektora pracy.

2. Tablica informacyjna ma kształt prostokąta o wymiarach 90 cm x 70 cm. Napisy na tablicy informacyjnej wykonuje się w sposób czytelny i trwały, na sztywnej płycie koloru żółtego, literami i cyframi koloru czarnego, o wysokości co najmniej 4 cm.

3. Tablicę informacyjną umieszcza się w miejscu widocznym od strony drogi publicznej lub dojazdu do takiej drogi, na wysokości umożliwiającej jej odczytanie.

§ 14. 1. Ogłoszenie, o którym mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane, umieszcza się na terenie budowy, w sposób trwały i zabezpieczony przed zniszczeniem.

2. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) przewidywane terminy rozpoczęcia i zakończenia wykonywania robót budowlanych;
- 2) maksymalną liczbę pracowników zatrudnionych na budowie w poszczególnych okresach;
- 3) informacje dotyczące planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Rozdział 4

Przepis końcowy

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

W dniu 6 września 2021 roku ukazało się nowe rozporządzenie o dzienniku budowy, o treści jak niżej, z obowiązkiem stosowania od 19 września 2021 roku

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROZWOJU, PRACY I TECHNOLOGII

z dnia 6 września 2021 r.

w sprawie sposobu prowadzenia dzienników budowy, montażu i rozbiórki

Na podstawie art. 45 ust. 10 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie określa sposób prowadzenia dzienników budowy, montażu i rozbiórki.

2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) dziennik - dziennik budowy, montażu lub rozbiórki;
- 2) ustawa - ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane;
- 3) zgłoszenie - zgłoszenie, o którym mowa w art. 30 ust. 1b ustawy, wymagane do realizacji zamierzenia budowlanego, dla którego został ustanowiony obowiązek prowadzenia dziennika.

§ 2. Dziennik prowadzi się w taki sposób, aby z zawartych w nim wpisów wynikała kolejność zdarzeń i okoliczności zachodzących w toku wykonywania robót budowlanych i mających znaczenie przy ocenie technicznej prawidłowości wykonywania budowy, montażu lub rozbiórki.

§ 3. 1. Dziennik prowadzi się odrębnie dla każdego obiektu budowlanego, w przypadku którego wymagane jest pozwolenie na budowę albo zgłoszenie.

2. W przypadku obiektów liniowych lub sieciowych dziennik prowadzi się odrębnie dla każdego wydzielonego odcinka robót budowlanych.

§ 4. 1. Dziennik ma format A-4, ponumerowane strony i jest zabezpieczony przed zdekompletowaniem. Strony dziennika przeznaczone do wpisów są podwójne - składają się na nie oryginał i kopia z perforacją umożliwiającą łatwe jej wrywanie.

2. Na poszczególne strony dziennika właściwy organ nanosi pieczęcie.

3. Właściwy organ wydaje dziennik w terminie 3 dni od dnia wystąpienia inwestora, w przypadku gdy:

- 1) decyzja o pozwoleniu na budowę jest wykonalna albo
- 2) inwestor nabył prawo do wykonywania robót budowlanych na podstawie zgłoszenia, albo
- 3) decyzja o legalizacji obiektu budowlanego lub jego części, o której mowa w art. 49 ust. 4 ustawy, jest wykonalna, albo
- 4) decyzja o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych, o której mowa w art. 51 ust. 4 ustawy, jest wykonalna.

§ 5. 1. Na stronie tytułowej dziennika właściwy organ zamieszcza:

- 1) numer, datę wydania oraz liczbę stron dziennika;
- 2) imię i nazwisko lub nazwę (firmę) inwestora;
- 3) rodzaj i adres budowy, rozbiórki lub montażu; w przypadku braku adresu należy podać jednostkę ewidencyjną, obręb ewidencyjny i nr działki ewidencyjnej lub identyfikator działki ewidencyjnej, na której zlokalizowany jest obiekt budowlany;
- 4) numer i datę wydania pozwolenia na budowę albo numer i datę dokonania zgłoszenia, albo numer i datę wydania decyzji, o których mowa w § 4 ust. 3 pkt 3 lub 4;
- 5) pouczenie o sposobie prowadzenia dziennika i odpowiedzialności określonej w art. 93 pkt 4 ustawy.

2. **Na pierwszej stronie dziennika inwestor zamieszcza imię i nazwisko lub firmę wykonawcy albo wykonawców oraz imiona i nazwiska osób pełniących funkcje kierownika budowy lub kierownika robót** oraz osób sprawujących nadzór autorski i inwestorski, a także ich specjalności i numery uprawnień budowlanych. Osoby te potwierdzają podpisem i datą przyjęcie powierzonych im obowiązków.

3. Na kolejnych stronach dziennika dokonuje się wpisów dotyczących przebiegu robót budowlanych. Każdy wpis oznacza datą i podpisuje osoba dokonująca wpisu, z podaniem imienia, nazwiska, wykonywanej funkcji i nazwy jednostki organizacyjnej lub organu, który reprezentuje, a w przypadku osoby wykonującej czynności geodezyjne na terenie budowy podaje się również numer i zakres posiadanych uprawnień zawodowych.

4. Jeżeli w trakcie wykonywania robót budowlanych następuje zmiana kierownika budowy, kierownika robót, inspektora nadzoru inwestorskiego lub projektanta sprawującego nadzór autorski, w dzienniku dokonuje się wpisu określającego stan zaawansowania i zabezpieczenia przekazywanej

budowy, rozbiórki lub montażu. Wpis ten potwierdza się datą i podpisami osoby przekazującej i osoby przejmującej obowiązki.

5. Pod każdym wpisem w dzienniku osoba, której dotyczy wpis, potwierdza podpisem i datą zapoznanie się z jego treścią. Odmowę potwierdzenia dokonujący wpisu stwierdza adnotacją.

6. Kierownik budowy stwierdza wpisem w dzienniku fakt zamknięcia dziennika albo jego kontynuację w następnym, kolejno numerowanym tomie.

7. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do kolejnych tomów dziennika.

§ 6. 1. Wpisów w dzienniku dokonuje się w sposób trwały i czytelny na oryginałach i kopiach stron. Zamieszcza się je w porządku chronologicznym, w sposób uniemożliwiający dokonanie uzupełnień.

2. W przypadku konieczności wprowadzenia poprawek do dokonanych już wpisów niewłaściwy tekst należy skreślić w sposób umożliwiający jego odczytanie i wprowadzić właściwą treść, z uzasadnieniem wprowadzonej zmiany. Należy także zamieścić imię i nazwisko osoby dokonującej poprawki lub skreślenia, datę dokonania tej czynności oraz podpis tej osoby. Skreślenia i poprawki są dokonywane w formie wpisu do dziennika.

3. Nie dokonuje się wpisów na odwrocie ponumerowanych stron dziennika.

§ 7. 1. Do dziennika załącza się protokoły związane z budową lub sporządzone w trakcie wykonywania robót budowlanych.

2. Dopuszcza się sporządzanie protokołów na oddzielnych arkuszach. Arkusze te załącza się w sposób trwały do dziennika albo zamieszcza się w oddzielnym zbiorze oraz dokonuje się w dzienniku wpisu o fakcie prowadzenia tego zbioru.

§ 8. Czynności kontrolne lub inne wynikające z przepisów prawa, przeprowadzone przez pracowników organów nadzoru budowlanego i innych organów uprawnionych do kontroli przestrzegania przepisów na budowie, są każdorazowo potwierdzane wpisem do dziennika.

§ 9. 1. Dziennik znajduje się stale na terenie budowy i jest dostępny dla osób upoważnionych, o których mowa w art. 45 ust. 8 ustawy.

2. W przypadku gdy nie ma możliwości bezpiecznego przechowywania dziennika na terenie budowy, kierownik budowy może przechowywać go w innym miejscu zapewniającym szybki dostęp do niego osobom upoważnionym, o których mowa w art. 45 ust. 8 ustawy.

3. Dziennik przechowuje się w sposób zapobiegający uszkodzeniu, kradzieży lub zniszczeniu.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 19 września 2021 r.

Z porównania starych przepisów (do 19 września 2020 roku) i nowszych, aktualnych po 19.09.2021 roku (aż do 27 stycznia 2023) wynika, że praktycznie nic istotnego w kwestii prowadzenia dziennika budowy się nie zmieniło.

Szybko jednak, bo 7 lipca 2022 roku uchwalono kolejną, bardzo dużą nowelizację Prawa budowlanego, która znowu sporo zmieniła w zakresie dziennika budowy, dopuszczając (od 27 stycznia 2023 roku) jego wersję elektroniczną.

Treść zamieszczonego parę stron wyżej rozbudowanego art. 45 Prawa budowlanego została skrócona, od dnia 27 stycznia 2023, do postaci

Art. 45. [Dziennik budowy; dziennik montażu; dziennik rozbiórki]

W przypadku robót budowlanych wymagających ustanowienia kierownika budowy prowadzi się dziennik budowy zgodnie z przepisami rozdziału 5a.

oraz pojawił się cały nowy rozdział 5a ustawy

Rozdział 5a

Dziennik budowy

Art. 47a. 1. Dziennik budowy stanowi urzędowy dokument przeznaczony do rejestrowania:

- 1) przebiegu robót budowlanych oraz
 - 2) zdarzeń i okoliczności zachodzących w toku wykonywania robót budowlanych, mających znaczenie przy ocenie technicznej prawidłowości wykonywania tych robót.
2. Rejestrowanie, o którym mowa w ust. 1, odbywa się w formie wpisów.

Art. 47b. 1. Dziennik budowy prowadzi się odrębnie dla każdego obiektu budowlanego wymagającego pozwolenia na budowę, pozwolenia na rozbiórkę albo zgłoszenia.

2. Dla obiektów liniowych dziennik budowy można prowadzić odrębnie dla każdego wydzielonego odcinka robót.

Art. 47c. 1. Dziennik budowy prowadzi się w postaci:

- 1) papierowej, z uwzględnieniem art. 47v, albo
 - 2) elektronicznej.
2. Przepisu ust. 1 pkt 2 nie stosuje się do robót budowlanych na terenach zamkniętych ustalonych decyzją Ministra Obrony Narodowej.
3. Dziennik budowy w postaci elektronicznej prowadzi się w systemie Elektroniczny Dziennik Budowy, zwanym dalej "systemem EDB".

Art. 47d. Za prowadzenie dziennika budowy zgodnie z przepisami ustawy odpowiada kierownik budowy.

Art. 47e. 1. Uprawnionymi do dokonania wpisu w dzienniku budowy są:

- 1) uczestnicy procesu budowlanego;
- 2) geodeta uprawniony wykonujący na terenie budowy czynności geodezyjne na potrzeby budownictwa;
- 3) upoważnieni pracownicy organów nadzoru budowlanego i innych organów uprawnionych do kontroli przestrzegania przepisów na terenie budowy, w ramach dokonywanych czynności kontrolnych.

2. Pracownik organu nadzoru budowlanego, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, potwierdza swoją obecność na terenie budowy wpisem w dzienniku budowy.

Art. 47f. 1. Inwestor zapewnia dołączenie do dziennika budowy kopii uprawnień budowlanych osób pełniących funkcje:

- 1) kierownika budowy;
- 2) kierownika robót;
- 3) inspektora nadzoru inwestorskiego;
- 4) projektanta sprawującego nadzór autorski - w przypadku, o którym mowa w art. 44 pkt 3.

2. Wymogu dołączenia kopii uprawnień budowlanych nie stosuje się do uprawnień budowlanych wpisanych do centralnego rejestru osób posiadających uprawnienia budowlane.

Art. 47g. 1. O wydanie dziennika budowy występuje inwestor.

2. Organem właściwym do wydania dziennika budowy jest:

- 1) organ administracji architektoniczno-budowlanej;
- 2) organ nadzoru budowlanego - w przypadku robót budowlanych objętych decyzją o:
 - a) legalizacji budowy, o której mowa w art. 49 ust. 4,
 - b) pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych, o której mowa w art. 51 ust. 4.

3. Wystąpienie o wydanie dziennika budowy prowadzonego w postaci elektronicznej następuje w systemie EDB.

4. Występując o wydanie dziennika budowy, należy podać:

- 1) imię i nazwisko lub nazwę inwestora;
- 2) dane dotyczące decyzji uprawniającej do wykonywania robót budowlanych albo zgłoszenia:
 - a) organ wydający decyzję albo przyjmujący zgłoszenie,
 - b) datę wydania decyzji albo dokonania zgłoszenia,
 - c) numer decyzji lub znak sprawy - w przypadku decyzji uprawniającej do wykonywania robót budowlanych;
- 3) e-mail - w przypadku wystąpienia o wydanie dziennika budowy w postaci elektronicznej.

5. Organ właściwy do wydania dziennika budowy wydaje inwestorowi dziennik budowy w terminie 3 dni roboczych, ale nie wcześniej niż przed dniem, w którym:

- 1) wykonalna stała się decyzja o:
 - a) pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę,
 - b) legalizacji budowy, o której mowa w art. 49 ust. 4,
 - c) pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych, o której mowa w art. 51 ust. 4;
- 2) inwestor nabył prawo do wykonywania robót budowlanych na podstawie zgłoszenia.

Art. 47h. 1. Wydanie dziennika budowy następuje przez:

- 1) ostemplowanie przedłożonego przez inwestora dziennika budowy prowadzonego w postaci papierowej albo
 - 2) zapewnienie dostępu w systemie EDB do dziennika budowy prowadzonego w postaci elektronicznej.
2. Każdemu wydawanemu dziennikowi budowy prowadzonemu w postaci elektronicznej nadaje się w systemie EDB indywidualny numer.

Art. 47i. Jeżeli dziennik budowy jest prowadzony w postaci elektronicznej, w przypadku wydania decyzji o przeniesieniu:

- 1) decyzji o pozwoleniu na budowę,
- 2) decyzji o pozwoleniu na wznowienie robót budowlanych, o której mowa w art. 51 ust. 4,
- 3) praw i obowiązków wynikających ze zgłoszenia, wobec którego organ nie wniósł sprzeciwu

- organ właściwy do wydania dziennika budowy zapewnia nowemu inwestorowi dostęp do tego dziennika w systemie EDB oraz pozbawia dotychczasowego inwestora tego dostępu w terminie 3 dni roboczych od dnia, w którym decyzja o przeniesieniu stała się wykonalna.

Art. 47j. 1. Dziennik budowy prowadzony w postaci papierowej może się składać z tomów.

2. W przypadku wypełnienia dziennika budowy prowadzonego w postaci papierowej inwestor występuje do organu właściwego do wydania dziennika budowy o wydanie kolejnego tomu tego dziennika.

3. Do wydania kolejnych tomów dziennika budowy prowadzonego w postaci papierowej stosuje się przepis art. 47h ust. 1 pkt 1.

4. Organ właściwy do wydania dziennika budowy wydaje kolejny tom dziennika budowy prowadzonego w postaci papierowej w terminie 3 dni roboczych od dnia wystąpienia inwestora o wydanie tego tomu.

Art. 47k. 1. Dziennik budowy prowadzony w postaci papierowej można kontynuować w postaci elektronicznej.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, inwestor występuje o wydanie dziennika budowy w postaci elektronicznej, a po jego wydaniu kierownik budowy lub inwestor zamyka wpisem dziennik budowy w postaci papierowej.

3. Dziennik budowy prowadzony w postaci elektronicznej może być kontynuowany tylko w postaci elektronicznej.

- Art. 47l.** 1. W przypadku zakończenia robót budowlanych kierownik budowy zamyka wpisem dziennik budowy.
2. Zamknięcie dziennika budowy prowadzonego w postaci elektronicznej następuje przez nadanie mu w systemie EDB statusu "zamknięty".
3. W przypadku konieczności kontynuowania robót budowlanych po zamknięciu dziennika budowy w postaci elektronicznej inwestor może w systemie EDB ponownie nadać kierownikowi budowy uprawnienia do dokonywania wpisów.
4. W przypadku dokonania zawiadomienia o zakończeniu budowy lub złożenia wniosku o udzielenie pozwolenia na użytkowanie ponowne nadanie uprawnień, o których mowa w ust. 3, przez inwestora w systemie EDB umożliwia właściwy organ nadzoru budowlanego.
5. W przypadku przyjęcia zawiadomienia o zakończeniu budowy bez sprzeciwu albo wydania pozwolenia na użytkowanie właściwy organ nadzoru budowlanego w systemie EDB nadaje dziennikowi budowy status "oddany do użytkowania".
6. Przepisów ust. 1, 2 i 5 nie stosuje się w przypadku, o którym mowa w art. 55 ust. 1 pkt 3.

- Art. 47m.** 1. System EDB służy do wydawania oraz prowadzenia dzienników budowy w postaci elektronicznej.
2. Adres strony internetowej, na której jest udostępniony system EDB, Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej obsługującego go urzędu.
3. System EDB jest systemem teleinformatycznym w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.
4. System EDB zawiera zabezpieczenia uniemożliwiające zmianę wprowadzonych danych oraz utratę tych danych i wpisów.
5. System EDB zapewnia rozliczalność wprowadzonych danych i dokonanych wpisów oraz dostępność i integralność tych danych i wpisów.
6. System EDB w zakresie postępowania z dokumentacją w postaci elektronicznej spełnia warunki określone w przepisach ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164).

- Art. 47n.** 1. W celu wystąpienia o wydanie dziennika budowy prowadzonego w postaci elektronicznej oraz dokonywania wpisów w tym dzienniku, inwestor oraz osoby uprawnione do dokonywania wpisów są obowiązane posiadać konto w systemie EDB.
2. W celu założenia konta w systemie EDB należy wskazać:
- 1) imię;
 - 2) nazwisko;
 - 3) e-mail.
3. Osoba, która założyła konto w systemie EDB, staje się wyłącznym użytkownikiem tego konta. System EDB zabezpiecza konto przed dostępem osób trzecich.

- Art. 47o.** 1. W przypadku prowadzenia dziennika budowy w postaci elektronicznej:
- 1) inwestor udostępnia ten dziennik w systemie EDB pozostałym uczestnikom procesu budowlanego i innym uprawnionym osobom,
 - 2) kierownik budowy albo kierownik robót udostępnia ten dziennik w systemie EDB:
 - a) geodecie uprawnionemu wykonującemu na terenie budowy czynności geodezyjne na potrzeby budownictwa,

b) upoważnionym pracownikom organów nadzoru budowlanego i innych organów uprawnionych do kontroli przestrzegania przepisów na terenie budowy, w ramach dokonywanych czynności kontrolnych
- do dokonywania wpisów w tym dzienniku.

2. System EDB zapewnia inwestorowi możliwość pozbawienia uczestników procesu budowlanego dostępu do dziennika budowy prowadzonego w postaci elektronicznej.

3. Pozbawienie dostępu, o którym mowa w ust. 2, nie może utrudniać lub uniemożliwiać uczestnikom procesu budowlanego wykonywania praw lub obowiązków wynikających z przepisów.

Art. 47p. Dostęp do systemu EDB następuje przez uwierzytelnienie i autoryzację osoby w tym systemie za pośrednictwem konta.

Art. 47q. Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego jest administratorem danych przetwarzanych w systemie EDB oraz odpowiada za jego utrzymanie i rozwój.

Art. 47. r. W systemie EDB są przechowywane dane osobowe:

1) użytkowników kont:

a) imię,

b) nazwisko,

c) e-mail,

d) numer telefonu - jeżeli został wskazany przez użytkownika konta,

e) numer PESEL - jeżeli został wskazany przez użytkownika konta lub w ramach uwierzytelnienia;

2) znajdujące się:

a) we wpisach dokonanych w dziennikach budowy,

b) w dokumentach załączonych do dzienników budowy,

c) w dokumentach zapisanych na kontach użytkowników.

Art. 47s. 1. System EDB zapewnia dostęp do dziennika budowy prowadzonego w postaci elektronicznej przez okres prowadzenia robót budowlanych.

2. Po upływie 25 lat od dnia nadania statusu:

1) "oddany do użytkowania" - w przypadku budowy,

2) "zamknięty" - w przypadku robót budowlanych innych niż budowa

- dane zgromadzone w systemie EDB dotyczące indywidualnego dziennika budowy są usuwane, z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

Art. 47t. 1. Organom administracji architektoniczno-budowlanej, organom nadzoru budowlanego oraz innym organom uprawnionym do kontroli przestrzegania przepisów na terenie budowy zapewnia się dostęp do systemu EDB o charakterze:

1) stałym lub

2) czasowym - na czas przeprowadzenia kontroli przestrzegania przepisów na terenie budowy.

2. Dostęp do systemu EDB o charakterze stałym przydziela Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego lub podmiot przez niego upoważniony.

3. Dostęp do systemu EDB o charakterze czasowym może przydzielić:

1) Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego - w zakresie wszystkich dzienników budowy lub niektórych dzienników budowy;

- 2) organ, któremu przydzielono dostęp do systemu EDB o charakterze stałym - w zakresie wszystkich dzienników budowy, do których organ ten ma dostęp stały, lub niektórych z tych dzienników budowy;
- 3) inwestor lub kierownik budowy - w zakresie prowadzonego dziennika budowy.
4. W przypadkach, o których mowa w ust. 2 i ust. 3 pkt 1 i 2, przydzielenie dostępu do systemu EDB następuje na wniosek organu, o którym mowa w ust. 1. Wniosek powinien wskazywać co najmniej:
 - 1) czas, na jaki ma być przydzielony dostęp;
 - 2) zakres, w jakim ma być przydzielony dostęp;
 - 3) cel, który ma zostać zrealizowany przez przydzielony dostęp, uzasadniający przydzielenie dostępu.
5. W przypadkach, o których mowa w ust. 2 i ust. 3 pkt 1 i 2, Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego lub organ, któremu przydzielono dostęp do systemu EDB o charakterze stałym, może odmówić, w drodze decyzji, przydzielenia dostępu do systemu EDB, jeżeli uzna, że cel, który ma zostać zrealizowany przez przydzielony dostęp, nie uzasadnia przydzielenia dostępu.
6. W przypadkach, o których mowa w ust. 3 pkt 3, przydzielenie dostępu do systemu EDB następuje na żądanie organu, o którym mowa w ust. 1.

Art. 47u. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy sposób wydawania i prowadzenia dziennika budowy w postaci papierowej i elektronicznej, w tym dokonywania wpisów,
 - 2) format dziennika budowy w postaci papierowej,
 - 3) szczegółowy sposób uwierzytelniania i autoryzacji w systemie EDB
- mając na celu zapewnienie przejrzystości i chronologii prowadzenia wpisów w dziennikach budowy oraz zapewnienie bezpieczeństwa gromadzonych danych i możliwości dokonywania wpisów przez osoby do tego uprawnione.

Art. 47v. Dziennik budowy w postaci papierowej wydaje się do dnia 31 grudnia 2029 r., z wyjątkiem dziennika budowy dotyczącego robót budowlanych na terenach zamkniętych ustalonych decyzją Ministra Obrony Narodowej.

Jak wynika z art. 47u wersji ustawy obowiązującej od 27 stycznia 2023 roku rozporządzenie z 6 września 2021 roku musiało zostać po raz kolejny zmienione, jego wersja adekwatna dla okresu po 27 stycznia 2023 roku zamieszczona jest niżej

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROZWOJU I TECHNOLOGII
z dnia 22 grudnia 2022 r.
w sprawie dziennika budowy
oraz systemu Elektroniczny Dziennik Budowy**

Na podstawie [art. 47u](#) ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351, z późn. zm. 2) zarządza się, co następuje:

**Rozdział 1
Przepisy ogólne**

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowy sposób wydawania i prowadzenia dziennika budowy w postaci papierowej i elektronicznej, w tym dokonywania wpisów;
- 2) format dziennika budowy w postaci papierowej;
- 3) szczegółowy sposób uwierzytelniania i autoryzacji w systemie Elektroniczny Dziennik Budowy, zwanym dalej "systemem EDB".

Rozdział 2 **Dziennik budowy**

§ 2. Dziennik budowy oraz kolejne tomy dziennika budowy prowadzi się w sposób usystematyzowany, tak aby składały się:

- 1) ze strony tytułowej;
- 2) z części przeznaczonej do dokonywania wpisów.

§ 3. 1. Na stronie tytułowej dziennika budowy zamieszcza się:

- 1) numer dziennika budowy;
- 2) datę wydania dziennika budowy;
- 3) imię i nazwisko lub nazwę inwestora;
- 4) określenie obiektu budowlanego lub rodzaj wykonywanych robót budowlanych;
- 5) adres obiektu budowlanego lub miejsca wykonywania robót budowlanych;
- 6) numer i datę wydania decyzji albo numer i datę wpływu zgłoszenia do organu administracji architektoniczno--budowlanej - uprawniających do prowadzenia robót budowlanych;
- 7) nazwę zamierzenia budowlanego;
- 8) liczbę stron dziennika budowy - w przypadku dziennika budowy w postaci papierowej;
- 9) pouczenie o sposobie prowadzenia dziennika budowy i odpowiedzialności określonej w [art. 93 pkt 4](#) ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane.

2. Na stronie tytułowej kolejnych tomów dziennika budowy zamieszcza się:

- 1) numer dziennika budowy;
- 2) numer tomu;
- 3) liczbę stron tomu.

3. Stronę tytułową dziennika budowy i stronę tytułową kolejnych tomów dziennika budowy wypełnia organ wydający dziennik budowy.

§ 4. 1. Dziennik budowy w postaci papierowej prowadzi się w formacie A-4, zapewniając, aby jego strony były ponumerowane, a dziennik budowy był zabezpieczony przed zdekompletowaniem.

2. Karty dziennika budowy w postaci papierowej numeruje się z obu stron.

§ 5. Organ, wydając dziennik budowy w postaci:

- 1) papierowej - nanosi na każdą stronę dziennika budowy pieczęć w celu jego ostemplowania i przekazuje inwestorowi;
- 2) elektronicznej - przydziela inwestorowi, na koncie tego inwestora w systemie EDB, dostęp do dziennika budowy.

Rozdział 3 **Wpisy w dzienniku budowy**

§ 6. 1. Wpisów dokonuje się w taki sposób, aby wynikała z nich kolejność przebiegu robót budowlanych, zdarzeń i okoliczności, o których mowa w [art. 47a ust. 1](#) ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane.

2. Wpisy zamieszcza się w porządku chronologicznym, w sposób uniemożliwiający dokonanie późniejszych uzupełnień.

§ 7. W razie konieczności wprowadzenia poprawek do dokonanych już wpisów należy dokonać kolejnego wpisu przez wprowadzenie właściwej treści z uzasadnieniem wprowadzonej zmiany.

§ 8. Wpisów w dzienniku budowy dokonuje się w sposób trwały i czytelny.

§ 9. Każdy wpis jest opatrzony:

- 1) datą;
- 2) danymi osoby dokonującej wpisu:
 - a) imieniem i nazwiskiem,
 - b) funkcją, jaką pełni w procesie budowlanym - w przypadku uczestników procesu budowlanego i osoby wykonującej czynności geodezyjne na terenie budowy,
 - c) nazwą organu uprawnionego do kontroli przestrzegania przepisów na terenie budowy, który reprezentuje, oraz funkcją, jaką w tym organie pełni - w przypadku pracowników organów uprawnionych do kontroli przestrzegania przepisów na terenie budowy;
- 3) podpisem osoby dokonującej wpisu w dzienniku budowy w postaci papierowej lub uwierzytelniony przez zalogowanego użytkownika w dzienniku budowy w postaci elektronicznej.

§ 10. 1. Przed rozpoczęciem robót budowlanych inwestor dokonuje w dzienniku budowy, na początku części przeznaczanej do dokonywania wpisów, wpisu dotyczącego osób, którym powierza się funkcje:

- 1) kierownika budowy;
- 2) inspektora nadzoru inwestorskiego - w przypadku powołania inspektora nadzoru inwestorskiego;
- 3) projektanta sprawującego nadzór autorski - w przypadku powołania projektanta sprawującego nadzór autorski.

2. Przed rozpoczęciem robót budowlanych, za które ma odpowiadać kierownik robót, inwestor albo kierownik budowy dokonują wpisu dotyczącego osoby, której powierza się funkcję kierownika robót.

3. Osoba, której powierza się funkcję, o której mowa w ust. 1 i 2, potwierdza wpisem przyjęcie powierzonych funkcji i wskazuje numer posiadanych uprawnień budowlanych.

4. Wpisów dotyczących osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, można dokonać także po rozpoczęciu robót budowlanych, jeżeli wcześniej nie zostały one powołane.

§ 11. 1. Jeżeli w trakcie wykonywania robót budowlanych:

- 1) kierownik budowy,
 - 2) kierownik robót,
 - 3) inspektor nadzoru inwestorskiego,
 - 4) projektant sprawujący nadzór autorski
- zakończy pełnienie powierzonych funkcji, dokonuje w dzienniku budowy wpisu określającego stan zaawansowania i zabezpieczenia robót budowlanych.

2. Osoba, której powierza się pełnienie funkcji, o której mowa w ust. 1, potwierdza przyjęcie powierzonych funkcji i wskazuje numer posiadanych uprawnień budowlanych.

3. W przypadku gdy nie jest możliwe dokonanie wpisu określającego stan zaawansowania i zabezpieczenia robót budowlanych przez osobę, która przestaje pełnić funkcję, o której mowa w ust. 1, wpisu dokonuje tylko osoba, której powierza się pełnienie tej funkcji. We wpisie

wskazuje się przyczynę braku możliwości dokonania wpisu przez osobę, która przestaje pełnić funkcję, o której mowa w ust. 1.

§ 12. W dzienniku budowy w postaci elektronicznej wpisów, o których mowa w § 10 ust. 1 i 2 i § 11 ust. 1, dokonuje się przez przydzielenie odpowiednich uprawnień w systemie EDB, natomiast potwierdzenie przyjęcia powierzonych funkcji, o którym mowa w § 10 ust. 3 i § 11 ust. 2, jest dokonywane za pomocą funkcji w systemie EDB świadczących o takim potwierdzeniu.

§ 13. W przypadku gdy inwestor w systemie EDB pozbawia uczestnika procesu budowlanego dostępu do dziennika budowy prowadzonego w postaci elektronicznej, uczestnik ten może dokonać wpisu w dzienniku budowy w terminie 14 dni od dnia pozbawienia dostępu do tego dziennika.

§ 14. W przypadku:

- 1) zamknięcia dziennika budowy,
 - 2) kontynuacji dziennika budowy w kolejnym tomie
- kierownik budowy stwierdza ten fakt wpisem.

§ 15. 1. Protokoły związane z robotami budowlanymi lub sporządzane w trakcie wykonywania robót budowlanych wpisuje się do dziennika budowy.
 2. Dopuszcza się sporządzanie protokołów na oddzielnych arkuszach.
 3. Arkusze lub ich kopie należy dołączyć do dziennika budowy lub zamieścić w oddzielnym zbiorze, dokonując w dzienniku budowy wpisu o prowadzeniu takiego zbioru.

Rozdział 4

Uwierzytelnianie i autoryzacja w systemie EDB

§ 16. 1. Dostęp do systemu EDB wymaga prawidłowego przeprowadzenia procesów:

- 1) uwierzytelnienia użytkownika konta po dokonaniu jego identyfikacji oraz
 - 2) autoryzacji użytkownika konta.
2. Uwierzytelnienie polega na potwierdzeniu deklarowanej tożsamości użytkownika konta w:
- 1) systemie identyfikacji elektronicznej przyłączonym do węzła krajowego identyfikacji elektronicznej, o którym mowa w [art. 21a ust. 1 pkt 2 lit. a](#) ustawy z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1797), zwanego dalej "węzłem krajowym", lub
 - 2) systemie EDB - w przypadku pracowników organów administracji architektoniczno-budowlanej, organów nadzoru budowlanego oraz innych organów uprawnionych do kontroli przestrzegania przepisów na terenie budowy.
3. Identyfikacja jest realizowana:
- 1) przy użyciu środka identyfikacji elektronicznej wydanego w systemie identyfikacji elektronicznej przyłączonym do węzła krajowego lub
 - 2) przy użyciu środka identyfikacji elektronicznej wydanego w wewnętrznym systemie identyfikacji elektronicznej systemu EDB zapewniającym obsługę procesu uwierzytelniania - w przypadku pracowników organów administracji architektoniczno-budowlanej, organów nadzoru budowlanego oraz innych organów uprawnionych do kontroli przestrzegania przepisów na terenie budowy.
4. Autoryzacja następuje po poprawnym uwierzytelnieniu użytkownika i polega na przydzieleniu prawa dostępu do systemu EDB.

§ 17. Zapewnienie:

- 1) możliwości wprowadzania danych w systemie EDB, w szczególności dokonywania wpisów w dzienniku budowy w postaci elektronicznej, oraz
 - 2) prawa dostępu do systemu EDB
- następuje w procesie autoryzacji na podstawie przydzielonych uprawnień.

§ 18. Uwierzytelnienie użytkownika konta w systemie identyfikacji elektronicznej przyłączonym do węzła krajowego lub w systemie EDB zapewnia systemowe potwierdzenie tożsamości przy dokonywaniu wpisów w dzienniku budowy w postaci elektronicznej.

Rozdział 5

Przepis końcowy

§ 19. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 27 stycznia 2023 r.

A jak wygląda sprawa dzienników budowy założonych w okresie od 19.09.2021 do 27.01.2023, tj. wg rozporządzenia MRPiT z 6 września 2021 roku ?

Mówi o tym art. 5 ustawy nowelizacyjnej z 7 lipca 2022 roku

USTAWA

z dnia 7 lipca 2022 r.

o zmianie ustawy - Prawo budowlane

oraz niektórych innych ustaw

Art. 5. 1. Dzienniki budowy, montażu i rozbiórki wydane lub ostemplowane przez organy administracji architektoniczno-budowlanej albo organy nadzoru budowlanego na podstawie art. 45 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym zachowują ważność i są prowadzone w sposób określony w art. 45 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

2. W terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie art. 1 pkt 17 inwestor może wystąpić o wydanie lub ostemplowanie dziennika budowy, montażu lub rozbiórki zgodnie z art. 45 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym. Wydany lub ostemplowany dziennik budowy, montażu i rozbiórki, o którym mowa w zdaniu pierwszym, prowadzi się w sposób określony w art. 45 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym.

Jak widać, nie jest łatwo w tym wszystkim się połapać

Kolejny obowiązek kierownika budowy wynikający z art. 22 to

3) *zapewnienie geodezyjnego wytyczenia obiektu oraz zorganizowanie budowy i kierowanie budową obiektu budowlanego w sposób zgodny z projektem lub pozwoleniem na budowę, przepisami, w tym techniczno-budowlanymi, oraz przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy,*

Kwestie wymogów w zakresie obsługi geodezyjnej terenu budowy reguluje ogólnie art. 43 Prawa budowlanego oraz dopisany nowelizacją wprowadzoną 31 lipca 2020 roku nowy art. 27a

Art. 43. 1. Geodezyjnemu wyznaczeniu w terenie, a po wybudowaniu - geodezyjnej inwentaryzacji powykonawczej, podlegają:

- 1) obiekty budowlane wymagające decyzji o pozwoleniu na budowę;
- 2) obiekty, o których mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1-4, 10 i 23 oraz w ust. 2 pkt 17 i 26.

1a. Obowiązkwowi geodezyjnego wyznaczenia, o którym mowa w ust. 1, nie podlegają przyłącza, o których mowa w art. 29 ust. 1 pkt 23, jeżeli ich połączenie z siecią znajduje się na tej samej działce co przyłącza lub na działce do niej przyległej.

1aa. Obowiązkwowi geodezyjnej inwentaryzacji powykonawczej, o której mowa w ust. 1, podlegają budynki, o których mowa w art. 29 ust. 1 pkt 16 lit. b, oraz stacje ładowania, o których mowa w art. 29 ust. 1 pkt 25

1b. Zapewnienie wykonania obowiązków, o których mowa w ust. 1, należy do kierownika budowy, a w przypadku gdy kierownik budowy nie zostanie ustanowiony - do inwestora.

budowy, a w przypadku gdy kierownik budowy nie zostanie ustanowiony - do inwestora.

2. Organ administracji architektoniczno-budowlanej może nałożyć obowiązek stosowania przepisu ust. 1 również w stosunku do obiektów budowlanych wymagających zgłoszenia.

3. Obiekty lub elementy obiektów budowlanych, ulegające zakryciu, wymagające inwentaryzacji, o której mowa w ust. 1, podlegają inwentaryzacji przed ich zakryciem.

Art. 27a. W trakcie projektowania i budowy obiektu budowlanego wykonanie czynności geodezyjnych na potrzeby budownictwa w rozumieniu art. 2 pkt 2a ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne przez osobę posiadającą odpowiednie uprawnienia zawodowe w dziedzinie geodezji i kartografii zapewnia:

- 1) inwestor - w zakresie opracowania mapy do celów projektowych na potrzeby wykonania projektu budowlanego;
- 2) **kierownik budowy**, a jeżeli nie został ustanowiony - inwestor - w zakresie pozostałych czynności geodezyjnych wykonywanych w trakcie budowy obiektu budowlanego, w szczególności dotyczących wytyczenia obiektu budowlanego w terenie, wykonywania pomiarów kontrolnych oraz pomiarów przemieszczeń i odkształceń obiektu budowlanego.

Uchylone zostało natomiast od 31 lipca 2020 roku najstarsze z rozporządzeń wykonawczych do Prawa budowlanego, o tytule jak niżej,

Dz.U.95.25.133

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ I BUDOWNICTWA**

z dnia 21 lutego 1995 r.

w sprawie rodzaju i zakresu opracowań geodezyjno-kartograficznych oraz czynności geodezyjnych obowiązujących w budownictwie.

(uchylone)

a zastąpiło je w praktyce całkowicie nowe rozporządzenie, wydane już w sierpniu 2020 roku do ustawy PGiK

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROZWOJU**

z dnia 18 sierpnia 2020 r.

w sprawie standardów technicznych wykonywania geodezyjnych pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowywania i przekazywania wyników tych pomiarów do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego

Niezależnie od tego czy na budowie (lub przy robotach budowlanych) ustanowiony jest nadzór autorski ze strony projektanta, co jest kwestią rozstrzyganą

albo w decyzji o pozwoleniu na budowę (art. 19 ustawy), albo przez samego inwestora (art. 18 ustawy)

Art. 19. 1. Organ administracji architektoniczno –budowlanej może w decyzji o pozwoleniu na budowę nałożyć na inwestora obowiązek ustanowienia inspektora nadzoru inwestorskiego, a także obowiązek zapewnienia nadzoru autorskiego, w przypadkach uzasadnionych wysokim stopniem skomplikowania obiektu lub robót budowlanych bądź przewidywanym wpływem na środowisko.

Art. 18.

.....

3. Inwestor może zobowiązać projektanta do sprawowania nadzoru autorskiego.

kierownik zawsze może liczyć się w trakcie realizacji robót z wizytą projektanta na terenie budowy (w praktyce dotyczyć to może każdego z członków zespołu autorskiego, wymienionego przy zatwierdzaniu projektu budowlanego w decyzji o pozwoleniu na budowę). Prawo takie daje projektantowi art. 21 ustawy, mówi on też o obowiązku udostępnienia projektantowi dziennika budowy, a także o tym (w nawiązaniu do wspomnianego wyżej obowiązku realizacji zgodnie z projektem), czym taka wizyta może się zakończyć

Art. 21. 1. Projektant, w trakcie realizacji budowy, ma prawo:

1) wstępu na teren budowy i dokonywania zapisów w dzienniku budowy dotyczących jej realizacji;

2) żądania wpisem do dziennika budowy wstrzymania robót budowlanych w razie:

- a) stwierdzenia możliwości powstania zagrożenia,
- b) wykonywania ich niezgodnie z projektem.

2. W przypadku robót budowlanych, dla których nie prowadzi się dziennika budowy, uprawnienie projektanta do żądania wstrzymania robót budowlanych, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, jest realizowane przez zawiadomienie właściwego organu nadzoru budowlanego o wystąpieniu przesłanek określonych w ust. 1 pkt 2 lit. a lub b.

Podane wyżej regulacje są kontynuacją zasad wynikających z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

Dz.U.2019.1231 z późn. zm.

USTAWA

z dnia 4 lutego 1994 r.

o prawie autorskim i prawach pokrewnych

(fragmenty)

Art. 1. 1. Przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór).

2. W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory:

- 1) wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe);
- 2) plastyczne;
- 3) fotograficzne;
- 4) lutnicze;

- 5) wzornictwa przemysłowego;
- 6) architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne;**
- 7) muzyczne i słowno-muzyczne;
- 8) sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne;
- 9) audiowizualne (w tym filmowe).

2¹. Ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.

3. Utwór jest przedmiotem prawa autorskiego od chwili ustalenia, chociażby miał postać nieukończoną.

4. Ochrona przysługuje twórcy niezależnie od spełnienia jakichkolwiek formalności.

.....

Podmiot prawa autorskiego

Art. 8. 1. Prawo autorskie przysługuje twórcy, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

2. Domniemywa się, że twórcą jest osoba, której nazwisko w tym charakterze uwidoczniło na egzemplarzach utworu lub której autorstwo podano do publicznej wiadomości w jakikolwiek inny sposób w związku z rozpowszechnianiem utworu.

.....

Autorskie prawa osobiste

Art. 16. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo do:

- 1) autorstwa utworu;
- 2) oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo;
- 3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania;**
- 4) decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności;
- 5) nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.**

Autorskie prawa majątkowe

Art. 17. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu.

.....

Przejęcie autorskich praw majątkowych

Art. 41. 1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej:

- 1) autorskie prawa majątkowe mogą przejść na inne osoby w drodze dziedziczenia lub na podstawie umowy;
- 2) nabywca autorskich praw majątkowych może przenieść je na inne osoby, chyba że umowa stanowi inaczej.

2. Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowa o korzystanie z utworu, zwana dalej "licencją", obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wymienione.

3. Nieważna jest umowa w części dotyczącej wszystkich utworów lub wszystkich utworów określonego rodzaju tego samego twórcy mających powstać w przyszłości.

4. Umowa może dotyczyć tylko pól eksploatacji, które są znane w chwili jej zawarcia.

5. Twórca utworu wykorzystanego lub włączonego do utworu audiowizualnego oraz utworu wchodzącego w skład utworu zbiorowego, po powstaniu nowych sposobów eksploatacji utworów, nie może bez ważnego powodu odmówić udzielenia zezwolenia na korzystanie z tego utworu w ramach utworu audiowizualnego lub utworu zbiorowego na polach eksploatacji nieznanymi w chwili zawarcia umowy.

.....

Art. 49. 1. Jeżeli w umowie nie określono sposobu korzystania z utworu, powinien on być zgodny z charakterem i przeznaczeniem utworu oraz przyjętymi zwyczajami.

2. **Następca prawny, choćby nabył całość autorskich praw majątkowych, nie może, bez zgody twórcy, czynić zmian w utworze, chyba że są one spowodowane oczywistą koniecznością, a twórca nie miałby słusznej podstawy im się sprzeciwić.** Dotyczy to odpowiednio utworów, których czas ochrony autorskich praw majątkowych upłynął.

Art. 53. Umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

Art. 61. Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, nabycie od twórcy egzemplarza projektu architektonicznego lub architektoniczno-urbanistycznego obejmuje prawo zastosowania go tylko do jednej budowy.

Realizacja w 100 % zgodnie z projektem i warunkami decyzji administracyjnej o pozwoleniu na budowę nie zawsze będzie możliwa, a kwestie ewentualnych odstępstw i ich konsekwencji reguluje permanentnie zmieniany art. 36a ustawy

treść obowiązująca od września 2005 roku do 31 grudnia 2016 roku

Art. 36a. 1. Istotne odstępstwo od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o zmianie pozwolenia na budowę.

1a. Istotne odstępstwo od projektu budowlanego złożonego wraz ze zgłoszeniem budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b, wobec którego właściwy organ nie wniósł sprzeciwu, jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczącej całego zamierzenia budowlanego.

2. Właściwy organ uchyla decyzje o pozwoleniu na budowę, w przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 51 ust. 1 pkt 3.

3. W postępowaniu w sprawie zmiany decyzji o pozwoleniu na budowę, przepisy art. 32-35 stosuje się odpowiednio do zakresu tej zmiany.

4. (uchylony).

5. Nieistotne odstępstwo od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę nie wymaga uzyskania decyzji o zmianie pozwolenia na budowę i jest dopuszczalne, o ile nie dotyczy:

- 1) zakresu objętego projektem zagospodarowania działki lub terenu,
- 2) charakterystycznych parametrów obiektu budowlanego: kubatury, powierzchni zabudowy, wysokości, długości, szerokości i liczby kondygnacji,
- 3) (uchylony),
- 4) (uchylony),
- 5) zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z tego obiektu przez osoby niepełnosprawne,

6) zmiany zamierzonego sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części,

7) ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

oraz nie wymaga uzyskania opinii, uzgodnień, pozwoleń i innych dokumentów, wymaganych przepisami szczególnymi.

6. Projektant dokonuje kwalifikacji zamierzonego odstąpienia oraz jest obowiązany zamieścić w projekcie budowlanym odpowiednie informacje (rysunek i opis) dotyczące odstąpienia, o którym mowa w ust. 5.

treść obowiązująca od 1 stycznia 2017 roku do 21 sierpnia 2018 roku

Art. 36a. 1. Istotne odstępnie od zatwierzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o zmianie pozwolenia na budowę wydanej przez organ administracji architektoniczno-budowlanej.

1a. Istotne odstępnie od projektu budowlanego złożonego wraz ze zgłoszeniem budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b, wobec którego organ administracji architektoniczno-budowlanej nie wniósł sprzeciwu, jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczącej całego zamierzenia budowlanego.

2. Organ administracji architektoniczno-budowlanej uchyla decyzje o pozwoleniu na budowę, w przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 51 ust. 1 pkt 3.

3. W postępowaniu w sprawie zmiany decyzji o pozwoleniu na budowę, przepisy art. 32-35 stosuje się odpowiednio do zakresu tej zmiany.

4. (uchylony).

5. Istotne odstępnie od zatwierzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę stanowi odstępnie w zakresie:

- 1) projektu zagospodarowania działki lub terenu;
- 2) charakterystycznych parametrów obiektu budowlanego: kubatury, powierzchni zabudowy, wysokości, długości, szerokości i liczby kondygnacji obiektu budowlanego, z zastrzeżeniem ust. 5a;
- 3) zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z obiektu budowlanego przez osoby niepełnosprawne;
- 4) zmiany zamierzonego sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części;
- 5) ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, innych aktów prawa miejscowego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- 6) wymagającym uzyskania lub zmiany opinii, uzgodnień i pozwoleń, które są wymagane do uzyskania pozwolenia na budowę lub do dokonania zgłoszenia:
 - a) budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub
 - b) przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b.

5a. Nie jest istotnym odstępniem od zatwierzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę zmiana wysokości, szerokości lub długości obiektu budowlanego niebędącego obiektem liniowym, jeżeli odstępnie łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) nie przekracza 2% wysokości, szerokości lub długości obiektu budowlanego określonych w projekcie budowlanym;
- 2) nie zwiększa obszaru oddziaływania obiektu;
- 3) nie mieści się w zakresie odstępstw, o których mowa w ust. 5 pkt 3-6, z wyjątkiem odstępstwa od projektowanych warunków ochrony przeciwpożarowej, jeżeli odstępstwo zostało uzgodnione z rzeczoznawcą do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych;
- 4) nie narusza przepisów techniczno-budowlanych.

6. Projektant dokonuje kwalifikacji zamierzonego odstępniem od zatwierzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę, a w przypadku uznania, że jest ono nieistotne, obowiązany jest zamieścić w projekcie budowlanym odpowiednie informacje (rysunek i opis) dotyczące tego odstępniem. Nieistotne odstępnie od zatwierzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę nie wymaga uzyskania decyzji o zmianie pozwolenia na budowę.

treść obowiązująca od 22 sierpnia 2018 roku do 18 września 2020

Art. 36a. 1. Istotne odstępnie od zatwierzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o zmianie pozwolenia na budowę wydanej przez organ administracji architektoniczno-budowlanej.

1a. Istotne odstępnie od projektu budowlanego złożonego wraz ze zgłoszeniem budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b, wobec którego organ administracji architektoniczno-budowlanej nie wniósł sprzeciwu, jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczącej całego zamierzenia budowlanego.

2. Organ administracji architektoniczno-budowlanej uchyla decyzje o pozwoleniu na budowę, w przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 51 ust. 1 pkt 3.

3. W postępowaniu w sprawie zmiany decyzji o pozwoleniu na budowę, przepisy art. 32-35 stosuje się odpowiednio do zakresu tej zmiany.

4. (uchylony).

5. Istotne odstępnie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę stanowi odstępnie w zakresie:

- 1) projektu zagospodarowania działki lub terenu, z wyjątkiem urządzeń budowlanych oraz obiektów małej architektury;
- 2) charakterystycznych parametrów obiektu budowlanego: kubatury, powierzchni zabudowy, wysokości, długości, szerokości i liczby kondygnacji obiektu budowlanego, z zastrzeżeniem ust. 5a;
- 3) zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z obiektu budowlanego przez osoby niepełnosprawne, o których mowa w art. 1 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., w tym osoby starsze;
- 4) zmiany zamierzonego sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części;
- 5) ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, innych aktów prawa miejscowego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- 6) wymagającym uzyskania lub zmiany uzgodnień lub pozwoleń, które są wymagane do uzyskania pozwolenia na budowę lub dokonania zgłoszenia:
 - a) budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, 2b i 19a, lub
 - b) przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 2 pkt 1b.

5a. Nie jest istotnym odstępnie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę zmiana wysokości, szerokości lub długości obiektu budowlanego niebędącego obiektem liniowym, jeżeli odstępnie łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) nie przekracza 2% wysokości, szerokości lub długości obiektu budowlanego określonych w projekcie budowlanym;
- 2) nie zwiększa obszaru oddziaływania obiektu;
- 3) nie mieści się w zakresie odstępstw, o których mowa w ust. 5 pkt 3-6, z wyjątkiem odstępstwa od projektowanych warunków ochrony przeciwpożarowej, jeżeli odstępstwo zostało uzgodnione z rzeczoznawcą do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych;
- 4) nie narusza przepisów techniczno-budowlanych.

6. Projektant dokonuje kwalifikacji zamierzonego odstępnie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę, a w przypadku uznania, że jest ono nieistotne, obowiązany jest zamieścić w projekcie budowlanym odpowiednie informacje (rysunek i opis) dotyczące tego odstępnie. Nieistotne odstępnie od zatwierdzonego projektu budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę nie wymaga uzyskania decyzji o zmianie pozwolenia na budowę.

treść obowiązująca od 19 września 2020 roku , po zmianach z 10 sierpnia 2022

Art. 36a 1. Istotne odstępnie od zatwierdzonego projektu zagospodarowania działki lub terenu oraz projektu architektoniczno-budowlanego lub innych warunków decyzji o pozwoleniu na budowę jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o zmianie pozwolenia na budowę wydanej przez organ administracji architektoniczno-budowlanej.

1a. Istotne odstępnie od projektu zagospodarowania działki lub terenu lub projektu architektoniczno-budowlanego złożonego wraz ze zgłoszeniem budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1-4, lub przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 3 pkt 1 lit. a, oraz instalowania, o którym mowa w art. 29 ust. 3 pkt 3 lit. d, wobec którego organ administracji architektoniczno-budowlanej nie wniósł sprzeciwu, jest dopuszczalne jedynie po uzyskaniu decyzji o pozwoleniu na budowę dla całego zamierzenia budowlanego albo dokonaniu ponownego zgłoszenia.

1b. Wniosek o zmianę pozwolenia na budowę składa się w:

- 1) postaci papierowej albo
- 2) formie dokumentu elektronicznego za pośrednictwem portalu e-Budownictwo.

1c. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza wniosku o zmianę pozwolenia na budowę, w tym w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu [ustawy](#) z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, mając na względzie konieczność zapewnienia przejrzystości danych zamieszczanych przy jego wypełnianiu.

1d. Formularz wniosku, o którym mowa w ust. 1b, w formie dokumentu elektronicznego Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego udostępnia na portalu e-Budownictwo

2. Organ administracji architektoniczno-budowlanej uchyla decyzje o pozwoleniu na budowę, w przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 51 ust. 1 pkt 3.

3. W postępowaniu w sprawie zmiany decyzji o pozwoleniu na budowę, przepisy art. 32-35 stosuje się odpowiednio do zakresu tej zmiany.

3a. W przypadku ponownego zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1a, przepisy art. 30 stosuje się odpowiednio do zakresu zmiany wynikającej z odstąpienia.

4. (uchylony).

5. Istotne odstąpienie od zatwierdzonego projektu zagospodarowania działki lub terenu lub projektu architektoniczno-budowlanego lub innych warunków pozwolenia na budowę stanowi odstąpienie w zakresie:

- 1) projektu zagospodarowania działki lub terenu, w przypadku zwiększenia obszaru oddziaływania obiektu poza działkę, na której obiekt budowlany został zaprojektowany;
- 2) charakterystycznych parametrów obiektu budowlanego dotyczących:
 - a) powierzchni zabudowy w zakresie przekraczającym 5%,
 - b) wysokości, długości lub szerokości w zakresie przekraczającym 2%,
 - c) liczby kondygnacji;
- 3) warunków niezbędnych do korzystania z obiektu budowlanego przez osoby niepełnosprawne, o których mowa w art. 1 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., w tym osoby starsze;
- 4) zmiany zamierzonego sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części;
- 5) ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, innych aktów prawa miejscowego lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- 6) wymagającym uzyskania lub zmiany decyzji, pozwoleń lub uzgodnień, które są wymagane do uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę lub do dokonania zgłoszenia:
 - a) budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1-4, lub
 - b) przebudowy, o której mowa w art. 29 ust. 3 pkt 1 lit. a, oraz instalowania, o którym mowa w art. 29 ust. 3 pkt 3 lit. d;
- 7) zmiany źródła ciepła do ogrzewania lub przygotowania ciepłej wody użytkowej, ze źródła zasilanego paliwem ciekłym, gazowym, odnawialnym źródłem energii lub z sieci ciepłowniczej, na źródło opalane paliwem stałym.

5a. (uchylony)

5b. Przepisów ust. 5:

- 1) pkt 1 nie stosuje się do urządzeń budowlanych oraz obiektów małej architektury;
- 2) pkt 6 nie stosuje się w zakresie odstąpienia od:
 - a) projektowanych warunków ochrony przeciwpożarowej, jeżeli odstąpienie zostało uzgodnione pod względem ochrony przeciwpożarowej,
 - b) wymagań zawartych w pozwoleniu właściwego konserwatora zabytków wydane go na podstawie przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jeżeli odstąpienie zostało uzgodnione z właściwym wojewódzkim konserwatorem zabytków,
 - c) uchylone

6. Projektant dokonuje kwalifikacji zamierzonego odstępiania od projektu zagospodarowania działki lub terenu lub projektu architektoniczno-budowlanego lub innych warunków decyzji o pozwoleniu na budowę, a w przypadku uznania, że jest ono nieistotne, dołącza do dokumentacji budowy odpowiednie informacje (rysunek i opis) dotyczące tego odstępiania.

Art. 36b. 1. Wprowadzanie zmian w projekcie technicznym dotyczących rozwiązań, które podlegały uzgodnieniom, wymaga ponownego uzyskania tych uzgodnień.

2. Odstąpienie od projektu technicznego jest dopuszczalne po dokonaniu przez projektanta zmian w tym projekcie oraz sprawdzeniu tych zmian przez projektanta sprawdzającego, o ile to sprawdzenie jest wymagane.

3. **Kierownik budowy okazuje aktualny projekt budowlany na każde żądanie organu nadzoru budowlanego.**

Jeśli ciężko się w tych zmianach art. 36a zorientować, to nie ma problemu – spójrzmy na art. 28 ustawy nowelizacyjnej wprowadzonej 19 września 2020 roku

Art. 28.

Do spraw, o których mowa w art. 25-27:

1) stosuje się:

a) przepisy **art. 36a ust. 5** i art. 40 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą,
b) przepisy **art. 36a ust. 5b** ustawy zmienianej w art. 1; (ale przed 19.09.2020 nie było w PB ust. 5b ?? – przyp. autora)

2) nie stosuje się przepisów **art. 36a ust. 5a** ustawy zmienianej w art. 1.

A jak postąpić w przypadku, kiedy na takie zmiany istotne naciska inwestor, który jednocześnie nie chce słyszeć o zasięgnięciu opinii projektanta i konieczności zmiany decyzji o pozwoleniu na budowę?. Stosowny wyrok sądowy jest niżej

I ACa 521/13 - Wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie

LEX nr 1454510 - wyrok z dnia 27 czerwca 2013 r.

To kierownik budowy powinien dbać o wykonywanie prac budowlanych zgodnie z zatwierdzonym projektem. Dysponuje on zarówno wiedzą specjalistyczną, konieczną do oceny propozycji inwestora, jak i instrumentami prawnymi mogącymi powstrzymać bezprawne działania inwestora. Jeśli inwestor proponuje rozwiązania wykraczające poza projekt, kierownik budowy winien się temu sprzeciwić i w ostateczności wstrzymać budowę.

Z kolei wymóg zgodności realizacji robót zgodnie z przepisami i zasadami wiedzy technicznej, zapisany w zakończeniu treści trzeciego punktu art. 22 Prawa budowlanego, to obowiązek (w praktyce nierealny) dotrzymania wymagań wszelkich przepisów, z których jedynie część stanowią przepisy określone jako techniczno – budowlane, wydawane jako akty wykonawcze do ustawy Prawo budowlane, na podstawie jej art. 7

Art. 7. 1. Do przepisów techniczno-budowlanych zalicza się:

- 1) warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane i ich usytuowanie;
 - 2) warunki techniczne użytkowania obiektów budowlanych.
2. Warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, określają, w drodze rozporządzenia:
- 1) minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa dla budynków oraz związanych z nimi urządzeń;

2) właściwi ministrowie, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, dla obiektów budowlanych niewymienionych w pkt 1.

3. Warunki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, mogą określić, w drodze rozporządzenia:

- 1) minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa - dla budynków mieszkalnych;
- 2) właściwi ministrowie, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa - dla innych obiektów budowlanych.

4. Właściwi ministrowie, określając warunki techniczne, o których mowa w ust. 1, uwzględniają wymagania, o których mowa w art. 5 ust. 1 2b. oraz potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. poz. 1696).

Lista przepisów techniczno -budowlanych wydanych do art. 7 od czasu wprowadzenia w 1995 roku obecnej ustawy, jest już stosunkowo obfita. W zakresie pierwszego punktu ustępu pierwszego jest ich aż 20, wg poniższego wykazu:

1. rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. 2022.1225),

2. rozporządzenie Ministra Łączności z 21 kwietnia 1995 roku w sprawie warunków technicznych zasilania energią elektryczną obiektów budowlanych łączności (Dz. U. Nr 50 z 1995 roku, poz. 271 z późn. zm.),

3. rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe z 30 lipca 2001 roku (Dz. U. Nr 97 z 2001 roku, poz. 1055, z późn. zm.)

4. rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi dalekosiężne do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie z 21 listopada 2005 roku (Dz. U. 2014. 1853),

5. rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z 26 lutego 1996 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych z drogami publicznymi i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 33 z 1996 roku, poz. 144 z późn. zm),

6. rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z 2 sierpnia 1996 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane niebędące budynkami, służące obronności Państwa oraz ich usytuowanie (Dz. U. nr 103 z 1996 roku, poz. 447 z późn. zm.),

7. rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z 4 października 2001 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać, jakim powinny odpowiadać strzelnice garnizonowe oraz ich usytuowanie (Dz. U. nr 132 z 2001 roku, poz. 1479 z późn. zm.),

8. rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 22 czerwca 2022 roku w sprawie przepisów techniczno –budowlanych dotyczących dróg publicznych (Dz.U.2022.1518)

9. rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 16 stycznia 2002 roku w sprawie przepisów techniczno –budowlanych dotyczących autostrad płatnych (Dz. U. nr 12 z 2002 roku, poz. 116, z późn. zm.),

10. rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z 20 kwietnia 2007 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie (Dz. U. nr 86 z 2007 roku, poz. 579, z późn. zm.),

11. rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z 1 czerwca 1998 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać morskie budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie (Dz. U. nr 101 z 1998 roku, poz. 645, z późn. zm.),

12. rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej 7 października 1997 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie (Dz. U. 2014.81),

13. rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z 30 maja 2000 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogowe obiekty inżynierskie i ich usytuowanie (Dz. U. nr 63 z 2000 roku, poz. 735),

14. rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z 10 września 1998 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle kolejowe i ich usytuowanie (Dz. U. nr 151 z 1998 roku, poz. 987, z późn. zm.),

15. rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 26 października 2005 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać telekomunikacyjne obiekty budowlane i ich usytuowanie (Dz. U. nr 219 z 2005 roku, poz. 1864 z późn. zm.),

16. rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 17 czerwca 2011 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane metra i ich usytuowanie (Dz. U. 2011.144.859)

17. rozporządzenia Ministra Administracji i Cyfryzacji z 21 kwietnia 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać kanały technologiczne (Dz. U. 2015.680)

18. rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z 10 września 1998 roku w sprawie w sprawie przepisów techniczno –budowlanych dla lotnisk cywilnych (Dz. U. nr 130 z 1998 roku, poz. 859, z późn. zm.)

19. rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2022 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać strzelnice odkryte Policji, Straży Granicznej i Służby Ochrony Państwa oraz ich usytuowanie (Dz.U.2022.919)

20. rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2022 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać strzelnice kryte Policji, Straży Granicznej i Służby Ochrony Państwa oraz ich usytuowanie (Dz.U.2022.848)

Oprócz w/w przepisów techniczno –budowlanych konieczne jest także spełnienie przy kierowaniu budową wszystkich innych wymagań, nakładanych przez ogromną liczbę innych regulacji, związanych np. z ustawą **Prawo energetyczne, Prawo geologiczne i górnicze, Prawo geodezyjne i kartograficzne, Prawo telekomunikacyjne, ustawę o drogach publicznych, ustawę Prawo ochrony środowiska** i nowszą ustawę z 3 października 2008 roku **o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, ustawę o ochronie przyrody, ustawę o ochronie przeciwpożarowej, ustawę o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawę o wyrobach budowlanych, Prawo wodne, Prawo lotnicze, ustawę o transporcie kolejowym, ustawę o cmentarzach i chowaniu zmarłych, przepisy dotyczące obrony cywilnej, itd.**, przy czym wszystkie te ustawy, podobnie jak Prawo

budowlane, „obrosły” zwykle w dużą liczbę wydanych do nich rozporządzeń wykonawczych.

Także wśród wymienionych w ostatniej części zdania przepisów BHP znajdziemy cały szereg rozmaitych przepisów, w większości wydanych do ustawy Kodeks pracy, z których jedynie kilka najistotniejszych dla problematyki robót budowlanych wyszczególniono niżej:

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SOCJALNEJ z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy .

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych.

ROZPORZĄDZENIA MINISTRA GOSPODARKI I PRACY z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW KOMUNIKACJI ORAZ ADMINISTRACJI, GOSPODARKI TERENOWEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA z dnia 10 lutego 1977 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu robót drogowych i mostowych.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA INFRASTRUKTURY z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych.

3a) koordynowanie realizacji zadań zapobiegających zagrożeniom bezpieczeństwa i ochrony zdrowia:

a) przy opracowywaniu technicznych lub organizacyjnych założeń planowanych robót budowlanych lub ich poszczególnych etapów, które mają być prowadzone jednocześnie lub kolejno,

b) przy planowaniu czasu wymaganego do zakończenia robót budowlanych lub ich poszczególnych etapów,

3b) koordynowanie działań zapewniających przestrzeganie podczas wykonywania robót budowlanych zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia zawartych w przepisach, o których mowa w art. 21a ust. 3, oraz w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,

3c) wprowadzanie niezbędnych zmian w informacji, o której mowa w art. 20 ust. 1 pkt 1b, oraz w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, wynikających z postępu wykonywanych robót budowlanych,

Dz.U. 2022.1510 t.j. z późn. zm.

USTAWA
z dnia 26 czerwca 1974 r.
Kodeks pracy

.....

Art. 207¹. § 1. Pracodawca jest obowiązany przekazywać pracownikom informacje o:

1) zagrożeniach dla zdrowia i życia występujących w zakładzie pracy, na poszczególnych stanowiskach pracy i przy wykonywanych pracach, w tym o zasadach

postępowania w przypadku awarii i innych sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu pracowników;

- 2) działaniach ochronnych i zapobiegawczych podjętych w celu wyeliminowania lub ograniczenia zagrożeń, o których mowa w pkt 1;
- 3) pracownikach wyznaczonych do:
 - a) udzielania pierwszej pomocy,
 - b) wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników.

§ 2. Informacja o pracownikach, o których mowa w § 1 pkt 3, obejmuje:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) miejsce wykonywania pracy;
- 3) numer telefonu służbowego lub innego środka komunikacji elektronicznej.

Art. 208. § 1. W razie gdy jednocześnie w tym samym miejscu wykonują pracę pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców, pracodawcy ci mają obowiązek:

- 1) współpracować ze sobą;
- 2) **wyznaczyć koordynatora sprawującego nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy wszystkich pracowników zatrudnionych w tym samym miejscu;**
- 3) ustalić zasady współdziałania uwzględniające sposoby postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń dla zdrowia lub życia pracowników;
- 4) informować siebie nawzajem oraz pracowników lub ich przedstawicieli o działaniach w zakresie zapobiegania zagrożeniom zawodowym występującym podczas wykonywanych przez nich prac.

§ 2. Wyznaczenie koordynatora, o którym mowa w § 1, nie zwalnia poszczególnych pracodawców z obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy zatrudnionym przez nich pracownikom.

§ 3. Pracodawca, na którego terenie wykonują prace pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców, jest obowiązany dostarczać tym pracodawcom, w celu przekazania pracownikom, informacje, o których mowa w art. 207¹.

3d) *podejmowanie niezbędnych działań uniemożliwiających wstęp na budowę osobom nieupoważnionym,*

I ACa 639/14, **Odpowiednie zabezpieczenie terenu budowy.** - Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

LEX nr 1649216 - wyrok z dnia 16 grudnia 2014 r.

Odpowiednie zabezpieczenie terenu budowy polega w szczególności na uniemożliwieniu wstępu na budowę osobom niezwiązanym z wykonywaniem prac budowlanych.

Od 1 stycznia 2016 roku dołożono tu jeszcze jeden obowiązek

3e) *zapewnienie przy wykonywaniu robót budowlanych stosowania wyrobów, zgodnie z art. 10;*

Obowiązująca zasada ogólna zapisana jest aktualnie w art. 10 Prawa budowlanego, przy czym bardzo istotnej, rozszerzającej zmiany dokonano w nim od 1 stycznia 2016 roku, zmieniając wcześniejszy tekst jak niżej

Art. 10. Wyroby wytworzone w celu zastosowania w obiekcie budowlanym w sposób trwały, o właściwościach użytkowych, umożliwiających prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym obiektom budowlanym spełnienie wymagań podstawowych, o których mowa w

art. 5 ust. 1 pkt 1, można stosować przy wykonywaniu robót budowlanych wyłącznie, jeżeli wyroby te zostały wprowadzone do obrotu zgodnie z przepisami odrębnymi.

na

Art. 10. Wyroby wytworzone w celu zastosowania w obiekcie budowlanym w sposób trwały o właściwościach użytkowych umożliwiających prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym obiektom budowlanym spełnienie podstawowych wymagań, można stosować przy wykonywaniu robót budowlanych wyłącznie, jeżeli wyroby te zostały wprowadzone do obrotu lub udostępnione na rynku krajowym zgodnie z przepisami odrębnymi, **a w przypadku wyrobów budowlanych - również zgodnie z zamierzonym zastosowaniem.** - zmienione ustawą z 25 czerwca 2015, obowiązuje od 1 stycznia 2016 roku

Treść art. 10 ustawy wprowadziła i nadal utrzymuje, jak widać, generalną zasadę, że przy wykonywaniu robót budowlanych (wszystkich, a więc także np. drobnych remontów, wykonywanych systemem gospodarczym, na podstawie jedynie dokonanego zgłoszenia zamiaru wykonania robót wg reguł podanych w art. 29 i 30 ustawy, a nawet w sytuacji, kiedy zgłoszenie takie w ogóle nie jest wymagane) mamy prawo zastosować jedynie te wyroby o odpowiednich własnościach użytkowych, które zostały w sposób legalny (czyli zgodny z odrębnymi przepisami) wprowadzone do obrotu rynkowego.

Obowiązująca do końca 2015 roku wersja art. 10 Prawa budowlanego była przez całe lata interpretowana w sposób wskazujący, że przywołanym w niej „przepisem odrębnym” była ustawa o wyrobach budowlanych.

Po zmianie wprowadzonej 1 stycznia 2016 roku, biorąc także pod uwagę zmiany sformułowań użytych przy określaniu obowiązków kierownika budowy i inspektora nadzoru inwestorskiego w art. 22 i 25 ustawy, na sprawę należy spojrzeć szerzej, a drugim „przepisem odrębnym” stała się ustawa o systemie oceny zgodności z 30 sierpnia 2002 roku, a od kwietnia 2016 roku, pojawił się także trzeci przepis odrębny, a mianowicie ustawa o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku z 16 kwietnia 2016 roku.

Zacznijmy jednak od wyrobów budowlanych.

Definicję pojęcia „wyrób budowlany” zawierała natomiast od początku obowiązywania ustawa o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 roku, definicja ta zastąpiła poprzednią usuniętą od 1 maja 2004 r. z art. 3 Prawa budowlanego (uchylony pkt. 16).

Wg tej definicji przez **wyrób budowlany** należało rozumieć rzecz ruchomą, bez względu na stopień jej przetworzenia, przeznaczoną do obrotu, wytworzoną w celu zastosowania w sposób trwały w obiekcie budowlanym, wprowadzaną do obrotu jako wyrób pojedynczy lub jako zestaw wyrobów do stosowania we wzajemnym połączeniu stanowiącym integralną całość użytkową i mającą wpływ na spełnienie wymagań podstawowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane.

Jest to jednak definicja stara, ale znacznie bardziej konkretna, niż nowa, będąca konsekwencją nowelizacji ustawy o wyrobach budowlanych, jaka weszła w życie 23 sierpnia 2013 roku, wg której

wyrób budowlany - należy przez to rozumieć wyrób budowlany, o którym mowa w art. 2 pkt 1 rozporządzenia Nr 305/2011;

czyli wg art. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 305/2011 z 9 marca 2011 roku

„**wyrób budowlany**” oznacza każdy wyrób lub zestaw wyprodukowany i wprowadzony do obrotu w celu trwałego wbudowania w obiektach budowlanych lub ich częściach, którego właściwości wpływają na właściwości użytkowe obiektów budowlanych w stosunku do podstawowych wymagań dotyczących wyrobów budowlanych

Z obu tych definicji wynika jednak, że wyrobami budowlanymi w rozumieniu ustawy o wyrobach budowlanych są wyłącznie wyroby mające wpływ na spełnianie przynajmniej jednego z wymagań podstawowych z art. 5 Prawa budowlanego, także od 1 stycznia 2016 roku znacznie znowelizowanego. Wyroby nieposiadające takiego wpływu, chociażby były wytworzone wyłącznie w celu trwałego zastosowania w obiekcie budowlanym, w rozumieniu ustawy o wyrobach budowlanych nie powinny być zatem traktowane jako wyroby budowlane. Tym samym jako wyroby budowlane powinny być traktowane w praktyce wyłącznie wyroby objęte zakresem mandatów Komisji Europejskiej na opracowanie norm zharmonizowanych lub wytycznych do europejskich aprobat technicznych (a obecnie, po nowelizacji roku 2013 i 2016, europejskich dokumentów ocen technicznych). Wykazy takich mandatów ukazywały się w przeszłości w obwieszczeniach Ministra Infrastruktury, a obecnie po ostatniej zmianie rządu, Ministra Infrastruktury i Budownictwa.

Wg obecnego art. 4 ustawy o wyrobach budowlanych

Art. 4. Wyrób budowlany może być **wprowadzony do obrotu lub udostępniany na rynku krajowym**, jeżeli nadaje się do stosowania przy wykonywaniu robót budowlanych, w zakresie odpowiadającym jego właściwościom użytkowym i zamierzonemu zastosowaniu co oznacza, że jego właściwości użytkowe umożliwiają prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym obiektom budowlanym, w których ma on być zastosowany w sposób trwały, spełnienie podstawowych wymagań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane.

Nowe pojęcie „udostępniania na rynku krajowym” określone jest od 1 stycznia 2016 roku w art. 2, pkt. 12 naszej ustawy o wyrobach budowlanych

12) **udostępnianiu na rynku krajowym** - należy przez to rozumieć każde dostarczanie wyrobu budowlanego w celu dystrybucji lub zastosowania na rynku krajowym w ramach działalności handlowej, odpłatnie lub nieodpłatnie;

Po nowelizacjach z 23 sierpnia 2013 roku, 1 stycznia 2016 roku i 1 stycznia 2017 roku wyrób budowlany może być wprowadzany do obrotu (rynkowego) na trzech zasadach, określonych w art. 5 znowelizowanej ustawy o wyrobach budowlanych oraz na podstawie uznania go za wyrób regionalny, a w przypadku jednostkowego stosowania, na zasadach podanych w art. 10 tej ustawy.

Art. 5. 1. Wyrób budowlany objęty **normą zharmonizowaną** lub zgodny z wydaną dla niego **europejską oceną techniczną**, może być wprowadzony do obrotu lub udostępniany na rynku krajowym wyłącznie zgodnie z rozporządzeniem Nr 305/2011. Wzór oznakowania CE określa załącznik II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków

wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 30).

2. Wyrób budowlany nieobjęty normą zharmonizowaną, dla której zakończył się okres koegzystencji, o którym mowa w art. 17 ust. 5 rozporządzenia Nr 305/2011, i dla którego nie została wydana europejska ocena techniczna, może być wprowadzony do obrotu lub udostępniany na rynku krajowym, jeżeli został oznakowany znakiem budowlanym, którego wzór określa załącznik nr 1 do ustawy.

3. Wyrób budowlany nieobjęty zakresem przedmiotowym **zharmonizowanych specyfikacji technicznych**, o których mowa w art. 2 pkt 10 rozporządzenia Nr 305/2011, może być udostępniany na rynku krajowym, jeżeli został legalnie wprowadzony do obrotu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub w państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz w Turcji, a jego właściwości użytkowe umożliwiają spełnienie podstawowych wymagań przez obiekty budowlane zaprojektowane i budowane w sposób określony w przepisach techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej. Wraz z wyrobem budowlanym udostępnianym na rynku krajowym dostarcza się informacje o jego właściwościach użytkowych oznaczonych zgodnie z przepisami państwa, w którym wyrób budowlany został wprowadzony do obrotu, instrukcje stosowania, instrukcje obsługi oraz informacje dotyczące zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa, jakie ten wyrób stwarza podczas stosowania i użytkowania.

Użyte wyżej określenia oznaczają:

1. **norma zharmonizowana**, definicja w art. 5, pkt. 14 ustawy o systemach oceny zgodności z 30 sierpnia 2002 r. - należy przez to rozumieć normę zharmonizowaną w rozumieniu art. 2 pkt 9 rozporządzenia (WE) nr 765/2008, której tytuł i numer zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej

2. **europejska ocena techniczna (EOT) - do 23 sierpnia 2013 roku – europejskie aprobaty techniczne (EAT)**, definicja wg art. 2, pkt. 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 305/2011 z 9 marca 2011 roku, tj. udokumentowana ocena właściwości użytkowych wyrobu budowlanego w odniesieniu do jego zasadniczych charakterystyk zgodnie z odnośnym europejskim dokumentem oceny.

3. **zharmonizowana specyfikacja techniczna** - definicja wg art. 2, pkt. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 305/2011, tj. normy zharmonizowane i **europejskie dokumenty oceny**;

4. **europejskie dokumenty oceny** - definicja wg art. 2, pkt. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 305/2011, tj. dokument przyjęty przez organizację JOT do celów wydawania europejskich ocen technicznych.

Tryb dokonywania oceny zgodności wyrobu (atestacji) powinien być określony każdorazowo w odnoszącym się do tego wyrobu dokumencie odniesienia (zharmonizowanej specyfikacji technicznej). Od 11 sierpnia 2004 roku, gdy weszło w życie rozporządzenie Ministra Infrastruktury „w sprawie systemów oceny zgodności, wymagań, jakie powinny spełniać notyfikowane jednostki uczestniczące w ocenie zgodności, oraz sposobu oznaczania wyrobów budowlanych oznakowaniem CE” Dz. U. nr 195 z 2004 r., poz. 2011, aż do 23 sierpnia 2013 roku, kiedy w wyniku nowelizacji ustawy rozporządzenie to zostało uchylone, mieliśmy sześć (o nr 1+, 1, 2+, 2, 3 i 4), różniących się zakresem udziału w tej procedurze zewnętrznych, w

stosunku do producenta wyrobu, notyfikowanych jednostek certyfikujących. Obecnie zrezygnowano z systemu nr 2, a opis procedur związanych z pozostałymi pięcioma znajdziemy w załączniku nr 5 do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy nr 305/2011.

Wymaganym dokumentem atestacyjnym powinna być wystawiona przez producenta deklaracja właściwości użytkowych, która zastąpiła poprzednio wymaganą deklarację zgodności.

Poprzednie rozporządzenie z 11 sierpnia 2004 r. nie określało wzoru deklaracji zgodności stosowanej w związku ze znakowaniem CE, opisując jedynie w swoim par. 8 jej zawartość. Obecnie wzór ten jest przedstawiony w załączniku nr 3 do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 305/2011 z dnia 9 marca 2001 r.

DEKLARACJA WŁAŚCIWOŚCI UŻYTKOWYCH

Nr

1. Niepowtarzalny kod identyfikacyjny typu wyrobu:
2. Numer typu, partii lub serii lub jakikolwiek inny element umożliwiający identyfikację wyrobu budowlanego, wymagany zgodnie z art. 11 ust. 4:
.....
3. Przewidziane przez producenta zamierzone zastosowanie lub zastosowania wyrobu budowlanego zgodnie z mającą zastosowanie zharmonizowaną specyfikacją techniczną:
.....
4. Nazwa, zastrzeżona nazwa handlowa lub zastrzeżony znak towarowy oraz adres kontaktowy producenta, wymagany zgodnie z art. 11 ust. 5:
.....
5. W stosownych przypadkach nazwa i adres kontaktowy upoważnionego przedstawiciela, którego pełnomocnictwo obejmuje zadania określone w art. 12 ust. 2:
.....
6. System lub systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego określone w załączniku V:
.....
7. W przypadku deklaracji właściwości użytkowych dotyczącej wyrobu budowlanego objętego normą zharmonizowaną:
.....
(nazwa i numer identyfikacyjny jednostki notyfikowanej, jeśli dotyczy)
przeprowadził(-a/-o) w systemie
(opis zadań strony trzeciej, określonych w załączniku V)
i wydał(-a/-o)
.....
(certyfikat stałości właściwości użytkowych, certyfikat zgodności zakładowej kontroli produkcji, sprawozdania z badań/obliczeń – w zależności od przypadku)
8. W przypadku deklaracji właściwości użytkowych dotyczącej wyrobu budowlanego, dla którego wydana została europejska ocena techniczna:
.....
(nazwa i numer identyfikacyjny jednostki ds. oceny technicznej, jeśli dotyczy)
wydał(-a/-o)
.....
(numer referencyjny europejskiej oceny technicznej)
na podstawie
.....
(numer referencyjny europejskiego dokumentu oceny)
przeprowadził(-a/-o) w systemie
(opis zadań strony trzeciej, określonych w załączniku V)
i wydał(-a/-o)
.....

(certyfikat stałości właściwości użytkowych, certyfikat zgodności zakładowej kontroli produkcji, sprawozdania z badań/obliczeń – w zależności od przypadku)

9. Deklarowane właściwości użytkowe

Uwagi do tabeli:

1. Kolumna 1 zawiera wykaz zasadniczych charakterystyk określonych w zharmonizowanych specyfikacjach technicznych dla zamierzonego zastosowania lub zamierzonych zastosowań wskazanych w pkt 3 powyżej.
2. Dla każdej zasadniczej charakterystyki wymienionej w kolumnie 1 i zgodnie z wymaganiami art. 6 kolumna 2 zawiera deklarowane właściwości użytkowe wyrażone jako poziom lub klasa, lub w sposób opisowy, powiązane z odpowiednimi zasadniczymi charakterystykami. Zawiera litery „NPD” (właściwości użytkowe nieustalone; ang. *No Performance Determined*), o ile właściwości użytkowe nie zostały zadeklarowane.
3. Dla każdej zasadniczej charakterystyki wymienionej w kolumnie 1 kolumna 3 zawiera:
 - a) datowane odniesienie do odpowiedniej normy zharmonizowanej oraz w stosownych wypadkach numer referencyjny zastosowanej specjalnej lub odpowiedniej dokumentacji technicznej;
 - lub
 - b) datowane odniesienie do odpowiedniego europejskiego dokumentu oceny, w przypadku gdy jest on dostępny, oraz numer referencyjny zastosowanej europejskiej oceny technicznej.

Zasadnicze charakterystyki (zob. uwaga 1)	Właściwości użytkowe (zob. uwaga 2)	Zharmonizowana specyfikacja techniczna (zob. uwaga 3)

W przypadku gdy na podstawie art. 37 lub 38 zastosowana została specjalna dokumentacja techniczna, wymagania, z którymi wyrób jest zgodny:

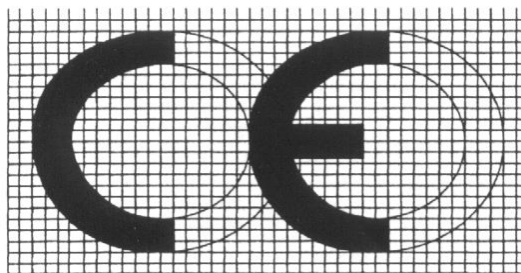
-
10. Właściwości użytkowe wyrobu określone w pkt 1 i 2 są zgodne z właściwościami użytkowymi deklarowanymi w pkt 9.
- Niniejsza deklaracja właściwości użytkowych wydana zostaje na wyłączną odpowiedzialność producenta określonego w pkt 4.

W imieniu producenta podpisał(-a):

.....
(nazwisko i stanowisko)

.....
(miejsce i data wydania) (podpis)

Po dokonaniu wspomnianej wyżej jednej z 5 procedur oceny właściwości użytkowych i wystawieniu powyższej deklaracji właściwości użytkowych producent tego wyrobu ma prawo umieszczenia na nim oznaczenia **CE** o postaci ustalonej do 23 sierpnia 2013 roku w załączniku nr 2 do ustawy o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 r. , przy czym obecnie załącznik ten został usunięty z ustawy, a wzór znaku CE możemy znaleźć w art. 30 rozporządzenia WE nr 765/2008, do którego treści odnosi się rozporządzenia 305/2011.



Objaśnienia:

1. Znakowanie ma postać symbolu w postaci stylizowanych liter „CE”.

2. W przypadku zmniejszenia lub powiększenia znakowania należy zachować proporcje przyjęte na podanym wyżej rysunku.
3. Poszczególne elementy znakowania CE powinny mieć taki sam wymiar pionowy; wymiar ten nie może być mniejszy niż 5 mm.

Zasady umieszczania znakowania CE opisane są w art. 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r.

Art. 9 Zasady i warunki umieszczania oznakowania CE

1. Oznakowanie CE umieszcza się na wyrobie budowlanym lub na jego etykiecie w sposób widoczny, czytelny i trwały. W przypadku gdy nie jest to możliwe lub nie można tego zapewnić z uwagi na charakter wyrobu, umieszcza się je na opakowaniu lub na dokumentach towarzyszących.
2. Oznakowaniu CE towarzyszą dwie ostatnie cyfry roku, w którym zostało ono po raz pierwszy umieszczone, nazwa i adres siedziby producenta lub znak identyfikujący pozwalający w łatwy i jednoznaczny sposób określić nazwę i adres producenta, niepowtarzalny kod identyfikacyjny typu wyrobu, numer referencyjny deklaracji właściwości użytkowych, poziom lub klasa zadeklarowanych właściwości użytkowych, odniesienie do zastosowanej zharmonizowanej specyfikacji technicznej, w stosownych przypadkach numer identyfikacyjny jednostki notyfikowanej oraz zamierzone zastosowanie wyrobu określone w zastosowanej zharmonizowanej specyfikacji technicznej.
3. Oznakowanie CE umieszcza się przed wprowadzeniem wyrobu budowlanego do obrotu. Może mu towarzyszyć piktogram lub inny znak wyraźnie wskazujący na szczególne zagrożenie lub zastosowanie.

Efektem końcowym na tej ścieżce jest możliwość wprowadzania wyrobu zarówno na europejski i krajowy rynek wyrobów budowlanych.

Krajowy system dopuszczania wyrobów budowlanych do powszechnego stosowania wg podanego wyżej art. 5 ust. 2 ustawy o wyrobach budowlanych zakłada dwie ścieżki postępowania. Pierwsza z nich dotyczy wyrobów, które mają mieć prawo do stosowania na terenie całego kraju, druga wyrobów przeznaczonych do lokalnego wykorzystania (przy czym za obszar określony słowem lokalny należy rozumieć obszar danego województwa, co w praktyce raczej nie jest przestrzegane).

Tryb dokonywania oceny zgodności wyrobu (atestacji) polegać ma na dokonaniu przez producenta wyrobu (mającego swoją siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) oceny czy wyrób ten spełnia wymagania zawarte w jednym z krajowych dokumentów odniesienia. Dokumentami takimi mogą być:

1. **Polska Norma** dotycząca wyrobu, wydana zgodnie z ustawą o normalizacji z 12 września 2002 roku (Dz. U. nr 169 z 2002 r., poz. 1386 z późn. zm.),
 2. **Krajowa ocena techniczna**, nowa definicja wg art. 2, pkt. 15 ustawy o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 r., która zastąpiła definicję krajowej aprobaty technicznej
- 15) **krajowa ocena techniczna** - należy przez to rozumieć udokumentowaną, pozytywną ocenę właściwości użytkowych tych zasadniczych charakterystyk wyrobu budowlanego, które zgodnie z **zamierzonym zastosowaniem** mają wpływ na spełnienie podstawowych wymagań, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, z późn. zm.), przez obiekty budowlane, w których wyrób będzie zastosowany;
 - 16) **zamierzone zastosowanie** - należy przez to rozumieć zamierzone zastosowanie, o którym mowa w art. 2 pkt 14 rozporządzenia Nr 305/2011, albo zamierzone zastosowanie wyrobu budowlanego określone w Polskiej Normie wyrobu lub krajowej ocenie technicznej
3. **Decyzja o uznaniu wyrobu budowlanego za wyrób regionalny**, wydana zgodnie z Kodeksem postępowania administracyjnego przez właściwego

wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego, na wniosek producenta wyrobu.

Wymagany dokument atestacyjny od 1 stycznia 2017 roku stanowi z kolei, wg uregulowań art. 8 ustawy o wyrobach budowlanych krajowa deklaracja właściwości użytkowych, która zastąpiła poprzednią krajową deklarację zgodności

Art. 8. 1. Oznakowanie znakiem budowlanym umieszcza się na wyrobie budowlanym, dla którego producent sporządził, na swoją wyłączną odpowiedzialność, krajową deklarację właściwości użytkowych wyrobu budowlanego, zwaną dalej "krajową deklaracją". Właściwości użytkowe wyrobu budowlanego, zadeklarowane w krajowej deklaracji zgodnie z właściwą przedmiotowo Polską Normą wyrobu lub krajową oceną techniczną, należy odnieść do tych zasadniczych charakterystyk, które mają wpływ na spełnienie podstawowych wymagań przez obiekty budowlane, zgodnie z zamierzonym zastosowaniem tego wyrobu. Informacje o właściwościach użytkowych wyrobu budowlanego w odniesieniu do zasadniczych charakterystyk tego wyrobu można podać wyłącznie, o ile zostały określone w krajowej deklaracji.

1a. Przez umieszczenie lub zlecenie umieszczenia znaku budowlanego na wyrobie budowlanym producent ponosi odpowiedzialność za zgodność tego wyrobu z deklarowanymi właściwościami użytkowymi, wymaganiami określonymi w niniejszej ustawie oraz w przepisach odrębnych, mającymi zastosowanie do tego wyrobu.

.....

5a. Kopię krajowej deklaracji dostarcza się lub udostępnia w wersji papierowej lub elektronicznej odbiorcy z każdym wyrobem udostępnianym na rynku krajowym.

5b. Wraz z krajową deklaracją dostarcza się lub udostępnia kartę charakterystyki lub informacje o substancjach zawartych w wyrobie budowlanym, o których mowa odpowiednio w art. 31 lub art. 33 rozporządzenia (WE) Nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. UE L 396 z 30.12.2006, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej "rozporządzeniem REACH

5c. Producent, deklarując właściwości użytkowe wyrobu budowlanego w krajowej deklaracji stosuje krajowe systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego określone w przepisach wydanych na podstawie ust. 8.

.....

8. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz krajowe systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych, biorąc pod uwagę Załącznik V do rozporządzenia Nr 305/2011 oraz art. 36 i art. 37 tego rozporządzenia;
- 2) grupy wyrobów budowlanych objętych obowiązkiem sporządzania krajowej deklaracji oraz właściwe dla tych grup krajowe systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych, biorąc pod uwagę Tabelę 1 Załącznika IV do rozporządzenia Nr 305/2011 oraz inne wyroby budowlane o szczególnym znaczeniu dla spełniania podstawowych wymagań przez obiekty budowlane, a także wpływ wyrobu budowlanego lub grupy wyrobów budowlanych na spełnienie podstawowych wymagań przez obiekt budowlany, w którym te wyroby są stosowane, oraz ustalenia Komisji Europejskiej dotyczące systemów oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych dla poszczególnych grup wyrobów budowlanych i ich zastosowań;
- 3) wzór i treść krajowej deklaracji oraz sposób jej dostarczania lub udostępniania odbiorcy, biorąc pod uwagę zawartość deklaracji właściwości użytkowych oraz zasady jej dostarczania określone w art. 6 oraz w art. 7 rozporządzenia Nr 305/2011;
- 4) sposób znakowania wyrobów budowlanych znakiem budowlanym oraz zakres informacji towarzyszących temu znakowi, biorąc pod uwagę zasady i warunki umieszczania oznakowania CE określone w rozporządzeniu Nr 305/2011.

Wspomniane wyżej rozporządzenie ukazało się 17 listopada 2016 roku, przyniosło ono m.in. wzór krajowej deklaracji właściwości użytkowych

KRAJOWA DEKLARACJA WŁAŚCIWOŚCI UŻYTKOWYCH
nr

1. Nazwa i nazwa handlowa wyrobu budowlanego:
2. Oznaczenie typu wyrobu budowlanego¹⁾:
3. Zamierzone zastosowanie lub zastosowania:
4. Nazwa i adres siedziby producenta oraz miejsce produkcji wyrobu:
5. Nazwa i adres siedziby upoważnionego przedstawiciela, o ile został ustanowiony:
6. Krajowy system zastosowany do oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych:
7. Krajowa specyfikacja techniczna:
 - 7a. Polska Norma wyrobu:
Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer krajowego certyfikatu lub nazwa akredytowanego laboratorium/laboratoriów i numer akredytacji²⁾:
 - 7b. Krajowa ocena techniczna:
Jednostka oceny technicznej /Krajowa jednostka oceny technicznej:
Nazwa akredytowanej jednostki certyfikującej, numer akredytacji i numer certyfikatu²⁾:
8. Deklarowane właściwości użytkowe:

Zasadnicze charakterystyki wyrobu budowlanego dla zamierzonego zastosowania lub zastosowań	Deklarowane właściwości użytkowe	Uwagi ³⁾

9. Właściwości użytkowe określonego powyżej wyrobu są zgodne z wszystkimi wymienionymi w pkt 8 deklarowanymi właściwościami użytkowymi. Niniejsza krajowa deklaracja właściwości użytkowych wydana zostaje zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych, na wyłączną odpowiedzialność producenta.

W imieniu producenta podpisał(a):

.....
(imię i nazwisko oraz stanowisko)

.....
(miejsce i data wydania)

.....
(podpis)

¹⁾ Zgodnie z krajowymi systemami oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych określonymi w § 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym (Dz. U. poz. 1966) producent określa typ wyrobu budowlanego, dla którego sporządza on

krajową deklarację właściwości użytkowych. Sposób oznaczenia tak określonego typu wyrobu budowlanego w krajowej deklaracji właściwości użytkowych ustala producent. Oznaczenie to należy powiązać z typem wyrobu, a więc z zestawem poziomów lub klas właściwości użytkowych oraz zamierzonym zastosowaniem wyrobu, określonymi w krajowej deklaracji. Oznaczenie powinno być niepowtarzalne w odniesieniu do typów wyrobów budowlanych produkowanych przez danego producenta.

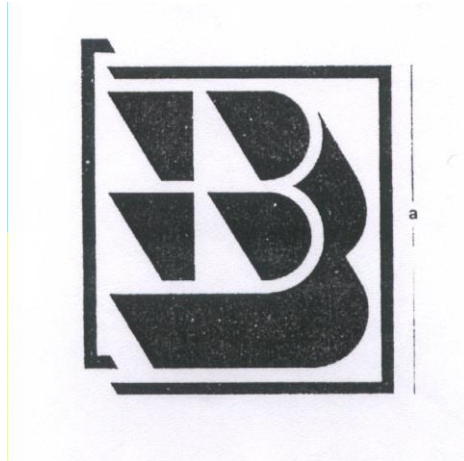
- 2) Wypełnić, jeżeli jednostka certyfikująca lub laboratorium/laboratoria brały udział w zastosowanym krajowym systemie oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego.
- 3) W przypadku zastosowania przepisu § 5 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz ust. 2 niniejszego rozporządzenia, w kolumnie trzeciej należy wskazać, który z wyżej wymienionych przepisów w odniesieniu do zasadniczej charakterystyki wyrobu został zastosowany.

czyli dokumentu który zastąpił poprzednie deklaracje zgodności, o postaci ustalonej w przeszłości w rozporządzeniu wykonawczym Ministra Infrastruktury z 11 sierpnia 2004 r. „w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym” Dz. U. nr 198 z 2004 r., poz. 2041, uchylonym 1 stycznia 2017 roku., po którym jednak zostały dokumenty jak niżej (co jest istotne dla budów prowadzonych nieraz przez wiele lat.

DEKLARACJA ZGODNOŚCI nr	
1. Producent wyrobu budowlanego: <i>(pełna nazwa i adres zakładu produkującego wyrób)</i>
2. Nazwa wyrobu budowlanego: <i>(nazwa, nazwa handlowa, typ, odmiana, gatunek, klasa)</i>
3. Klasyfikacja statystyczna wyrobu budowlanego:	
4. Przeznaczenie i zakres stosowania wyrobu budowlanego: <i>(zgodnie ze specyfikacją techniczną)</i>
5. Specyfikacja techniczna <i>(numer, tytuł i rok ustanowienia Polskiej Normy wyrobu lub numer, tytuł i rok wydania aprobaty technicznej oraz nazwa jednostki aprobującej)</i>
6. Deklarowane cechy techniczne typu wyrobu budowlanego: <i>(dane niezbędne do identyfikacji typu określone w programie badań)</i>
7. Nazwa i numer akredytowanej jednostki certyfikującej lub laboratorium oraz numer certyfikatu lub numer raportu z badań typu, jeżeli taka jednostka brała udział w zastosowanym systemie oceny zgodności wyrobu budowlanego
Deklaruję z pełną odpowiedzialnością, że wyrób budowlany jest zgodny ze specyfikacją techniczną wskazaną w pkt 5.	
.....
<i>(miejsce i data wystawienia)</i>	<i>(imię, nazwisko i podpis osoby upoważnionej)</i>

Po dokonaniu procedury weryfikacji właściwości użytkowych (poprzednio - oceny zgodności), wg jednego z tych samych 5 systemów, jak obowiązujące przy znakowaniu CE i wystawieniu odpowiedniej deklaracji właściwości użytkowych (poprzednio – deklaracji zgodności), opartej o dokumenty odniesienia z pkt 1 i 2, producent tego wyrobu będzie miał oznaczenia wyrobu znakiem budowlanym **B** o postaci ustalonej w utrzymanym w dalszym ciągu załączniku nr 1 do ustawy o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 r.

WZÓR ZNAKU BUDOWLANEGO



Objaśnienia:

1. Znak jest zbudowany na proporcjach zbliżonych do kwadratu z przesuniętym lewym bokiem.
2. W kwadrat jest wpisana litera B wykreślona w perspektywie równoległej.
3. Wysokość znaku budowlanego (wymiar a) nie może być mniejsza niż 10 mm.
4. Przy zmniejszaniu lub powiększaniu wzoru znaku budowlanego należy zachować jego proporcje.

Dla regionalnych wyrobów budowlanych, posiadających decyzję o **uznaniu wyrobu budowlanego za wyrób regionalny**, wydaną zgodnie z Kodeksem postępowania administracyjnego przez właściwego wojewódzkiego inspektora nadzoru budowlanego, na wniosek producenta wyrobu, dokumentem atestacyjnym jest oświadczenie wydane przez producenta wyrobu (także na jego wyłączną odpowiedzialność), mówiące, że wyrób został „wytworzony tradycyjnie przy użyciu metod sprawdzonych w wieloletniej praktyce i jest przeznaczony do lokalnego stosowania oraz nadaje się do stosowania zgodnie z przeznaczeniem”.

Art. 8.

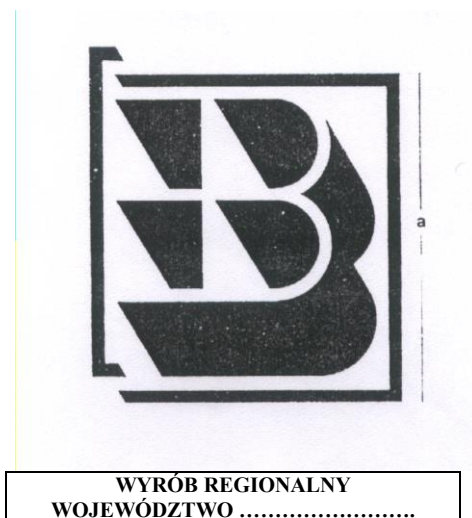
.....

2. Wyrób budowlany wytwarzany tradycyjnie, na określonym terenie przy użyciu metod sprawdzonych w wieloletniej praktyce, przeznaczony do lokalnego stosowania, zwany dalej "regionalnym wyrobem budowlanym", może być oznakowany znakiem budowlanym, na wyłączną odpowiedzialność producenta.

3. O uznaniu, że dany wyrób budowlany jest regionalnym wyrobem budowlanym, orzeka, w drodze decyzji, na wniosek producenta, właściwy wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego.

4. Oznakowanie znakiem budowlanym regionalnego wyrobu budowlanego jest dopuszczalne wyłącznie po uzyskaniu decyzji, o której mowa w ust. 3, oraz wydaniu, przez producenta, na jego wyłączną odpowiedzialność, oświadczenia, że wyrób budowlany został wytworzony w sposób, o którym mowa w ust. 2, i nadaje się do stosowania zgodnie z przeznaczeniem.

Oznakowaniem takiego wyrobu powinien być regionalny znak budowlany, o postaci także podanej w załączniku nr 1 do ustawy o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 r.



Objaśnienia:

1. Znak jest zbudowany na proporcjach zbliżonych do kwadratu z przesuniętym lewym bokiem.
2. W kwadrat jest wpisana litera B wykreślona w perspektywie równoległej.
3. Wysokość znaku budowlanego (wymiar a) nie może być mniejsza niż 10 mm.
4. Przy zmniejszaniu lub powiększaniu wzoru znaku budowlanego należy zachować jego proporcje.
5. Ramka z nazwą „WYRÓB REGIONALNY WOJEWÓDZTWO” stosowana w wyłącznie w przypadku oznakowania wyrobu budowlanego, o którym mowa w art. 8, ust. 2. W miejsce kropek należy wpisać nazwę województwa, w którym wyrób został wytworzony.

Powyższe oznakowania **CE, B lub B z ramką** (dla wyrobu regionalnego) powinny być umieszczone bezpośrednio na wyrobie lub etykiecie przymocowanej do wyrobu, w sposób widoczny, czytelny i trwały, ewentualnie na opakowaniu jednostkowym wyrobu lub opakowaniu zbiorczym. Do tak oznakowanego wyrobu budowlanego jego producent (lub przedstawiciel) powinien też dołączyć dodatkowe informacje.

Od 1 stycznia 2017 roku sposób znakowania określony jest w rozporządzeniu, które też zostało znowelizowane w czerwcu 2018 roku, Dz. U. 2018.1233, w załączniku nr 1 podając listę wyrobów wymagających znakowania znakiem budowlanym.

Dz.U.2016.1966 z późn. zm.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA INFRASTRUKTURY I BUDOWNICTWA
z dnia 17 listopada 2016 r

w sprawie sposobu deklarowania właściwości użytkowych wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym

(Dz. U. z dnia 6 grudnia 2016 r.)

.....

§ 9. 1. Producent udostępnia kopię krajowej deklaracji na swojej stronie internetowej przez okres dziesięciu lat od dnia wprowadzenia wyrobu budowlanego do obrotu.

2. Udostępniając krajową deklarację właściwości użytkowych na stronie internetowej, producent jest obowiązany:

- 1) zapewnić, aby zawartość krajowej deklaracji nie była zmieniana po jej udostępnieniu na stronie internetowej;
- 2) wskazać w informacji towarzyszącej oznakowaniu wyrobu budowlanego znakiem budowlanym adres strony internetowej, na której krajowa deklaracja jest udostępniona.

3. Jeżeli kopia krajowej deklaracji nie jest udostępniona na stronie internetowej producenta, kopię tej deklaracji przesyła się odbiorcy wyrobu budowlanego drogą elektroniczną.

4. Na żądanie odbiorcy wyrobu budowlanego kopia krajowej deklaracji jest dostarczana w postaci papierowej.

5. W przypadku gdy dostawa tych samych wyrobów budowlanych jest przeznaczona dla jednego odbiorcy, może jej towarzyszyć jedna kopia krajowej deklaracji w postaci papierowej albo elektronicznej.

§ 10. 1. Producent znakuje wyrób budowlany znakiem budowlanym przed wprowadzeniem go do obrotu lub udostępnieniem na rynku krajowym.

2. Znak budowlany umieszcza się w sposób widoczny, czytelny i trwały, bezpośrednio na wyrobie budowlanym albo na etykiecie przymocowanej do tego wyrobu.

3. Jeżeli umieszczenie znaku budowlanego w sposób określony w ust. 2 nie jest możliwe z uwagi na wielkość lub charakter wyrobu budowlanego, znak budowlany umieszcza się na opakowaniu jednostkowym lub opakowaniu zbiorczym wyrobu budowlanego albo na dokumentach towarzyszących wyrobowi.

§ 11. 1. Oznakowaniu wyrobu budowlanego znakiem budowlanym towarzyszą następujące informacje:

- 1) dwie ostatnie cyfry roku, w którym znak budowlany został po raz pierwszy umieszczony na wyrobie budowlanym;
- 2) nazwa i adres siedziby producenta lub znak identyfikacyjny pozwalający jednoznacznie określić nazwę i adres siedziby producenta;
- 3) nazwa i oznaczenie typu wyrobu budowlanego;
- 4) numer referencyjny Polskiej Normy lub numer i rok wydania krajowej oceny technicznej, zgodnie z którą zostały zadeklarowane właściwości użytkowe;
- 5) numer krajowej deklaracji;
- 6) poziom lub klasa zadeklarowanych właściwości użytkowych;
- 7) nazwa jednostki certyfikującej, jeżeli taka jednostka uczestniczyła w ocenie i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobu budowlanego;
- 8) adres strony internetowej producenta, jeżeli krajowa deklaracja jest na niej udostępniona.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, umieszcza się lub dołącza do wyrobu budowlanego, stosując odpowiednio przepisy § 10 ust. 2 i 3.

§ 12. Na wyrobie budowlanym oznakowanym znakiem budowlanym mogą być umieszczone inne oznakowania, znaki i napisy, jeżeli nie będą one ograniczać widoczności i czytelności oznakowania znakiem budowlanym oraz informacji, o których mowa w § 11, a ich znaczenie i forma graficzna nie będą wprowadzać w błąd.

Umieszczenie na wyrobie budowlanym powyższych oznaczeń i dodatkowych w/w informacji towarzyszących jest dowodem, że wyrób ten został wprowadzony do obrotu w sposób legalny, a tym samym, na mocy art. 10 ustawy Prawo budowlane, może być zastosowany przy wykonywaniu robót budowlanych.

Utrzymane zostało w ustawie o wyrobach budowlanych pojęcie wyrobów przeznaczonych do jednostkowego stosowania w budownictwie. Uregulowanie takie jest bezwzględnie konieczne, w przeciwnym wypadku mogłoby się okazać, że nigdy praktycznie w sposób w pełni formalny nie będzie można wbudować w obiekt budowlany np. prefabrykowanej, indywidualnie zaprojektowanej belki, wykonanej w prefabrykacji polowej. W myśl obowiązujących przepisów belka taka, po wyjęciu z

deskowania, stanie się bowiem wyrobem budowlanym. Dla uzyskania dla niej możliwości zastosowania, gdyby nie zachowana wyżej kategoria jednostkowego stosowania, należałoby najpierw załatwić odpowiedni dokument odniesienia, np. ocenę techniczną (do zawarcia umowa np. z ITB albo innym ośrodkiem upoważnionym do wydawania takich ocen), wnieść opłaty, dostarczyć do badań odpowiednią partię takich belek, przeprowadzić badania, uzyskać, po np. pół roku starań, ocenę techniczną, następnie wystawić odpowiednią deklarację właściwości użytkowych i dopiero belkę wbudować. Jak widać byłoby to postępowanie prowadzące do absurdu.

Właściwym dokumentem odniesienia w przypadku wyrobów przeznaczonych do jednostkowego stosowania jest indywidualna dokumentacja techniczna, sporządzona przez projektanta obiektu lub z nim uzgodniona. Atestacja zgodności tego wyrobu z w/w dokumentacją techniczną ma polegać, zgodnie z 10 ustawy o wyrobach budowlanych z 16 kwietnia 2004 r., na dokonaniu odpowiedniej oceny przez producenta tego wyrobu (wytwórcę) i wystawieniu przez niego oświadczenia o zapewnieniu zgodności wyrobu z tą dokumentacją oraz obowiązującymi przepisami. Dane, jakie powinny być zawarte w takim oświadczeniu, wymienione są szczegółowo w art. 10, ust. 3 ustawy o wyrobach budowlanych.

Art. 10. 1. Dopuszczone do jednostkowego zastosowania w obiekcie budowlanym są wyroby budowlane, z wyłączeniem wyrobów, o których mowa w art. 5 ust. 1, wykonane według indywidualnej dokumentacji technicznej, sporządzonej przez projektanta obiektu lub z nim uzgodnionej, dla których producent wydał oświadczenie, że zapewniono zgodność wyrobu budowlanego z tą dokumentacją oraz z przepisami.

2. Indywidualna dokumentacja techniczna, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać opis rozwiązania konstrukcyjnego, charakterystykę materiałową i informację dotyczącą projektowanych właściwości użytkowych wyrobu budowlanego oraz określać warunki jego zastosowania w danym obiekcie budowlanym, a także, w miarę potrzeb, instrukcję obsługi i eksploatacji.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, powinno zawierać:

- 1) nazwę i adres wydającego oświadczenie;
- 2) nazwę wyrobu budowlanego i miejsce jego wytworzenia;
- 3) identyfikację dokumentacji technicznej;
- 4) stwierdzenie zgodności wyrobu budowlanego z dokumentacją techniczną oraz przepisami;
- 5) adres obiektu budowlanego (budowy), w którym wyrób budowlany ma być zastosowany;
- 6) miejsce i datę wydania oraz podpis wydającego oświadczenie.

Efektem końcowym jest możliwość zastosowania tak wprowadzonego wyrobu budowlanego przy realizacji robót w danym, konkretnym obiekcie budowlanym. Z przyczyn oczywistych nie jest natomiast przewidziane zastosowanie jakiegokolwiek znakowanie wyrobów dopuszczonych do jednostkowego stosowania.

Po zamieszczonym wyżej skrótowym omówieniu kwestii wyrobów budowlanych stosowanych przy wykonywaniu robót budowlanych, wróćmy jeszcze do dwóch, wspomnianych już wyżej, innych przepisów odrębnych.

Pierwszy z nich to ustawa o systemie oceny zgodności, której najważniejsze regulacje mają postać

Dz.U.2019.155 j.t.

USTAWA

z dnia 30 sierpnia 2002 r.
o systemie oceny zgodności

.....

Art. 1. 1. Ustawa określa:

- 1) zasady funkcjonowania systemu oceny zgodności z zasadniczymi i szczegółowymi wymaganiami dotyczącymi wyrobów;
- 2) (uchylony);
- 3) zasady i tryb autoryzacji jednostek certyfikujących i kontrolujących oraz laboratoriów, a także sposób zgłaszania Komisji Europejskiej i państwom członkowskim Unii Europejskiej autoryzowanych jednostek i laboratoriów;
- 4) (uchylony);
- 5) zasady działania systemu kontroli wyrobów zgodnie z ramami nadzoru rynku ustanowionymi w rozporządzeniu (WE) nr 765/2008.

1a. Przepisy ustawy stosuje się do następujących rodzajów wyrobów:

- 1) (uchylony);
- 2) wodnych kotłów grzewczych opalanych paliwami ciekłymi lub gazowymi;**
- 3) urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska;**
- 4) (uchylony);
- 5) (uchylony);
- 6) wyrobów ze szkła kryształowego;
- 7) maszyn;**
- 8) wyrobów aerozolowych;
- 9) sprzętu elektrycznego i elektronicznego w zakresie ograniczenia stosowania niektórych substancji niebezpiecznych;**
- 10) silników spalinowych w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń gazowych i cząstek stałych przez te silniki;
- 11) wyrobów wykorzystujących energię, dla których określono wymagania w aktach wykonawczych do art. 15 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią (Dz. Urz. UE L 285 z 31.10.2009, str. 10, z późn. zm.).

2. Przepisy ustawy stosuje się do wyrobów medycznych, o których mowa w art. 24 i art. 25 ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 211 oraz z 2018 r. poz. 650) i w zakresie tam określonym, oraz do:

- 1) wyrobów medycznych i wyposażenia wyrobów medycznych,
- 2) wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro i wyposażenia wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro

- w zakresie, w jakim do tych wyrobów mają zastosowanie wymagania dotyczące ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym.

2a. (uchylony).

.....

Art. 3. System oceny zgodności tworzą:

- 1) przepisy określające zasadnicze i szczegółowe wymagania dotyczące wyrobów;
- 2) przepisy oraz normy określające działanie podmiotów uczestniczących w procesie oceny zgodności.

Art. 3a. System kontroli wyrobów obejmuje:

- 1) kontrolę spełniania przez wyroby zasadniczych, szczegółowych lub innych wymagań;
- 2) postępowanie w sprawie wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami.

Art. 4. W procesie oceny zgodności uczestniczą producenci, ich upoważnieni przedstawiciele, importerzy, jednostki certyfikujące, jednostki kontrolujące oraz laboratoria.

Art. 5. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) **wyrobie** - należy przez to rozumieć rzecz, bez względu na stopień jej przetworzenia, przeznaczoną do wprowadzenia do obrotu lub oddania do użytku, z wyjątkiem artykułów rolno-spożywczych oraz środków żywienia zwierząt;
- 2) **wprowadzeniu do obrotu** - należy przez to rozumieć udostępnienie przez producenta, jego upoważnionego przedstawiciela lub importera, nieodpłatnie albo za opłatą, po raz pierwszy na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym wyrobu w celu jego używania lub dystrybucji;

.....
 14) **normie zharmonizowanej** - należy przez to rozumieć normę zharmonizowaną w rozumieniu art. 2 pkt 9 rozporządzenia (WE) nr 765/2008, której tytuł i numer zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej;

.....
 19) **oddaniu do użytku** - należy przez to rozumieć pierwsze na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym zgodne z przeznaczeniem użycie wyrobu, który nie został wprowadzony do obrotu;

20) **producencie** - należy przez to rozumieć osobę fizyczną lub prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która projektuje i wytwarza wyrób, albo dla której ten wyrób zaprojektowano lub wytworzono, w celu wprowadzenia go do obrotu lub oddania do użytku pod własną nazwą lub znakiem;

21) **importerze** - należy przez to rozumieć osobę fizyczną lub prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, mającą siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, która wprowadza do obrotu lub oddaje do użytku wyroby pochodzące z krajów trzecich;

22) **specyfikacjach zharmonizowanych** - należy przez to rozumieć specyfikacje techniczne inne niż normy europejskie, w szczególności dokumenty normatywne Międzynarodowej Organizacji Metrologii Prawnej (OIML), uznane przez Komisję Europejską i ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej serii C;

23) **dystrybutorze** - należy przez to rozumieć osobę fizyczną lub prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która dostarcza lub udostępnia wyrób po jego wprowadzeniu do obrotu,

.....

Art. 6. 1. Wyroby wprowadzane do obrotu lub oddawane do użytku podlegają ocenie zgodności z:

- 1) zasadniczymi wymaganiami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 albo
- 2) szczegółowymi wymaganiami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 10 ust. 1, albo
- 3) zasadniczymi lub szczegółowymi wymaganiami określonymi w odrębnych ustawach.

2. Dokonanie oceny zgodności, o której mowa w ust. 1, jest obowiązkowe przed wprowadzeniem wyrobu do obrotu lub oddaniem do użytku.

.....

Art. 7. 1. Podczas dokonywania oceny zgodności z zasadniczymi wymaganiami wyrób może być poddawany:

- 1) badaniom przez:

- a) producenta lub jego upoważnionego przedstawiciela, jeżeli nie jest wymagane przeprowadzenie badań przez laboratorium niezależne od dostawcy i odbiorcy,
 - b) notyfikowane laboratorium, jeżeli jest wymagane przeprowadzenie badań przez laboratorium niezależne od dostawcy i odbiorcy;
- 2) sprawdzeniu zgodności z zasadniczymi wymaganiami - przez notyfikowaną jednostkę kontrolującą;
 - 3) certyfikacji - przez notyfikowaną jednostkę certyfikującą.

2. Pozytywny wynik oceny zgodności z zasadniczymi wymaganiami dokonywanej przez notyfikowaną jednostkę certyfikującą stanowi podstawę do wydania producentowi lub jego upoważnionemu przedstawicielowi certyfikatu zgodności.

Art. 7a. 1. Oceny zgodności wyrobu ze szczegółowymi wymaganiami dokonuje producent lub importer, w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 10 ust. 1 lub w odrębnych ustawach.

.....

Art. 8. 1. Producent lub jego upoważniony przedstawiciel, który poddał wyrób lub proces jego wytwarzania ocenie zgodności z zasadniczymi wymaganiami i potwierdził ich zgodność, **wystawia deklarację zgodności**, jeżeli zastosowana procedura oceny zgodności to przewiduje, i **umieszcza oznakowanie zgodności** zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 lub w odrębnych ustawach.

2. W przypadku gdy deklarację zgodności sporządzono w innym języku niż język polski, a z przepisów wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 lub z odrębnych ustaw wynika obowiązek dołączenia jej do wyrobu, producent lub jego upoważniony przedstawiciel albo importer powinien deklarację tę przetłumaczyć na język polski, o ile wyrób jest przeznaczony do używania lub dystrybucji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Producent lub jego upoważniony przedstawiciel jest obowiązany przekazać niezwłocznie ministrowi właściwemu ze względu na przedmiot oceny zgodności i Komisji Europejskiej kopię deklaracji zgodności, o ile obowiązek ten wynika z przepisów wydanych na podstawie art. 9 ust. 1.

4. Zabrania się umieszczania na wyrobie, który nie spełnia zasadniczych wymagań, lub do którego nie zastosowano właściwej procedury oceny zgodności określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 lub w odrębnych ustawach, oznakowania zgodności lub znaków podobnych mogących wprowadzać w błąd użytkownika, konsumenta lub dystrybutora tego wyrobu.

5. Zabrania się wprowadzania do obrotu lub oddawania do użytku wyrobu nieposiadającego oznakowania zgodności, jeżeli wyrób ten podlega takiemu oznakowaniu.

Art. 9. 1. Minister właściwy ze względu na przedmiot oceny zgodności określi, w drodze rozporządzeń, zasadnicze wymagania dla wyrobów podlegających ocenie zgodności oraz procedury oceny zgodności, biorąc pod uwagę rodzaje wyrobów oraz stopień stwarzanych przez nie zagrożeń, a także inne wymagania zawarte w dyrektywach nowego podejścia.

2. Minister właściwy ze względu na przedmiot oceny zgodności określi, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, w szczególności metody badań, sposób oznakowania wyrobów oraz wzór znaku.

Art. 10. 1. Minister właściwy ze względu na przedmiot oceny zgodności może określić, w drodze rozporządzeń, szczegółowe wymagania dla wyrobów, które mogą stwarzać zagrożenie albo służyć ochronie lub ratowaniu życia, zdrowia, mienia lub środowiska, biorąc pod uwagę rodzaje wyrobów oraz stopień stwarzanych przez nie zagrożeń, a także inne wymagania zawarte w innych aktach prawnych Wspólnoty Europejskiej niż dyrektywy nowego podejścia.

2. Minister właściwy ze względu na przedmiot oceny zgodności, wydając rozporządzenia, o których mowa w ust. 1, określi, w zależności od rodzaju wyrobów, w szczególności sposoby identyfikacji i oznakowania wyrobów oraz warunki i tryb przeprowadzania badań.

Art. 12. Domniemywa się, że wyrób, na którym umieszczono oznakowanie zgodności lub dla którego sporządzono dokumentację potwierdzającą spełnienie zasadniczych wymagań, jest zgodny z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach.

Art. 13. 1. Domniemywa się, że wyrób spełnia określone zasadnicze wymagania, jeżeli jest zgodny z odpowiednimi postanowieniami norm zharmonizowanych lub specyfikacji zharmonizowanych.

2. W przypadku gdy producent lub jego upoważniony przedstawiciel nie wykaże zgodności wyrobu z odpowiednimi postanowieniami norm zharmonizowanych lub specyfikacji zharmonizowanych, jest obowiązany wykazać zgodność wyrobu z zasadniczymi wymaganiami na podstawie innych dowodów.

3. Prezes Polskiego Komitetu Normalizacyjnego ogłasza dwa razy w roku, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", numery i tytuły norm zharmonizowanych wraz z tytułami aktów prawnych wdrażających dyrektywy nowego podejścia i danymi dotyczącymi miejsca ich publikacji, a także informacje o ogłoszonych przez Komisję Europejską okresach przejściowych stosowania domniemania zgodności i ostrzeżeniach dotyczących ograniczenia domniemania zgodności, według stanu na dzień 30 czerwca i dzień 31 grudnia każdego roku.

4. Prezes Głównego Urzędu Miar ogłasza raz na 12 miesięcy, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", numery i tytuły ustanowionych w danym roku dokumentów normatywnych Międzynarodowej Organizacji Metrologii Prawnej (OIML) wraz ze wskazaniem tych postanowień, których spełnienie pozwala na domniemanie zgodności wyrobu z zasadniczymi wymaganiami, a także tytuły aktów prawnych wdrażających dyrektywy nowego podejścia dotyczące przyrządów pomiarowych wraz z danymi dotyczącymi miejsca ich publikacji.

Art. 13a. 1. Producent lub jego upoważniony przedstawiciel jest obowiązany przechowywać dokumentację dotyczącą wyrobów oraz wyników dokonanej oceny zgodności wyrobów z zasadniczymi wymaganiami przez okres 10 lat od daty wyprodukowania ostatniego wyrobu, którego dokumentacja ta dotyczy, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

2. Jeżeli producent ma siedzibę poza terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej i państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym i nie ustanowił upoważnionego przedstawiciela, do przechowywania kopii dokumentacji dotyczącej wyrobu i przeprowadzonej oceny zgodności przez okres, o którym mowa w ust. 1, obowiązany jest importer.

.....

Art. 38. 1. System kontroli wyrobów tworzą organy wymienione w ust. 2 i 3, zwane dalej "organami wyspecjalizowanymi", oraz organy celne.

2. Kontrolę spełniania przez wyroby zasadniczych, szczegółowych lub innych wymagań prowadzą:

- 1) wojewódzcy inspektorzy Inspekcji Handlowej;
- 2) inspektorzy pracy;
- 3) Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej;
- 4) organy Inspekcji Ochrony Środowiska;
- 5) Prezes Urzędu Transportu Kolejowego;
- 6) organy nadzoru budowlanego;**
- 7) Prezes Wyższego Urzędu Górniczego;
- 8) dyrektorzy urzędów morskich;
- 9) wojewódzcy inspektorzy transportu drogowego.

Od 20 kwietnia 2016 roku w życie weszła kolejna ustawa związana ze stosowaniem wyrobów

Dz.U.2019.544 z późn. zm.

USTAWA
z dnia 13 kwietnia 2016 r.
o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku

Art. 1. 1. Ustawa określa:

- 1) zasady przeprowadzania oceny zgodności wyrobów;
- 2) obowiązki podmiotów gospodarczych;
- 3) warunki i tryb udzielania akredytacji;
- 4) zasady i tryb autoryzacji jednostek oceniających zgodność, a także sposób notyfikacji autoryzowanych jednostek oceniających zgodność;
- 5) zadania Polskiego Centrum Akredytacji jako krajowej jednostki akredytującej w rozumieniu art. 2 pkt 11 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 30), zwanego dalej "rozporządzeniem (WE) nr 765/2008";
- 6) zasady funkcjonowania systemu nadzoru rynku.

2. Ustawy nie stosuje się do materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego, w rozumieniu ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 45, 55 i 60), z wyjątkiem przepisów rozdziałów 4, 5 i 7 oraz art. 96.

3. Ustawy nie stosuje się do wyrobów budowlanych, w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. z 2019 r. poz. 266), z wyjątkiem przepisów art. 20, rozdziału 7 oddział 1, z wyłączeniem art. 63, i oddział 4, oraz rozdziałów 4 i 5, które stosuje się odpowiednio.

.....

6. Ustawy nie stosuje się do ciśnieniowych urządzeń transportowych, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 169, 650, 1481 i 1629 oraz z 2019 r. poz. 53), z wyjątkiem przepisów art. 4 pkt 6, 14 i 27, rozdziałów 4-6, art. 59 ust. 3 pkt 1-3 i ust. 5, art. 60, art. 62 oraz art. 64-73 ustawy, które stosuje się odpowiednio.

.....

8. Do urządzeń kolei linowych, modyfikacji urządzeń kolei linowych wymagających nowego zezwolenia oraz do podsystemów i elementów bezpieczeństwa, wobec których stosuje się przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/424 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie urządzeń kolei linowych i uchylenia dyrektywy 2000/9/WE (Dz. Urz. UE L 81 z 31.03.2016, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej "rozporządzeniem (UE) 2016/424", nie stosuje się ustawy, z wyjątkiem przepisów art. 2, art. 4 pkt 1, 3-5, 7, 12, 13, 14, 28 i 29, art. 4a, art. 4d, art. 8 ust. 3, art. 10 ust. 3 i 4, art. 11 ust. 2, art. 22-27, art. 28 ust. 3, art. 29 ust. 1 i 3-5, art. 35, art. 36, rozdziału 7, art. 88 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 pkt 1, art. 89 ust. 2 pkt 1, ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 1, art. 89a ust. 2 pkt 1, art. 90 ust. 3 pkt 1, art. 91 ust. 2 pkt 1, art. 92 ust. 2 pkt 1, art. 93 ust. 2 pkt 1, art. 94 ust. 2 pkt 1, art. 95-98 oraz przepisów wydanych na podstawie art. 8 ust. 4.

.....

Art. 3. 1. System oceny zgodności tworzą zasady, procedury oraz normy określające sposób przeprowadzania oceny zgodności, oraz wymagania dotyczące wyrobów podlegających ocenie zgodności.

2. System nadzoru rynku obejmuje:

- 1) kontrolę spełniania przez wyroby wymagań lub kontrolę w zakresie stwarzania przez wyroby zagrożenia;

- 2) postępowanie w sprawie wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku wyrobów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie;
- 3) kontrolę wyrobów przywożonych na teren Unii Europejskiej w zakresie objętym ustawą.

Art. 4. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

-
- 4) certyfikacie - należy przez to rozumieć dokument wydany przez jednostkę notyfikowaną, potwierdzający, że wyrób, projekt wyrobu lub proces jego wytwarzania są zgodne z wymaganiami;
 - 5) certyfikacji - należy przez to rozumieć działanie jednostki oceniającej zgodność, wykazujące, że należycie zidentyfikowany wyrób, projekt wyrobu lub proces jego wytwarzania są zgodne z wymaganiami;
 - 6) **deklaracji zgodności** - należy przez to rozumieć oświadczenie producenta, instalatora lub ich upoważnionego przedstawiciela albo prywatnego importera, na ich wyłączną odpowiedzialność, że wyrób jest zgodny z wymaganiami;
 - 7) dyrektywach nowego podejścia - należy przez to rozumieć dyrektywy Unii Europejskiej, uchwalone zgodnie z zasadami zawartymi w uchwale Rady Unii Europejskiej z dnia 7 maja 1985 r. w sprawie nowego podejścia do harmonizacji technicznej oraz normalizacji;

-
- 13) **normie zharmonizowanej** - należy przez to rozumieć normę zharmonizowaną w rozumieniu art. 2 pkt 1 lit. c rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej, zmieniającego dyrektywy Rady 89/686/EWG i 93/15/EWG oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 94/9/WE, 94/25/WE, 95/16/WE, 97/23/WE, 98/34/WE, 2004/22/WE, 2007/23/WE, 2009/23/WE i 2009/105/WE oraz uchylającego decyzję Rady 87/95/EWG i decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1673/2006/WE (Dz. Urz. UE L 316 z 14.11.2012, str. 12), której tytuł i numer zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej;
 - 14) notyfikacji - należy przez to rozumieć zgłoszenie Komisji Europejskiej i państwowym członkowskim Unii Europejskiej autoryzowanych jednostek oceniających zgodność;
 - 15) **ocenie zgodności** - należy przez to rozumieć ocenę zgodności w rozumieniu art. 2 pkt 12 rozporządzenia (WE) nr 765/2008;
 - 16) **oddaniu do użytku** - należy przez to rozumieć pierwsze użycie wyrobu zgodne z jego przeznaczeniem na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;

-
- 18) **oznakowaniu CE** - należy przez to rozumieć oznakowanie CE w rozumieniu art. 2 pkt 20 rozporządzenia (WE) nr 765/2008;

-
- 22) specyfikacji technicznej - należy przez to rozumieć specyfikację techniczną w rozumieniu art. 2 pkt 8 rozporządzenia (WE) nr 765/2008;
 - 23) **udostępnieniu wyrobu na rynku** - należy przez to rozumieć każde dostarczenie wyrobu w celu jego dystrybucji, konsumpcji lub używania na rynku państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, w ramach działalności gospodarczej, odpłatnie lub nieodpłatnie;

-
- 26) **wprowadzeniu do obrotu** - należy przez to rozumieć udostępnienie wyrobu na rynku po raz pierwszy;
-

- 28) wymaganiach - należy przez to rozumieć wymagania, o których mowa w bezpośrednio stosowanym unijnym prawodawstwie harmonizacyjnym lub w przepisach wdrażających unijne prawodawstwo harmonizacyjne;
- 29) **wyrobie** - należy przez to rozumieć rzecz, bez względu na stopień jej przetworzenia, przeznaczoną do wprowadzenia do obrotu lub oddania do użytku, z wyjątkiem artykułów rolno-spożywczych oraz pasz, żywych zwierząt lub roślin, produktów pochodzenia ludzkiego oraz produktów uzyskanych z roślin lub zwierząt związanych bezpośrednio z ich przyszłą reprodukcją.

Art. 5. Wyroby wprowadzane do obrotu lub oddawane do użytku muszą spełniać wymagania.

Art. 6. Oznakowanie CE, a w przypadku przyrządów pomiarowych także dodatkowe oznakowanie metrologiczne, umieszcza się na wyrobie podlegającym obowiązkowi oceny zgodności po przeprowadzeniu tej oceny i potwierdzeniu zgodności wyrobu z wymaganiami, a przed wprowadzeniem wyrobu do obrotu lub oddaniem go do użytku.

Art. 7. 1. Obowiązkowej ocenie zgodności przed wprowadzeniem do obrotu lub oddaniem do użytku podlegają wyroby, dla których określono wymagania w bezpośrednio stosowanym unijnym prawodawstwie harmonizacyjnym lub przepisach wdrażających unijne prawodawstwo harmonizacyjne, w tym w przepisach wydanych na podstawie art. 12.

2. Niezależnie od oceny zgodności, o której mowa w ust. 1, dozwolone jest przeprowadzanie dobrowolnej oceny zgodności na warunkach uzgodnionych przez zainteresowane strony.

Art. 8. 1. Podczas przeprowadzania oceny zgodności wyrób poddaje się:

- 1) badaniom przez:
 - a) producenta, instalatora lub ich upoważnionego przedstawiciela, jeżeli nie jest wymagane przeprowadzenie badań przez laboratorium niezależne od dostawcy i odbiorcy,
 - b) akredytowaną jednostkę własną, jeżeli jest dopuszczone przeprowadzenie badań przez taką jednostkę,
 - c) jednostkę notyfikowaną, jeżeli jest wymagane przeprowadzenie badań przez laboratorium niezależne od dostawcy i odbiorcy;
- 2) sprawdzeniu zgodności z wymaganiami - przez jednostkę notyfikowaną, lub
- 3) certyfikacji - przez jednostkę notyfikowaną.

2. Pozytywny wynik oceny zgodności przeprowadzanej przez jednostkę notyfikowaną stanowi podstawę do wydania certyfikatu.

3. Za czynności związane z obowiązkową oceną zgodności wyrobów przeprowadzaną przez jednostki notyfikowane oceniające zgodność pobiera się opłaty.

4. Minister właściwy do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania opłat za czynności, o których mowa w ust. 3, z uwzględnieniem okoliczności, że stawki tych opłat powinny zapewnić pokrycie kosztów ich przeprowadzenia oraz zasady minimalizowania ingerencji w procesy rynkowe.

Art. 9. Domniemywa się, że wyrób, na którym umieszczono oznakowanie CE, a w przypadku przyrządów pomiarowych także dodatkowe oznakowanie metrologiczne, i dla którego sporządzono dokumentację potwierdzającą spełnienie wymagań, jest zgodny z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach.

Art. 10. 1. Domniemywa się, że wyrób spełnia określone wymagania, jeżeli jest zgodny z postanowieniami norm zharmonizowanych, ich częściami lub dokumentami, o których mowa w ust. 4.

2. W przypadku gdy producent, instalator lub ich upoważniony przedstawiciel nie wykaże zgodności wyrobu z postanowieniami norm zharmonizowanych, ich częściami lub dokumentami, o

których mowa w ust. 4, jest obowiązany wykazać zgodność wyrobu z wymaganiami na podstawie innych dowodów.

3. Prezes Polskiego Komitetu Normalizacyjnego ogłasza dwa razy w roku, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", numery i tytuły norm zharmonizowanych wraz z tytułami aktów prawnych wdrażających dyrektywy nowego podejścia i danymi dotyczącymi miejsca ich publikacji, a także informacje o ogłoszonych przez Komisję Europejską okresach przejściowych stosowania domniemania zgodności i ostrzeżeniach dotyczących ograniczenia domniemania zgodności, według stanu na dzień 30 czerwca i dzień 31 grudnia każdego roku.

4. Prezes Głównego Urzędu Miar ogłasza raz na 12 miesięcy, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", numery i tytuły ustanowionych w danym roku dokumentów normatywnych Międzynarodowej Organizacji Metrologii Prawnej (OIML) wraz ze wskazaniem tych postanowień, których spełnienie pozwala na domniemanie zgodności wyrobu z wymaganiami.

Art. 11. 1. Deklaracja zgodności stwierdza, że wykazano spełnienie wymagań określonych w aktach unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego mających zastosowanie do wyrobu. Jeżeli zastosowanie ma więcej niż jeden taki akt, sporządza się pojedynczą deklarację zgodności zawierającą wszystkie informacje konieczne do zidentyfikowania unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego, do którego deklaracja się odnosi, oraz wskazanie miejsc publikacji tych aktów.

2. Deklarację zgodności tłumaczy na język polski podmiot, który udostępnił lub oddał do użytku wyrób na polskim rynku, jeżeli została sporządzona w innym języku.

3. Deklaracja zgodności musi być zgodna z aktualnym stanem prawnym i faktycznym.

4. Przez sporządzenie i podpisanie deklaracji zgodności producent, instalator lub ich upoważniony przedstawiciel albo prywatny importer przyjmują na siebie odpowiedzialność za zgodność wyrobu z wymaganiami.

Art. 12. Minister kierujący działem administracji rządowej właściwym ze względu na przedmiot oceny zgodności określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wymagania dla wyrobów podlegających ocenie zgodności określonych w dyrektywach nowego podejścia,
- 2) procedury oceny zgodności,
- 3) zakres dokumentacji technicznej wyrobów,
- 4) sposób oznakowania wyrobów,
- 5) elementy deklaracji zgodności,
- 6) dodatkowe warunki udzielania autoryzacji jednostkom oceniającym zgodność, jeśli takie warunki są określone w dyrektywach nowego podejścia

- biorąc pod uwagę rodzaje wyrobów oraz stopień stwarzanych przez nie zagrożeń, a także inne wymagania zawarte w dyrektywach nowego podejścia.

Jak widać regulacje ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku z 16 kwietnia 2016 roku w dużej mierze pokrywają się z zapisami ustawy o systemie zgodności z roku 2002., obie działają jednak równolegle.

Zasada podana w art. 12 i art. 9 („domniemywa się”) obu tych ustaw powinna nieco ułatwić sprawę przy decydowaniu o możliwości zastosowania takiego wyrobu, ale wzory odpowiednich oznaczeń również podane są w w/w rozporządzeniach wydawanych do art. 9 i 10 w ustawie z 2002 roku oraz art. 12 w ustawie z 2016 roku, więc ich rozpoznanie nie będzie łatwe, bowiem możliwe tu są różnego rodzaju przekłamania, mimo istnienia w ustawie o systemie oceny zgodności całego

taryfikatora kar oraz kar o których mówi rozdział 8 ustawy o systemach oceny zgodności i nadzorze rynku z roku 2016.

Jak sobie w całym gąszczu tych przepisów poradzić ?

Dobrym rozwiązaniem jest wprowadzenie systemu tzw. kart materiałowych, zgłaszanych przez wykonawcę, a akceptowanych (lub nie) przez nadzór inwestorski i samego inwestora, czasem także projektanta.

Wracamy teraz do dalszej treści art. 22 Prawa budowlanego, czyli ustawowych obowiązków kierownika budowy

- 4) *wstrzymanie robót budowlanych w przypadku stwierdzenia możliwości powstania zagrożenia oraz bezzwłoczne zawiadomienie o tym właściwego organu,*
- 5) *zawiadomienie inwestora o wpisie do dziennika budowy dotyczącym wstrzymania robót budowlanych z powodu wykonywania ich niezgodnie z projektem,*
- 6) *realizacja zaleceń wpisanych do dziennika budowy,*

przy czym główną rolę odgrywają tu zalecenia inspektora nadzoru inwestorskiego, w myśl art. 26 Prawa budowlanego

Art. 26. Inspektor nadzoru inwestorskiego ma prawo:

1) wydawać kierownikowi budowy lub kierownikowi robót polecenia, potwierdzone wpisem do dziennika budowy, dotyczące: usunięcia nieprawidłowości lub zagrożeń, wykonania prób lub badań, także wymagających odkrycia robót lub elementów zakrytych, przedstawienia ekspertyz dotyczących prowadzonych robót budowlanych oraz informacji i dokumentów potwierdzających zastosowanie przy wykonywaniu robót budowlanych wyrobów, zgodnie z art. 10, a także informacji i dokumentów potwierdzających dopuszczenie do stosowania urządzeń technicznych;

2) żądać od kierownika budowy lub kierownika robót dokonania poprawek bądź ponownego wykonania wadliwie wykonanych robót, a także wstrzymania dalszych robót budowlanych w przypadku, gdyby ich kontynuacja mogła wywołać zagrożenie bądź spowodować niedopuszczalną niezgodność z projektem lub pozwoleniem na budowę.

Zmiana, od 1 stycznia 2016 roku, sformułowań w pkt. 1, dotyczącym praw inspektora nadzoru dodatkowo potwierdza zasadność rozszerzenia jego ustawowych obowiązków, co omówiono wyżej, przy komentarzu do aktualnego brzmienia art. 10 Prawa budowlanego.

Pamiętajmy też, że część urządzeń technicznych wymaga dopuszczenia (decyzji administracyjnej lub przynajmniej protokołu) przez służby Urzędu Dozoru Technicznego (lub Transportowego Dozoru Technicznego lub Wojskowego Dozoru Technicznego).

Kolejne obowiązki kierownika budowy, to :

- 7) *zgłaszanie inwestorowi do sprawdzenia lub odbioru wykonanych robót ulegających zakryciu bądź zanikających oraz zapewnienie dokonania wymaganych*

przepisami lub ustalonych w umowie prób i sprawdzeń instalacji, urządzeń technicznych i przewodów kominowych przed zgłoszeniem obiektu budowlanego do odbioru,

8) przygotowanie dokumentacji powykonawczej obiektu budowlanego,

Pojęcie dokumentacji powykonawczej określone jest w słowniczku ustawy, czyli jej art. 3, w pkt 14

14) **dokumentacji powykonawczej** - należy przez to rozumieć dokumentację budowy z naniesionymi zmianami dokonanymi w toku wykonywania robót oraz geodezyjnymi pomiarami powykonawczymi,

9) zgłoszenie obiektu budowlanego do odbioru odpowiednim wpisem do dziennika budowy oraz uczestniczenie w czynnościach odbioru i zapewnienie usunięcia stwierdzonych wad, a także przekazanie inwestorowi oświadczenia, o którym mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2.

Art. 57. 1. Do zawiadomienia o zakończeniu budowy obiektu budowlanego lub wniosku o udzielenie pozwolenia na użytkowanie inwestor jest obowiązany dołączyć:

- 1) oryginał dziennika budowy prowadzonego w postaci papierowej, a w przypadku prowadzenia dziennika budowy w postaci elektronicznej numer tego dziennika, o którym mowa w art. 47h ust. 2; - zaczęło obowiązywać od 27 stycznia 2023 roku
- 1a) projekt techniczny, z uwzględnieniem zmian, o których mowa w art. 36b ust. 2;
- 2) **oświadczenie kierownika budowy:**
 - a) **o zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym lub warunkami pozwolenia na budowę oraz przepisami,**
 - b) **o doprowadzeniu do należytego stanu i porządku terenu budowy, a także - w razie korzystania - drogi, ulicy, sąsiedniej nieruchomości, budynku lub lokalu;**
- 3) oświadczenie o właściwym zagospodarowaniu terenów przyległych, jeżeli eksploatacja wybudowanego obiektu jest uzależniona od ich odpowiedniego zagospodarowania;
- 4) protokoły badań i sprawdzeń:
 - a) przyłączy i instalacji, zapewniających użytkowanie obiektu budowlanego zgodnie z przeznaczeniem, sporządzone przez osoby posiadające uprawnienia budowlane w odpowiedniej specjalności lub osoby, o których mowa w art. 62 ust. 6,
 - b) o których mowa w art. 14 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz. U. z 2019 r. poz. 667), o ile dotyczy;
- 4a) decyzję zezwalającą na eksploatację urządzenia technicznego, o której mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym, o ile dotyczy
- 5) dokumentację geodezyjną, zawierającą wyniki geodezyjnej inwentaryzacji powykonawczej, w tym mapę, o której mowa w art. 2 pkt 7b ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne, oraz informację o zgodności usytuowania obiektu budowlanego z projektem zagospodarowania działki lub terenu lub odstępstwach od tego projektu sporządzone przez osobę posiadającą odpowiednie uprawnienia zawodowe w dziedzinie geodezji i kartografii.
- 6) potwierdzenie, zgodnie z odrębnymi przepisami, odbioru wykonanych przyłączy;
- 7) (uchylony);
- 7a) zaświadczenie wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w art. 37i ust. 8 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1945 oraz z 2019 r. poz. 60, 235 i 730), o ile jest wymagane;
- 8) w przypadku drogi w transeuropejskiej sieci drogowej:

- a) wynik audytu bezpieczeństwa ruchu drogowego, o którym mowa w art. 241 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych,
- b) uzasadnienie zarządcy drogi, o którym mowa w art. 241 ust. 4 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych.

1a. W przypadku zawiadomienia o zakończeniu budowy lub złożenia wniosku o udzielenie pozwolenia na użytkowanie budynku mieszkalnego lub budynku z częścią mieszkalną, **w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 lit. a, zamieszcza się informację o dokonaniu pomiarów powierzchni użytkowej budynku i poszczególnych lokali mieszkalnych, w sposób zgodny z przepisami rozporządzenia, o którym mowa w art. 34 ust. 6 pkt 1.**

1b. W przypadku zawiadomienia o zakończeniu budowy budynku mieszkalnego jednorodzinne obowiązkowo, o którym mowa w ust. 1 **pkt 1, 4 i 6**, nie stosuje się, z wyjątkiem obowiązku dołączenia protokołu badania szczelności instalacji gazowej.

1ba. W przypadku zawiadomienia o zakończeniu budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, dla której nie ustanowiono kierownika budowy, obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i ust. 1a, nie stosuje się, z tym że inwestor jest obowiązany dołączyć do takiego zawiadomienia oświadczenie o:

- 1) dokonaniu pomiarów powierzchni użytkowej budynku i poszczególnych lokali mieszkalnych, w sposób zgodny z przepisami rozporządzenia, o którym mowa w art. 34 ust. 6 pkt 1;
- 2) zgodności wykonania budynku z projektem budowlanym oraz przepisami techniczno-budowlanymi.";

1c. Do zawiadomienia o zakończeniu budowy obiektu budowlanego lub do wniosku o udzielenie pozwolenia na użytkowanie, zamiast oryginałów, można dołączyć kopie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 2-6, 7a i 8

2. W razie zmian nieodstępujących w sposób istotny od zatwierdzonego projektu zagospodarowania działki lub terenu lub projektu architektoniczno-budowlanego, lub warunków decyzji o pozwoleniu na budowę, dokonanych podczas wykonywania robót, do zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, inwestor dołącza kopie rysunków wchodzących w skład zatwierdzonego projektu zagospodarowania działki lub terenu lub projektu architektoniczno-budowlanego, z naniesionymi zmianami, a w razie potrzeby - uzupełniający opis tych zmian. **W takim przypadku oświadczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 lit. a, powinno być potwierdzone przez projektanta i inspektora nadzoru inwestorskiego, jeżeli został ustanowiony.**

Powstaje więc kolejny problem – jak liczyć powierzchnię użytkową? Już przecież powierzchnia zabudowy, jak wynika z omówionych znacznie wyżej zasad normowych, nie jest czymś jednoznacznym.

Przywołany w ust. 1a artykułu 57 art. 34 ust. 6 pkt 1 to rozporządzenie o projekcie budowlanym, jak niżej

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROZWOJU
z dnia 11 września 2020 r.**

w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego

Na podstawie [art. 34 ust. 6 pkt 1](#) ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333) zarządza się, co następuje:

.....

gdzie w załączniku nr 2 wymieniono wspomnianą już normę PN-ISO 9836, ale w treści rozporządzenia zmieniając podane w niej zasady

ZAŁĄCZNIK Nr 2

WYKAZ POLSKICH NORM POWOŁANYCH W ROZPORZĄDZENIU

Lp.	Miejsce powołania normy	Numer normy*)	Tytuł normy (zakres powołania)
1	2	3	4
...		
12	§ 12	PN-ISO 9836	Właściwości użytkowe w budownictwie - Określanie i obliczanie wskaźników powierzchniowych i kubaturowych

*) Stosuje się najnowszą normę opublikowaną w języku polskim.

§ 20. 1. Część opisowa projektu architektoniczno-budowlanego zawiera:

.....

4) charakterystyczne parametry obiektu budowlanego, w szczególności:

a) kubaturę,

b) **zestawienie powierzchni, przy czym:**

– **powierzchnię użytkową budynku** pomniejsza się o powierzchnię: przekroju poziomego wszystkich wewnętrznych przegród budowlanych, przejść i otworów w tych przegrodach, przejść w przegrodach zewnętrznych, balkonów, tarasów, loggii, schodów wewnętrznych i podestów w lokalach mieszkalnych wielopoziomowych, nieużytkowych poddaszy,

– powierzchnię użytkową budynku powiększa się o powierzchnię: antresol, ogrodów zimowych oraz wbudowanych, ściennych szaf, schowków i garderób,

– przy określaniu powierzchni użytkowej powierzchnię pomieszczeń lub ich części o wysokości w świetle równej lub większej od 2,20 m zalicza się do obliczeń w 100%, o wysokości równej lub większej od 1,40 m, lecz mniejszej od 2,20 m - w 50%, natomiast o wysokości mniejszej od 1,40 m pomija się całkowicie,

– przy określaniu zestawienia powierzchni użytkowej lokali mieszkalnych przez lokal mieszkalny należy rozumieć wydzielone trwałymi ścianami w obrębie budynku pomieszczenie lub zespół pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi, które wraz z pomieszczeniami pomocniczymi służą zaspokajaniu ich potrzeb mieszkaniowych,

.....

A jak norma PN-ISO 9836 każe liczyć powierzchnię użytkową ?

4. Powierzchnia całkowita (brutto)

4.1. Powierzchnia całkowita budynku jest sumą powierzchni całkowitych wszystkich kondygnacji budynku (pod- i nadziemnych, poddasza, tarasów, kondygnacji technicznych i magazynowych).

4.2. Powierzchnia całkowita każdej kondygnacji mierzona jest na poziomie posadzki, po obrysie zewnętrznym budynku, z uwzględnieniem tynków, okładzin i balustrad. Nie wlicza się wnęk i występów (o charakterze konstrukcyjnym lub estetycznym) oraz wyprofilowań, jeżeli nie zmieniają powierzchni netto kondygnacji.

4.3. Powierzchnia całkowita kondygnacji jest obliczana oddzielnie dla każdej kondygnacji. Powierzchnie w obrębie kondygnacji o zróżnicowanej wysokości (np. duże hole, audytorium) są obliczane oddzielnie.

4.4. Powierzchnia całkowita kondygnacji składa się z powierzchni kondygnacji netto powierzchni zajętej przez konstrukcję.

4.5. Powierzchnia konstrukcji może być także obliczona jako różnica całkowitej powierzchni kondygnacji i powierzchni kondygnacji netto.

4.6. Powierzchni nie określa się dla: pustej przestrzeni między powierzchnią terenu a dolną częścią budynku, przestrzeni wewnętrznych stropodachów wentylowanych, poddasza nieużytkowego.

5. Powierzchnia wewnętrzna kondygnacji

5.1. Powierzchnia wewnętrzna kondygnacji jest powierzchnią całkowitą kondygnacji, zmniejszoną o powierzchnię zajętą przez ściany zewnętrzne.

5.2. Powierzchnia wewnętrzna kondygnacji składa się z powierzchni netto i powierzchni przegród wewnętrznych.

6. Powierzchnia kondygnacji netto

6.1. Powierzchnia kondygnacji netto jest powierzchnią ograniczoną przez elementy zamykające (ograniczające).

6.2. Powierzchnia kondygnacji netto nie jest określona dla pustej przestrzeni wewnętrznej stropodachów wentylowanych.

6.3. Dla powierzchni kondygnacji niezamkniętych lub zamkniętych częściowo i bez elementów zamykających powierzchnię netto oblicza się z rzutu pionowego obrysu przekrycia.

6.4. Powierzchnia kondygnacji netto jest określona oddzielnie dla każdej kondygnacji. Jest ona obliczana dla wymiaru budynku w stanie wykończonym, na poziomie podłogi - nie licząc listew przypodłogowych, progów itp.

6.5. Powierzchnia kondygnacji netto składa się z:

- powierzchni użytkowej,
- powierzchni usługowej,
- powierzchni ruchu.

7. Powierzchnia użytkowa

7.1. Powierzchnia użytkowa jest to część powierzchni kondygnacji netto, która odpowiada celom i przeznaczeniu budynku.

7.2. **Powierzchnia użytkowa klasyfikowana jest zgodnie z celem i przeznaczeniem danego budynku. Składa się z powierzchni podstawowej i pomocniczej.** Klasyfikacja podstawowych i pomocniczych powierzchni użytkowych jest zależna od przeznaczenia budynku (patrz norma PN-ISO 6241:1994).

8. Powierzchnia usługowa

8.1. Powierzchnia usługowa jest to część powierzchni kondygnacji netto, przeznaczona na usytuowanie instalacji i urządzeń technicznych.

8.2. Do powierzchni usługowej wliczane są także powierzchnie pomieszczeń przeznaczonych na podstawowe instalacje usługowe, trzony kominowe, kanały przełazowe i pomosty techniczne.

9. Powierzchnia ruchu

9.1. Powierzchnia ruchu jest to część powierzchni netto, na której odbywa się ruch wewnątrz budynku (np. powierzchnia klatek schodowych, korytarzy, wewnętrznych ramp i pochylni, poczekalni, balkonów ewakuacyjnych).

9.2. Do powierzchni ruchu wlicza się także powierzchnie netto szybów dźwigowych i powierzchnie zajęte przez urządzenia wbudowane, przeznaczone do ruchu ogólnie dostępnego, na każdej kondygnacji oddzielnie (np. schody ruchome, przenośniki).

Podsumowując art. 22 Prawa budowlanego można więc chyba stwierdzić, że obecne obowiązki kierownika budowy (jak widać już z bardzo pobieżnego,

zamieszczonego wyżej przeglądu aktualnych 9 punktów art. 22), zapisane są na tyle ogólnie i szeroko, że praktycznie wykluczają możliwość wywiązania się z nich w pełnym zakresie.

5. Pozostałe obowiązki kierownika budowy, „rozrzucone” po ustawie Prawo budowlane

Obowiązki kierownika wymienione w art. 22 ustawy nie stanowią kompletnej listy, jeszcze w kilku innych miejscach Prawa budowlanego można znaleźć zapisy nakładające na kierownika budowy lub kierownika robót dalsze zobowiązania.

Należą do nich:

- zabezpieczenie terenu budowy i wywieszenie tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia dotyczącego planu BIOZ, opisane obecnie w nowych art. 45a, 45b i 45c, o czym już mówiliśmy już przy okazji omawiania dziennika budowy, ale dla formalności przepisów te są zamieszczone jeszcze raz niżej

Art. 45a. 1. Przed rozpoczęciem budowy kierownik budowy jest obowiązany:

1. Przed rozpoczęciem budowy lub rozbiórki kierownik budowy jest obowiązany:

- 1) zabezpieczyć teren budowy lub rozbiórki;*
- 2) potwierdzić wpisem w dzienniku budowy otrzymanie od inwestora zatwierdzonego projektu budowlanego oraz, o ile jest wymagany - projektu technicznego albo projektu rozbiórki ;*
- 3) umieścić na terenie budowy, w widocznym miejscu:*
 - a) tablicę informacyjną oraz*
 - b) ogłoszenie zawierające dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia - w przypadku budowy, na której przewiduje się prowadzenie robót budowlanych trwających dłużej niż 30 dni roboczych i jednoczesne zatrudnienie co najmniej 20 pracowników lub przewidywany zakres robót budowlanych przekracza 500 osobodni.*

2. W przypadku braku obowiązku ustanowienia kierownika budowy spełnienie obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, należy do inwestora.

3. Przepisów ust. 1 pkt 2 nie stosuje się do:

- 1) budowy, dla której nie ma obowiązku ustanowienia kierownika budowy;*
- 2) obiektów służących obronności i bezpieczeństwu państwa.*
- 3) rozbiórki niewymagającej uzyskania decyzji o pozwoleniu na rozbiórkę*

3a. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do:

- 1) budowy, dla której nie ma obowiązku ustanowienia kierownika budowy, z wyłączeniem budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1a, w przypadku której spełnienie obowiązku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, należy do inwestora;*
- 2) obiektów służących obronności i bezpieczeństwu państwa;*
- 3) obiektów liniowych.*

4. Organ administracji architektoniczno-budowlanej, na wniosek inwestora, może, w drodze decyzji, wyłączyć stosowanie przepisów ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione nieznacznym stopniem skomplikowania robót budowlanych lub innymi ważnymi względami.

5. Wniosek o wydanie decyzji o wyłączeniu stosowania przepisów ust. 1 składa się w:

- 1) postaci papierowej albo*
- 2) formie dokumentu elektronicznego za pośrednictwem portalu e-Budownictwo.*

6. *Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, wzór formularza wniosku o wydanie decyzji o wyłączeniu stosowania przepisów ust. 1, w tym w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, mając na względzie konieczność zapewnienia przejrzystości danych zamieszczanych przy jego wypełnianiu.*

7. *Formularz wniosku, o którym mowa w ust. 5, w formie dokumentu elektronicznego Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego udostępnia na portalu e-Budownictwo.*

Art. 45b. 1. *Na tablicy informacyjnej określa się:*

- 1) *rodzaj robót budowlanych i adres prowadzenia tych robót;*
- 2) *datę i numer decyzji o pozwoleniu na budowę lub dokonanego zgłoszenia;*
- 3) *organ wydający decyzję o pozwoleniu na budowę lub rozpatrujący zgłoszenie;*
- 4) *nazwę i numer telefonu właściwego organu nadzoru budowlanego;*
- 5) *imię i nazwisko lub nazwę i numer telefonu inwestora;*
- 6) *imię i nazwisko oraz numer telefonu kierownika budowy.*

2. *Tablica informacyjna ma kształt prostokąta. Napisy na tablicy informacyjnej wykonuje się w sposób czytelny i trwały, na sztywnej płycie koloru żółtego, literami i cyframi koloru czarnego, o wysokości co najmniej 6 cm.*

3. *Tablicę informacyjną umieszcza się w miejscu widocznym od strony drogi publicznej lub dojazdu do takiej drogi, na wysokości umożliwiającej jej odczytanie.*

4. *Tablicę informacyjną umieszcza się do czasu:*

- 1) *uzyskania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie - w przypadku budowy obiektów budowlanych wymagających tej decyzji;*
- 2) *niezgłoszenia przez organ nadzoru budowlanego sprzeciwu, w drodze decyzji, do zawiadomienia o zakończeniu budowy - w przypadku obiektów budowlanych wymagających zgłoszenia zakończenia budowy;*
- 3) *zakończenia robót - w przypadku robót budowlanych innych niż wymienione w pkt 1 i 2.*

Art. 45c. 1. *Ogłoszenie zawierające dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia zawiera:*

- 1) *przewidywane terminy rozpoczęcia i zakończenia wykonywania budowy;*
- 2) *maksymalną liczbę pracowników zatrudnionych na budowie w poszczególnych okresach;*
- 3) *informacje dotyczące planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.*

2. *Ogłoszenie wykonuje się na sztywnej płycie koloru żółtego, która ma kształt prostokąta. Napisy ogłoszenia wykonuje się w sposób czytelny i trwały, literami i cyframi koloru czarnego, o wysokości co najmniej 4 cm.*

3. *Ogłoszenie umieszcza się w widocznym miejscu obok tablicy informacyjnej, na wysokości umożliwiającej jego odczytanie.*

- przechowywanie dokumentów

Art. 46. *Kierownik budowy, a jeżeli jego ustanowienie nie jest wymagane - inwestor, przez okres wykonywania robót budowlanych:*

1) *przechowuje:*

- a) *dokumenty stanowiące podstawę wykonywania robót budowlanych,*
- b) *oświadczenia dotyczące wyrobów budowlanych jednostkowo zastosowanych w obiekcie budowlanym, o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych;*

2) udostępnia dokumenty, o których mowa w pkt 1, upoważnionym pracownikom organów nadzoru budowlanego i innych organów uprawnionych do kontroli przestrzegania przepisów na terenie budowy..

- udział w kontaktach z nadzorem budowlanym przy kończeniu realizacji

Art. 59. 1. Organ nadzoru budowlanego wydaje decyzję w sprawie pozwolenia na użytkowanie obiektu budowlanego po przeprowadzeniu obowiązkowej kontroli, o której mowa w art. 59a.

.....

Art. 59a. 1. Organ nadzoru budowlanego przeprowadza, na wezwanie inwestora, obowiązkową kontrolę budowy w zakresie jej zgodności z ustaleniami i warunkami określonymi w decyzji o pozwoleniu na budowę oraz z projektem budowlanym.

2. Kontrola, o której mowa w ust. 1, obejmuje sprawdzenie:

- 1) zgodności obiektu budowlanego z projektem zagospodarowania działki lub terenu;
 - 2) zgodności obiektu budowlanego z projektem architektoniczno-budowlanym i technicznym, w zakresie:
 - a) charakterystycznych parametrów technicznych w zakresie powierzchni zabudowy, wysokości, długości, szerokości i liczby kondygnacji,
 - b) wykonania widocznych elementów nośnych układu konstrukcyjnego obiektu budowlanego,
 - c) geometrii dachu (kąt nachylenia, wysokość kalenicy i układ połączeń dachowych),
 - d) wykonania urządzeń budowlanych,
 - e) wykonania instalacji zapewniających użytkowanie obiektu budowlanego zgodnie z przeznaczeniem,
 - f) zapewnienia warunków niezbędnych do korzystania z tego obiektu przez osoby niepełnosprawne, o których mowa w art. 1 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., w tym osoby starsze - w stosunku do obiektu użyteczności publicznej i budynku mieszkalnego wielorodzinnego;
 - 3) wyrobów budowlanych szczególnie istotnych dla bezpieczeństwa konstrukcji i bezpieczeństwa pożarowego;
 - 4) w przypadku nałożenia w pozwoleniu na budowę obowiązku rozbiórki istniejących obiektów budowlanych nieprzewidzianych do dalszego użytkowania lub tymczasowych obiektów budowlanych - wykonania tego obowiązku, jeżeli upłynął termin rozbiórki określony w pozwoleniu;
 - 5) uporządkowania terenu budowy.
- 2a) spełnienia warunków wskazanych w art. 55 ust. 1b, jeżeli przystąpienie do użytkowania obiektu budowlanego ma nastąpić przed wykonaniem wszystkich robót budowlanych

.....

Art. 59d. 1. Organ nadzoru budowlanego, po przeprowadzeniu obowiązkowej kontroli, sporządza protokół w trzech egzemplarzach. Jeden egzemplarz protokołu doręcza się inwestorowi niezwłocznie po przeprowadzeniu kontroli, drugi egzemplarz przekazuje się organowi wyższego stopnia, a trzeci pozostaje we właściwym organie.

1a. Dopuszcza się przekazanie protokołu organowi wyższego stopnia w formie elektronicznej. W takim przypadku sporządza się dwa egzemplarze protokołu.

2. Protokół, o którym mowa w ust. 1, przechowuje się przez okres istnienia obiektu budowlanego.

2a. Protokół zawiera:

- 1) imię, nazwisko osób uczestniczących w kontroli, a także numer uprawnień budowlanych wraz ze specjalnością, w której zostały wydane, jeżeli ich posiadanie jest wymagane;
- 2) adres i kategorię obiektu budowlanego;
- 3) informacje niezbędne do ustalenia przebiegu i wyniku przeprowadzonej kontroli;
- 4) ustalenia dotyczące zgodności wykonania obiektu budowlanego z warunkami określonymi w decyzji o pozwoleniu na budowę oraz projektem budowlanym.

3. Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa określi, w drodze rozporządzenia, wzór protokołu obowiązkowej kontroli, mając na względzie konieczność ujednoczenia i zapewnienia przejrzystości protokołu.

Niżej zamieszczony jest fragment nowego rozporządzenia o protokole obowiązkowej kontroli, które zastąpiło poprzednie z 23 czerwca 2003 roku

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROZWOJU, PRACY I TECHNOLOGII
z dnia 15 września 2021 r.
w sprawie wzoru protokołu obowiązkowej kontroli

fragmenty

Na podstawie [art. 59d ust. 3](#) ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się wzór protokołu obowiązkowej kontroli, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 19 września 2021 r.

WZÓR
PROTOKÓŁ OBOWIĄZKOWEJ KONTROLI

Oznaczenie organu nadzoru budowlanego

.....

PROTOKÓŁ
OBOWIĄZKOWEJ KONTROLI

przeprowadzonej na podstawie art. 59a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, z późn. zm.)

1. Inwestor:

.....
.....

(imię i nazwisko lub nazwa oraz adres inwestora)

2. Oznaczenie decyzji o pozwoleniu na budowę albo zgłoszenia budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, stanowiące podstawę prowadzenia budowy:²⁾

.....
.....

3. Rodzaj obiektu budowlanego i kategoria/kategorie obiektu budowlanego:³⁾

.....
.....

4. Adres (lokalizacja⁴) obiektu budowlanego:

.....

5. Data przeprowadzenia kontroli:

.....

6. Kontrolę przeprowadził:

.....

(imię i nazwisko kontrolującego/kontrolujących)

przy udziale współpracownika/współpracowników:

(imię i nazwisko współpracownika/współpracowników)

7. W kontroli uczestniczyli:

1) inwestor:

(imię i nazwisko inwestora albo osoby uprawnionej do reprezentowania osoby prawnej

bądź jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej albo pełnomocnika inwestora)

przy udziale:

2) inspektora nadzoru inwestorskiego:

.....

(imię i nazwisko, specjalność, nr uprawnień budowlanych, nazwa izby samorządu

zawodowego, na której liście jest wpisany)

3) kierownika budowy:

.....

(imię i nazwisko, specjalność, nr uprawnień budowlanych, nazwa izby samorządu

zawodowego, na której liście jest wpisany)

4) projektanta:

(imię i nazwisko, specjalność, nr uprawnień budowlanych, nazwa izby samorządu

zawodowego, na której liście jest wpisany)

5) innych osób:

.....

(imię i nazwisko – charakter uczestnictwa)

8. Wezwanie do przeprowadzenia obowiązkowej kontroli z dnia

wpłynęło do organu nadzoru budowlanego w dniu

9. Wezwanie do przeprowadzenia obowiązkowej kontroli było uzupełniane: NIE / TAK* – uzupełnienia

dokonano dnia

10. Ustalenia kontroli.

.....

1) Protokół obowiązkowej kontroli jest sporządzany oddzielnie dla każdego obiektu budowlanego, objętego wnioskiem o wydanie decyzji o pozwoleniu na użytkowanie, dla którego wymagane jest przeprowadzenie obowiązkowej kontroli.

2) W przypadku wydania przez właściwy organ nadzoru budowlanego decyzji nakładającej obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, zamiast oznaczenia decyzji o pozwoleniu na budowę albo zgłoszenia budowy, o której mowa w art. 29 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, należy wskazać decyzję organu nadzoru budowlanego, natomiast w przypadku budowy realizowanej w oparciu o przepisy innej ustawy niż ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane należy wskazać decyzję wydaną przez właściwy organ, stanowiącą podstawę prowadzenia budowy.

3) W przypadku gdy w skład obiektu budowlanego wchodzi części odpowiadające różnym kategoriom, należy wpisać odpowiednie kategorie.

4) W przypadku braku adresu należy podać jednostkę ewidencyjną, obręb ewidencyjny i nr działki ewidencyjnej lub identyfikator działki ewidencyjnej, na której zlokalizowany jest obiekt budowlany.

- właściwe postępowanie w razie ewentualnego nieszczęścia

Art. 73. 1. Katastrofą budowlaną jest niezamierzone, gwałtowne zniszczenie obiektu budowlanego lub jego części, a także konstrukcyjnych elementów rusztowań, elementów urządzeń formujących, ścianek szczelnych i obudowy wykopów.

2. *Nie jest katastrofą budowlaną:*

- 1) *uszkodzenie elementu wbudowanego w obiekt budowlany, nadającego się do naprawy lub wymiany;*
- 2) *uszkodzenie lub zniszczenie urządzeń budowlanych związanych z budynkami;*
- 3) *awaria instalacji.*

Art. 75. 1. *W razie katastrofy budowlanej w budowanym, rozbieranym lub użytkowanym obiekcie budowlanym, **kierownik budowy (robót)**, właściciel, zarządca lub użytkownik jest obowiązany:*

- 1) *zorganizować doraźną pomoc poszkodowanym i przeciwdziałać rozszerzaniu się skutków katastrofy;*
- 2) *zabezpieczyć miejsce katastrofy przed zmianami uniemożliwiającymi prowadzenie postępowania, o którym mowa w art. 74;*
- 3) *niezwłocznie zawiadomić o katastrofie:*
 - a) *właściwy organ,*
 - b) *właściwego miejscowo prokuratora i Policję,*
 - c) *inwestora, inspektora nadzoru inwestorskiego i projektanta obiektu budowlanego, jeżeli katastrofa nastąpiła w trakcie budowy,*
 - d) *inne organy lub jednostki organizacyjne zainteresowane przyczynami lub skutkami katastrofy z mocy szczególnych przepisów.*

2. *Przepisu ust. 1 pkt 2 nie stosuje się do czynności mających na celu ratowanie życia lub zabezpieczenie przed rozszerzaniem się skutków katastrofy. W tych przypadkach należy szczegółowo opisać stan po katastrofie oraz zmiany w nim wprowadzone, z oznaczeniem miejsc ich wprowadzenia na szkicach i, w miarę możliwości, na fotografiach.*

- udzielanie informacji służbom nadzoru budowlanego

Art. 81a. 1. *Organy nadzoru budowlanego lub osoby działające z ich upoważnienia mają prawo wstępu:*

- 1) *do obiektu budowlanego;*
- 2) *na teren:*
 - a) ***budowy,***
 - b) *zakładu pracy,*
 - c) *(uchylona).*

2. *Czynności kontrolne, związane z wykonywaniem uprawnień organów nadzoru budowlanego, przeprowadza się w obecności inwestora, kierownika budowy lub robót, kierownika zakładu pracy lub wyznaczonego pracownika, bądź osób przez nich upoważnionych albo w obecności właściciela lub zarządcy obiektu, a w lokalu mieszkalnym - w obecności pełnoletniego domownika i przedstawiciela administracji lub zarządcy budynku.*

3. *W przypadku kontroli podmiotu niebędącego przedsiębiorcą, w razie nieobecności osób, o których mowa w ust. 2, w uzasadnionych przypadkach, czynności kontrolne mogą być dokonywane w obecności przywołanego pełnoletniego świadka.*

.....

Art. 81c. 1. *Organy administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego przy wykonywaniu zadań określonych przepisami prawa budowlanego mogą żądać od uczestników procesu budowlanego, właściciela lub zarządcy obiektu budowlanego, informacji lub udostępnienia dokumentów:*

- 1) *związanych z prowadzeniem robót, przekazywaniem obiektu budowlanego do użytkowania, utrzymaniem i użytkowaniem obiektu budowlanego;*

2) świadczących o dopuszczeniu wyrobu budowlanego do obrotu albo jednostkowego zastosowania w obiekcie budowlanym.

2. Organy administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego, w razie powstania uzasadnionych wątpliwości co do jakości wyrobów budowlanych lub robót budowlanych, a także stanu technicznego obiektu budowlanego, mogą nałożyć, w drodze postanowienia, na osoby, o których mowa w ust. 1, obowiązek dostarczenia w określonym terminie odpowiednich ocen technicznych lub ekspertyz. Koszty ocen i ekspertyz ponosi osoba zobowiązana do ich dostarczenia.

3. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 2, przysługuje zażalenie.

4. W razie niedostarczenia w wyznaczonym terminie żądanych ocen lub ekspertyz albo w razie dostarczenia ocen lub ekspertyz, które niedostatecznie wyjaśniają sprawę będącą ich przedmiotem, organ administracji architektoniczno-budowlanej lub nadzoru budowlanego może zlecić wykonanie tych ocen lub ekspertyz albo wykonanie dodatkowych ocen lub ekspertyz na koszt osoby zobowiązanej do ich dostarczenia.

6. Elementy umów o roboty budowlane

Podstawowe uregulowania w zakresie zawierania umów o roboty budowlane i zasadach ich rozliczania określa ustawa Kodeks Cywilny

Tytuł XVI. UMOWA O ROBOTY BUDOWLANE

Art. 647. Przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i z zasadami wiedzy technicznej, a inwestor zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu, oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Do 1 czerwca 2017 roku kolejny artykuł miał treść

Art. 647¹ § 1. W umowie o roboty budowlane, o której mowa w art. 647, zawartej między inwestorem a wykonawcą (generalnym wykonawcą), strony ustalają zakres robót, które wykonawca będzie wykonywał osobiście lub za pomocą podwykonawców.

§ 2. Do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora. Jeżeli inwestor, w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy.

§ 3. Do zawarcia przez podwykonawcę umowy z dalszym podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora i wykonawcy. Przepis § 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 4. Umowy, o których mowa w § 2 i 3, powinny być dokonane w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 5. Zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę.

§ 6. Odmienne postanowienia umów, o których mowa w niniejszym artykule, są nieważne.

natomiast od 1 czerwca 2017 został zmieniony na jak niżej

Art. 647¹. § 1. Inwestor odpowiada solidarnie z wykonawcą (generalnym wykonawcą) za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy z tytułu wykonanych przez niego robót budowlanych, których szczegółowy przedmiot został zgłoszony inwestorowi przez wykonawcę lub podwykonawcę przed przystąpieniem do wykonywania tych robót, chyba że w ciągu

trzydziestu dni od dnia doręczenia inwestorowi zgłoszenia inwestor złożył podwykonawcy i wykonawcy sprzeciw wobec wykonywania tych robót przez podwykonawcę.

§ 2. Zgłoszenie, o którym mowa w § 1, nie jest wymagane, jeżeli inwestor i wykonawca określili w umowie, zawartej w formie pisemnej pod rygorem nieważności, szczegółowy przedmiot robót budowlanych wykonywanych przez oznaczonego podwykonawcę.

§ 3. Inwestor ponosi odpowiedzialność za zapłatę podwykonawcy wynagrodzenia w wysokości ustalonej w umowie między podwykonawcą a wykonawcą, chyba że ta wysokość przekracza wysokość wynagrodzenia należnego wykonawcy za roboty budowlane, których szczegółowy przedmiot wynika odpowiednio ze zgłoszenia albo z umowy, o których mowa w § 1 albo 2. W takim przypadku odpowiedzialność inwestora za zapłatę podwykonawcy wynagrodzenia jest ograniczona do wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy za roboty budowlane, których szczegółowy przedmiot wynika odpowiednio ze zgłoszenia albo z umowy, o których mowa w § 1 albo 2.

§ 4. Zgłoszenie oraz sprzeciw, o których mowa w § 1, wymagają zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 5. Przepisy § 1-4 stosuje się odpowiednio do solidarnej odpowiedzialności inwestora, wykonawcy i podwykonawcy, który zawarł umowę z dalszym podwykonawcą, za zapłatę wynagrodzenia dalszemu podwykonawcy.

§ 6. Postanowienia umowne sprzeczne z treścią § 1-5 są nieważne.

Art. 648. § 1. Umowa o roboty budowlane powinna być stwierdzona pismem.

§ 2. Wymagana przez właściwe przepisy dokumentacja stanowi część składową umowy.

Art. 649. W razie wątpliwościyczytuje się, iż wykonawca podjął się wszystkich robót objętych projektem stanowiącym część składową umowy.

Art. 649¹. § 1. Gwarancji zapłaty za roboty budowlane, zwanej dalej "gwarancją zapłaty", inwestor udziela wykonawcy (generalnemu wykonawcy) w celu zabezpieczenia terminowej zapłaty umówionego wynagrodzenia za wykonanie robót budowlanych.

§ 2. Gwarancją zapłaty jest gwarancja bankowa lub ubezpieczeniowa, a także akredytywa bankowa lub poręczenie banku udzielone na zlecenie inwestora.

§ 3. Strony ponoszą w równych częściach udokumentowane koszty zabezpieczenia wiarytelności.

Art. 649². § 1. Nie można przez czynność prawną wyłączyć ani ograniczyć prawa wykonawcy (generalnego wykonawcy) do żądania od inwestora gwarancji zapłaty.

§ 2. Odstąpienie inwestora od umowy spowodowane żądaniem wykonawcy (generalnego wykonawcy) przedstawienia gwarancji zapłaty jest bezskuteczne.

Art. 649³. § 1. Wykonawca (generalny wykonawca) robót budowlanych może w każdym czasie żądać od inwestora gwarancji zapłaty do wysokości ewentualnego roszczenia z tytułu wynagrodzenia wynikającego z umowy oraz robót dodatkowych lub koniecznych do wykonania umowy, zaakceptowanych na piśmie przez inwestora.

§ 2. Udzielenie gwarancji zapłaty nie stoi na przeszkodzie żądaniu gwarancji zapłaty do łącznej wysokości określonej w § 1.

Art. 649⁴. § 1. Jeżeli wykonawca (generalny wykonawca) nie uzyska żądanej gwarancji zapłaty w wyznaczonym przez siebie terminie, nie krótszym niż 45 dni, uprawniony jest do odstąpienia od umowy z winy inwestora ze skutkiem na dzień odstąpienia.

§ 2. Brak żądanej gwarancji zapłaty stanowi przeszkodę w wykonaniu robót budowlanych z przyczyn dotyczących inwestora.

§ 3. *Inwestor nie może odmówić zapłaty wynagrodzenia mimo niewykonania robót budowlanych, jeżeli wykonawca (generalny wykonawca) był gotów je wykonać, lecz doznał przeszkody z przyczyn dotyczących inwestora. Jednakże w wypadku takim inwestor może odliczyć to, co wykonawca (generalny wykonawca) oszczędził z powodu niewykonania robót budowlanych.*

Art. 649⁵. *Przepisy art. 649¹-649⁴ stosuje się do umów zawartych między wykonawcą (generalnym wykonawcą) a dalszymi wykonawcami (podwykonawcami).*

Art. 651. *Jeżeli dostarczona przez inwestora dokumentacja, teren budowy, maszyny lub urządzenia nie nadają się do prawidłowego wykonania robót albo jeżeli zajdą inne okoliczności, które mogą przeszkodzić prawidłowemu wykonaniu robót, wykonawca powinien niezwłocznie zawiadomić o tym inwestora.*

Art. 652. *Jeżeli wykonawca przejął protokolarnie od inwestora teren budowy, ponosi on aż do chwili oddania obiektu odpowiedzialność na zasadach ogólnych za szkody wynikłe na tym terenie.*

Art. 654. *W braku odmiennego postanowienia umowy inwestor obowiązany jest na żądanie wykonawcy przyjmować wykonane roboty częściowo, w miarę ich ukończenia, za zapłatą odpowiedniej części wynagrodzenia.*

Art. 655. *Gdyby wykonany obiekt uległ zniszczeniu lub uszkodzeniu wskutek wadliwości dostarczonych przez inwestora materiałów, maszyn lub urządzeń albo wskutek wykonania robót według wskazówek inwestora, wykonawca może żądać umówionego wynagrodzenia lub jego odpowiedniej części, jeżeli uprzedził inwestora o niebezpieczeństwie zniszczenia lub uszkodzenia obiektu albo jeżeli mimo zachowania należytej staranności nie mógł stwierdzić wadliwości dostarczonych przez inwestora materiałów, maszyn lub urządzeń.*

Art. 656. § 1. *Do skutków opóźnienia się przez wykonawcę z rozpoczęciem robót lub wykończeniem obiektu albo wykonywania przez wykonawcę robót w sposób wadliwy lub sprzeczny z umową, do rękojmi za wady wykonanego obiektu, jak również do uprawnienia inwestora do odstąpienia od umowy przed ukończeniem obiektu stosuje się odpowiednio przepisy o umowie o dzieło.*

Art. 657. *Upewnienie do odstąpienia od umowy przez wykonawcę lub przez inwestora może być ograniczone lub wyłączone przez przepisy szczególne.*

Art. 658. *Przepisy niniejszego tytułu stosuje się odpowiednio do umowy o wykonanie remontu budynku lub budowli.*

Tytuł XV. UMOWA O DZIEŁO

Art. 627. *Przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.*

Art. 627¹. *Do umowy zawartej, w zakresie działalności przedsiębiorstwa przyjmującego zamówienie, z osobą fizyczną, która zamawia dzieło, będące rzeczą ruchomą, w celu niezwiązanym z jej działalnością gospodarczą ani zawodową, stosuje się odpowiednio przepisy o sprzedaży konsumenckiej.*

Art. 628. § 1. Wysokość wynagrodzenia za wykonanie dzieła można określić przez wskazanie podstaw do jego ustalenia. Jeżeli strony nie określiły wysokości wynagrodzenia ani nie wskazały podstaw do jego ustalenia, poczytuje się w razie wątpliwości, że strony miały na myśli zwykłe wynagrodzenie za dzieło tego rodzaju. Jeżeli także w ten sposób nie da się ustalić wysokości wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające uzasadnionemu nakładowi pracy oraz innym nakładom przyjmującego zamówienie.

Art. 629. Jeżeli strony określiły wynagrodzenie na podstawie zestawienia planowanych prac i przewidywanych kosztów (wynagrodzenie kosztorysowe), a w toku wykonywania dzieła zarządzenie właściwego organu państwowego zmieniło wysokość cen lub stawek obowiązujących dotychczas w obliczeniach kosztorysowych, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany umówionego wynagrodzenia. Nie dotyczy to jednak należności uiszczonych za materiały lub robociznę przed zmianą cen lub stawek.

Art. 630. § 1. Jeżeli w toku wykonywania dzieła zajdzie konieczność przeprowadzenia prac, które nie były przewidziane w zestawieniu prac planowanych będących podstawą obliczenia wynagrodzenia kosztorysowego, a zestawienie sporządził zamawiający, przyjmujący zamówienie może żądać odpowiedniego podwyższenia umówionego wynagrodzenia. Jeżeli zestawienie planowanych prac sporządził przyjmujący zamówienie, może on żądać podwyższenia wynagrodzenia tylko wtedy, gdy mimo zachowania należytej staranności nie mógł przewidzieć konieczności prac dodatkowych.

§ 2. Przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, jeżeli wykonał prace dodatkowe bez uzyskania zgody zamawiającego.

Art. 631. Gdyby w wypadkach przewidzianych w dwóch artykułach poprzedzających zaszła konieczność znacznego podwyższenia wynagrodzenia kosztorysowego, zamawiający może od umowy odstąpić, powinien jednak uczynić to niezwłocznie i zapłacić przyjmującemu zamówienie odpowiednią część umówionego wynagrodzenia.

Art. 632. § 1. Jeżeli strony umówiły się o wynagrodzenie ryczałtowe, przyjmujący zamówienie nie może żądać podwyższenia wynagrodzenia, chociażby w czasie zawarcia umowy nie można było przewidzieć rozmiaru lub kosztów prac.

§ 2. Jeżeli jednak wskutek zmiany stosunków, której nie można było przewidzieć, wykonanie dzieła groziłoby przyjmującemu zamówienie rażącą stratą, sąd może podwyższyć ryczałt lub rozwiązać umowę.

Art. 633. Jeżeli materiałów na wykonanie dzieła dostarcza zamawiający, przyjmujący zamówienie powinien ich użyć w sposób odpowiedni oraz złożyć rachunek i zwrócić nie zużyta część.

Art. 634. Jeżeli materiał dostarczony przez zamawiającego nie nadaje się do prawidłowego wykonania dzieła albo jeżeli zajdą inne okoliczności, które mogą przeszkodzić prawidłowemu wykonaniu, przyjmujący zamówienie powinien niezwłocznie zawiadomić o tym zamawiającego.

Art. 635. Jeżeli przyjmujący zamówienie opóźnia się z rozpoczęciem lub wykończeniem dzieła tak dalece, że nie jest prawdopodobne, żeby zdołał je ukończyć w czasie umówionym, zamawiający może bez wyznaczenia terminu dodatkowego od umowy odstąpić jeszcze przed upływem terminu do wykonania dzieła.

7. Możliwości rozszerzenia obowiązków kierownika budowy

Ustawa Prawo budowlane reguluje tylko podstawowe obowiązki kierownika budowy, mogą one zostać istotnie rozszerzone w umowie o pełnienie nadzoru, zgodnie z ogólną zasadą zapisaną w art. 353.1. Kodeksu Cywilnego

Art. 353.1. Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny wg swojego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się własności (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Zapis ten oznacza m.in. że w umowie o kierowanie budową nie można wyłączyć (ograniczyć) obowiązków kierownika wymienionych w ustawie Prawo budowlane.

Nie ma natomiast ograniczeń w powiększaniu tych obowiązków, zgodnie z art. 95 i 96 Kodeksu cywilnego

Art. 95. § 1. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, można dokonać czynności prawnej przez przedstawiciela.

§ 2. Czynność prawna dokonana przez przedstawiciela w granicach umocowania pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego.

Art. 96. Umocowanie do działania w cudzym imieniu może opierać się na ustawie (przedstawicielstwo ustawowe) albo na oświadczeniu reprezentowanego (pełnomocnictwo).

8. Prawa kierownika budowy

Wręcz iluzoryczne prawa kierownika budowy określone są w art. 23 ustawy

Art. 23. Kierownik budowy ma prawo:

- 1) występowania do inwestora o zmiany w rozwiązaniach projektowych, jeżeli są one uzasadnione koniecznością zwiększenia bezpieczeństwa realizacji robót budowlanych lub usprawnienia procesu budowy,
- 2) ustosunkowania się w dzienniku budowy do zaleceń w nim zawartych.

czyli, jak widać, praktycznie nie ma on żadnych praw w stosunku do pozostałych uczestników procesu budowlanego, wymienionych w art. 17 ustawy.

Bardzo istotne szczegółowe uregulowanie dotyczące kierownika budowy i inspektora nadzoru inwestorskiego przynosi też art. 24 ustawy

Art. 24. 1. Łączenie funkcji kierownika budowy i inspektora nadzoru inwestorskiego nie jest dopuszczalne.

9. Zmiana kierownika budowy w trakcie trwania robót budowlanych

Zmiana taka, której przyczyny mogą być bardzo różne, nakłada na inwestora obowiązki zapisane w art. 44 Prawa budowlanego

Art. 44. W przypadku zmiany:

- 1) **kierownika budowy lub kierownika robót,**
- 2) **inspektora nadzoru inwestorskiego,**
- 3) **projektanta sprawującego nadzór autorski**

- inwestor dołącza do dokumentacji budowy oświadczenia o przejęciu obowiązków przez osoby wymienione w pkt 1-3.

natomiast zamieszczone już wyżej rozporządzenie o dzienniku budowy z 2002 roku przypominało o odnotowaniu tego faktu w dzienniku budowy

par 6 ust. 4. Jeżeli w trakcie wykonywania robót budowlanych następuje zmiana kierownika budowy, kierownika robót, inspektora nadzoru inwestorskiego lub projektanta sprawującego nadzór autorski, w dzienniku budowy dokonuje się wpisu określającego stan zaawansowania i zabezpieczenia przekazywanej budowy, rozbiórki lub montażu. Wpis ten potwierdza się datą i podpisami osoby przekazującej i przejmującej obowiązki.

To samo stanowiło rozporządzenie z 2021 roku

par. 5 ust. 4 Jeżeli w trakcie wykonywania robót budowlanych następuje zmiana kierownika budowy, kierownika robót, inspektora nadzoru inwestorskiego lub projektanta sprawującego nadzór autorski, w dzienniku dokonuje się wpisu określającego stan zaawansowania i zabezpieczenia przekazywanej budowy, rozbiórki lub montażu. Wpis ten potwierdza się datą i podpisami osoby przekazującej i osoby przejmującej obowiązki.

Podobnie reguluje to najnowsze rozporządzenie z roku 2022

§ 11. 1. Jeżeli w trakcie wykonywania robót budowlanych:

1) kierownik budowy,

2) kierownik robót,

3) inspektor nadzoru inwestorskiego,

4) projektant sprawujący nadzór autorski

- zakończy pełnienie powierzonych funkcji, dokonuje w dzienniku budowy wpisu określającego stan zaawansowania i zabezpieczenia robót budowlanych.

2. Osoba, której powierza się pełnienie funkcji, o której mowa w ust. 1, potwierdza przyjęcie powierzonych funkcji i wskazuje numer posiadanych uprawnień budowlanych.

3. W przypadku gdy nie jest możliwe dokonanie wpisu określającego stan zaawansowania i zabezpieczenia robót budowlanych przez osobę, która przestaje pełnić funkcję, o której mowa w ust. 1, wpisu dokonuje tylko osoba, której powierza się pełnienie tej funkcji. We wpisie wskazuje się przyczynę braku możliwości dokonania wpisu przez osobę, która przestaje pełnić funkcję, o której mowa w ust. 1.

W tym miejscu warto zapoznać się z wręcz szokującym (wg mnie) poglądem prawniczym, jaki pojawił się w IB w 2013 roku, a był oparty, na pewnym wyroku sądu powszechnego

„Gdy kierownik budowy rezygnuje ze swojej funkcji”

31.05.2013

Odpowiada Sławomir Kozłowski – radca prawny.

W nawiązaniu do artykułu w „IB” nr 1/2013 „Podjęcie obowiązków przez kierownika budowy” proszę o odpowiedź na kilka pytań:

– **Kiedy, z formalnoprawnego punktu widzenia, kierownik budowy kończy pełnienie swojej funkcji?**

- **Według jakich procedur może od tej funkcji odstąpić w trakcie trwania budowy?**

W świetle obowiązujących przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jednolity Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, z późn. zm., zwanej w dalszym ciągu Prawem budowlanym) można wskazać, poza przypadkami losowymi (np. śmierć kierownika budowy), dwie sytuacje, kiedy kierownik budowy kończy pełnienie swojej funkcji. Pierwsza – związana z zakończeniem budowy (prac budowlanych), druga – związana z zakończeniem pełnienia funkcji w trakcie prowadzenia budowy.

.....

Druga sytuacja może wystąpić albo na skutek złożenia przez kierownika budowy rezygnacji z pełnienia swojej funkcji, albo na skutek zwolnienia kierownika budowy z jego funkcji przez inwestora. Oba przypadki są przez Prawo budowlane dozwolone. W każdym z nich, zgodnie z art. 44 ust. 1, inwestor jest zobowiązany do niezwłocznego poinformowania właściwych organów nadzoru budowlanego o zmianie kierownika budowy (*teraz już nie- przyp. autora*), a do swojego zawiadomienia powinien dołączyć oświadczenie osoby, która podjęła obowiązki kierownika budowy, wraz z dokumentami poświadczającymi posiadane przez nią uprawnienia budowlane. W zawiadomieniu powinien podać termin tej zmiany.

Należy podkreślić, że zmiana kierownika budowy może mieć miejsce w każdym czasie i na każdym etapie budowy. Prawo budowlane nie wprowadza w tym zakresie jakichkolwiek ograniczeń. Niemniej, mając na uwadze treść przepisów Prawa budowlanego regulujących kwestie odbioru obiektów budowlanych do użytkowania, należy stwierdzić, że zmiana kierownika budowy może odbyć się najpóźniej przed zakończeniem wszystkich prac budowlanych i dokonaniem w dzienniku budowy wpisów potwierdzających zakończenie prac budowlanych. Z całą pewnością nie jest możliwy odbiór obiektu do użytkowania, jeżeli nie został powołany nowy kierownik budowy.

Każda zmiana kierownika budowy, z jakiegokolwiek powodu, musi zostać odnotowana w dzienniku budowy. Ponadto zgodnie z § 6 ust. 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz.U. Nr 108, poz. 953) konieczne jest odnotowanie stanu zaawansowania i zabezpieczenia przekazywanej budowy. Wpis musi zostać opatrzony datą jego sporządzenia oraz podpisami dotychczasowego kierownika budowy i osoby przejmującej jego obowiązki. Oznacza to, że momentem, w którym dotychczasowy kierownik budowy kończy swoją funkcję, w sensie formalnoprawnym, jest w tym przypadku dokonanie tego wpisu, związanego z protokolarnym przekazaniem terenu budowy nowemu kierownikowi budowy.

Jeżeli kierownik budowy nie ma możliwości przekazania placu budowy swojemu następcy (choćby z powodu braku zatrudnienia jego następcy) z formalnego punktu widzenia w dalszym ciągu pozostaje on kierownikiem budowy. Nie może przy tym zwolnić się z odpowiedzialności wynikającej z przepisów Prawa budowlanego, CO najwyżej może taką odpowiedzialność ograniczyć, w dość niewielkim stopniu, poprzez wpisanie do dziennika budowy informacji o rezygnacji z funkcji, uprzednie poinformowanie inwestora o konieczności zaangażowania nowego kierownika budowy oraz poinformowanie organów nadzoru budowlanego o rezygnacji z wykonywania funkcji kierownika danej budowy.

10. Kierowanie robotami budowlanymi przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków

Kwestie ochrony zabytków reguluje w sposób ogólny ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 17 lipca 2003 roku (Dz.U. 2022.840 z późn. zm.), wg której, m.in.

Art. 1. Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.

Art. 3. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

1) zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;

2) zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;

8) **roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;**

12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;

13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;

15) **otoczenie** - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Art. 6. 1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

a) krajobrazami kulturowymi,

b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,

c) dziełami architektury i budownictwa,

d) dziełami budownictwa obronnego,

e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,

f) cementarzami,

g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,

h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

Art. 7. Formami ochrony zabytków są:

1) wpis do rejestru zabytków;

1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;

2) uznanie za pomnik historii;

3) utworzenie parku kulturowego;

4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Art. 8. Rejestr zabytków, zwany dalej "rejestrem", dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków.

Art. 9. 1. Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

2. W trybie określonym w ust. 1, do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.

3. Wpis do rejestru historycznego układu urbanistycznego, ruralistycznego lub historycznego zespołu budowlanego nie wyłącza możliwości wydania decyzji o wpisie do rejestru wchodzących w skład tych układów lub zespołu zabytków nieruchomych.

4. Wpisanie zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie decyzji o wpisie do rejestru tego zabytku.

.....

Art. 10a. 1. Od dnia wszczęcia postępowania w sprawie wpisu zabytku do rejestru do dnia, w którym decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna, przy zabytku, którego dotyczy postępowanie, zabrania się prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku.

2. Zakaz, o którym mowa w ust. 1, dotyczy także robót budowlanych objętych pozwoleniem na budowę albo zgłoszeniem, a także działań określonych w innej decyzji pozwalającej na ich prowadzenie.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do zabytku służącego obronności i bezpieczeństwu państwa.

.....

Art. 22. 1. Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

2. Wojewódzki konserwator zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.

3. Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.

4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

5. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Art. 32. 1. Kto, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkrył przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia;
- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

2. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) jest obowiązany niezwłocznie, nie dłużej niż w terminie 3 dni, przekazać wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków przyjęte zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 3.

3. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany w terminie 5 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i ust. 2, dokonać oględzin odkrytego przedmiotu.

4. Jeżeli w terminie, określonym w ust. 3, wojewódzki konserwator zabytków nie dokona oględzin odkrytego przedmiotu, przerwane roboty mogą być kontynuowane.

5. Po dokonaniu oględzin odkrytego przedmiotu wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję:

- 1) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot nie jest zabytkiem;
- 2) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot jest zabytkiem, a kontynuacja robót nie doprowadzi do jego zniszczenia lub uszkodzenia;

3) *nakazującą dalsze wstrzymanie robót i przeprowadzenie, na koszt osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej finansującej te roboty, badań archeologicznych w niezbędnym zakresie.*

6. *Roboty nie mogą być wstrzymane na okres dłuższy niż miesiąc od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 5 pkt 3.*

7. *Jeżeli w trakcie badań archeologicznych zostanie odkryty zabytek posiadający wyjątkową wartość, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o przedłużeniu okresu wstrzymania robót. Okres wstrzymania robót nie może być jednak dłuższy niż 6 miesięcy od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 5 pkt 3.*

8. *Po zakończeniu badań archeologicznych, o których mowa w ust. 5 pkt 3, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję pozwalającą na kontynuację przerwanych robót.*

9. *W przypadku odkrycia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, z wyłączeniem zabytków archeologicznych, w sprawach własności i wynagrodzenia dla znalazcy tego przedmiotu stosuje się odpowiednio art. 189 Kodeksu cywilnego.*

Art. 34. 1. Osobom, które odkryły bądź przypadkowo znalazły zabytek archeologiczny, przysługuje nagroda, jeżeli dopełniły one obowiązków określonych odpowiednio w art. 32 ust. 1 lub w art. 33 ust. 1.

Art. 35. 1. Przedmioty będące zabytkami archeologicznymi odkrytymi, przypadkowo znalezionymi albo pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych, stanowią własność Skarbu Państwa.

Art. 36. 1. Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:

1) *prorowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub **robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;***

2) ***wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;***

.....

5. *Pozwolenia, o których mowa w ust. 1, wydaje się na wniosek osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego.*

8. Uzyskanie pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków na podjęcie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru nie zwalnia z obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę albo zgłoszenia, w przypadkach określonych przepisami Prawa budowlanego.

Art. 37. 1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określi, w drodze rozporządzenia:

1) *tryb wydawania pozwoleń, o których mowa w art. 36 ust. 1;*

2) *dane i informacje, które zawierają wnioski o wydanie pozwoleń, oraz dokumentację dołączaną do wniosków niezbędną do ich rozpatrzenia;*

3) *dane i informacje, które zawierają pozwolenia, oraz warunki, które mogą zostać w nich zastrzeżone;*

4) *elementy, które zawiera dokumentacja prac konserwatorskich i prac restauratorskich prowadzonych przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru oraz dokumentacja badań archeologicznych.*

2. *Tryb wydawania pozwoleń, o których mowa w ust. 1 pkt 1, określa się, uwzględniając właściwość organów do ich wydawania oraz konieczność zapewnienia sprawności prowadzonego postępowania o wydanie pozwolenia, w tym sposób postępowania w przypadku, gdy wykonawca podejmowanych działań jest wyłaniany w drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.*

Art. 37c. Robotami budowlanymi kieruje albo nadzór inwestorski wykonuje, przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru osoba, która posiada uprawnienia budowlane określone przepisami Prawa budowlanego oraz która przez co najmniej 18 miesięcy brała udział w

robotach budowlanych prowadzonych przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru lub inwentarza muzeum będącego instytucją kultury.

Art. 37f. *Przy ustalaniu udziału w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych, prowadzonych przy zabytku wpisanym do rejestru uwzględnia się udział w tych pracach, badaniach lub robotach, prowadzonych przy zabytkach niewpisanych do rejestru, o ile były one prowadzone przed dniem 26 sierpnia 2011 r.*

Art. 37g. 1. *Udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych, prowadzonych odpowiednio przy zabytku wpisanym do rejestru, inwentarza muzeum będącego instytucją kultury lub zaliczanym do jednej z kategorii, o których mowa w art. 64 ust. 1, oraz badaniach archeologicznych, lub zatrudnienie przy tych pracach lub badaniach w muzeum będącym instytucją kultury, potwierdzają świadectwa, w tym dotyczące odbytych praktyk zawodowych, oraz inne dokumenty zaświadczające udział w tych pracach, badaniach lub robotach lub zatrudnienie przy tych pracach wydane przez kierownika jednostki organizacyjnej, na rzecz której te prace, badania lub roboty były wykonywane, albo przez osobę, pod której nadzorem były wykonywane, w tym zakresy obowiązków na stanowiskach pracy w muzeum będącym instytucją kultury, lub zaświadczenia wydane przez wojewódzkich konserwatorów zabytków.*

2. *Udział w pracach konserwatorskich, pracach restauratorskich, badaniach konserwatorskich, robotach budowlanych lub badaniach architektonicznych prowadzonych przed dniem 26 sierpnia 2011 r. przy zabytku niewpisanym do rejestru zabytków potwierdzają świadectwa, inne dokumenty lub zaświadczenia, o których mowa w ust. 1.*

.....

Art. 108. 1. *Kto niszczy lub uszkadza zabytek, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.*

2. *Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.*

3. *W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 polegające na zniszczeniu zabytku sąd orzeka na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków nawiązkę w wysokości do wartości zniszczonego zabytku.*

4. *W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 polegające na uszkodzeniu zabytku sąd orzeka obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego, a jeśli obowiązek taki nie byłby wykonalny - nawiązkę na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków w wysokości do wartości uszkodzenia zabytku.*

5. *W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków nawiązkę w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia.*

Art. 110. 1. *Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.*

2. *W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.*

Art. 115. 1. *Kto niezwłocznie nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora zabytków lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) albo dyrektora urzędu morskiego o odkryciu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, a także nie wstrzymał wszelkich robót mogących uszkodzić lub zniszczyć znaleziony przedmiot i nie zabezpieczył, przy użyciu dostępnych środków, tego przedmiotu i miejsca jego znalezienia, podlega karze grzywny.*

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 116. 1. Kto niezwłocznie nie powiadomił wojewódzkiego konserwatora zabytków lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) albo dyrektora urzędu morskiego o przypadkowym odkryciu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem archeologicznym, a także nie zabezpieczył, przy użyciu dostępnych środków, tego przedmiotu i miejsca jego znalezienia, podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1 można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 117. Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia prowadzi:

- 1) prace konserwatorskie, restauratorskie lub badania konserwatorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
 - 2) prace konserwatorskie, restauratorskie, **roboty budowlane**, badania konserwatorskie lub architektoniczne przy zabytku wpisanym do rejestru lub roboty budowlane w jego otoczeniu albo badania archeologiczne
- podlega karze grzywny.

Art. 118. 1. Kto bez pozwolenia umieszcza na zabytku wpisanym do rejestru: urządzenie techniczne, tablicę reklamową lub urządzenie reklamowe w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, lub napis, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

2. Podżeganie i pomocnictwo są karalne.

3. W razie popełnienia wykroczenia można orzec przepadek przedmiotów służących lub przeznaczonych do popełnienia wykroczenia, choćby nie stanowiły własności sprawcy, lub obowiązek przywrócenia do stanu poprzedniego.

Art. 119. Kto nie wykonuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1, podlega karze grzywny.

.....
podlega karze grzywny.

Opis procedury uzyskiwania pozwolenia konserwatorskiego oraz zgłaszania osób podejmujących się prowadzenia robót budowlanych lub pełnienia nadzoru inwestorskiego przy obiekcie wpisanym do rejestru zabytków określa nowe, wydane w sierpniu 2018 roku rozporządzenie wykonawcze, wydane do w/w ustawy o zabytkach, które zastąpiło poprzednie regulacje z 9 czerwca 2004 roku, 27 lipca 2011 roku, 14 października 2015 roku i 22 czerwca 2017 roku.

Dz.U.2021.81

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO**

z dnia 2 sierpnia 2018 r.

**w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków
(fragmenty)**

Na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2017 r. poz. 2187 oraz z 2018 r. poz. 10) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie określa tryb wydawania pozwoleń na:

- 1) prowadzenie:
 - a) prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
 - b) prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
 - c) prac restauratorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
 - d) prac restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
 - e) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, zwanych dalej "robotami budowlanymi",**
 - f) badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
 - g) badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
 - h) badań architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, zwanych dalej "badaniami architektonicznymi";
- 2) przemieszczenie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków, zwane dalej "przemieszczeniem zabytku nieruchomego";**
- 3) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru zabytków, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje, zwane dalej "przeniesieniem zabytku ruchomego";
- 4) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków, zwanego dalej "podziałem zabytku nieruchomego";
- 5) zmianę przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru zabytków lub sposobu korzystania z tego zabytku, zwaną dalej "zmianą przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku";**
- 6) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 i 1566 oraz z 2018 r. poz. 1496 i 1544) oraz napisów;**
- 7) prowadzenie badań archeologicznych;
- 8) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, zwane dalej "poszukiwaniem zabytków";
- 9) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;**
- 10) podejmowanie innych działań niż określone w pkt 1-6 oraz 8 i 9, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru zabytków, zwane dalej "podejmowaniem innych działań".

2. Rozporządzenie określa ponadto dane i informacje, które zawierają wnioski o wydanie pozwoleń, o których mowa w ust. 1, dokumentację dołączaną do tych wniosków, niezbędną do ich rozpatrzenia, dane i informacje, które zawierają te pozwolenia, oraz warunki, które mogą zostać w nich zastrzeżone, a także elementy, które zawiera dokumentacja prac konserwatorskich i prac restauratorskich prowadzonych przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz dokumentacja badań archeologicznych.

§ 2. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 1 lit. a, c, e, f i h oraz pkt 2-10, składa się do wojewódzkiego konserwatora zabytków właściwego odpowiednio dla miejsca położenia albo przechowywania zabytku, poszukiwania zabytków albo prowadzenia badań archeologicznych.

2. Wniosek o wydanie pozwolenia, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 1 lit. b, d i g, składa się do ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zwanego dalej "ministrem".

3. Wniosek o wydanie pozwolenia na poszukiwanie zabytków albo prowadzenie badań archeologicznych na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 2205 oraz z 2018 r. poz. 317, 1338 i 1563), zwanych dalej "polskimi obszarami morskimi", składa się do dyrektora urzędu morskowego właściwego dla miejsca poszukiwania zabytków albo prowadzenia badań archeologicznych.

.....

§ 4. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
 - 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia;
 - 3) wskazanie numeru księgi wieczystej nieruchomości objętej wnioskiem, o ile jest założona.
2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:
- 1) projekt budowlany, część projektu budowlanego w zakresie niezbędnym do oceny wpływu planowanych robót budowlanych na zabytek albo program robót budowlanych;
 - 2) dokument potwierdzający posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.
3. Program robót budowlanych, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, zawiera imię i nazwisko autora oraz informacje niezbędne do oceny wpływu robót na zabytek, w szczególności:
- 1) opis stanu zachowania zabytku;
 - 2) wskazanie przewidzianych rozwiązań budowlanych, w formie opisowej i rysunkowej;
 - 3) wskazanie przewidzianych do zastosowania metod, materiałów i technik.
4. W przypadku dołączenia do wniosku, o którym mowa w ust. 1, programu robót budowlanych, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, wojewódzki konserwator zabytków może wezwać wnioskodawcę do złożenia projektu budowlanego, jeśli program robót budowlanych jest niewystarczający do oceny wpływu planowanych robót budowlanych na zabytek, w terminie nie krótszym niż 14 dni z pouczeniem, że niezłożenie projektu budowlanego spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

§ 5. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na przemieszczenie zabytku nieruchomego albo przeniesienie zabytku ruchomego zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
 - 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia albo przechowywania;
 - 3) wskazanie miejsca, do którego zabytek nieruchomy ma być przemieszczony albo zabytek ruchomy przeniesiony;
 - 4) uzasadnienie wniosku.
2. Wniosek o wydanie pozwolenia na przemieszczenie zabytku nieruchomego zawiera ponadto wskazanie numerów ksiąg wieczystych nieruchomości objętych wnioskiem, o ile są założone.
3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się zgodę właściciela nieruchomości, na którą ma być przemieszczony zabytek nieruchomy albo przeniesiony zabytek ruchomy.
4. Do wniosku o wydanie pozwolenia na przemieszczenie zabytku nieruchomego dołącza się ponadto:
- 1) dokument potwierdzający posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem;
 - 2) projekt budowlany albo program robót budowlanych.
5. Do wniosku o wydanie pozwolenia na przeniesienie zabytku ruchomego dołącza się ponadto oświadczenie wnioskodawcy o posiadaniu przez niego tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.
6. Program robót budowlanych, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, zawiera imię i nazwisko autora oraz informacje niezbędne do oceny wpływu przemieszczenia na zabytek, w szczególności:
- 1) opis stanu zachowania zabytku;
 - 2) wskazanie przewidzianych rozwiązań budowlanych, w formie opisowej i rysunkowej;
 - 3) wskazanie przewidzianych do zastosowania metod, materiałów i technik.
7. W przypadku dołączenia do wniosku o wydanie pozwolenia na przemieszczenie zabytku nieruchomego programu robót budowlanych, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, wojewódzki konserwator zabytków może wezwać wnioskodawcę do złożenia projektu budowlanego, jeśli program robót budowlanych jest niewystarczający do oceny wpływu przemieszczenia na zabytek, w terminie nie krótszym niż 14 dni z pouczeniem, że niezłożenie projektu budowlanego spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.
-

§ 7. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na umieszczenie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia;

3) wskazanie przewidywanego terminu usunięcia z zabytku wpisanego do rejestru zabytków tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów;

4) wskazanie przewidywanego terminu usunięcia z zabytku wpisanego do rejestru zabytków urządzeń technicznych, jeśli umieszczenie urządzeń technicznych na zabytku jest tymczasowe.

2. Wniosek o wydanie pozwolenia na umieszczenie na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów zawiera ponadto wskazanie numeru księgi wieczystej nieruchomości objętej wnioskiem, o ile jest założona.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się projekt umieszczenia na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów.

4. Do wniosku o wydanie pozwolenia na umieszczenie na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów dołącza się ponadto dokument potwierdzający posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do korzystania z tego zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.

5. Do wniosku o wydanie pozwolenia na umieszczenie na zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów dołącza się ponadto oświadczenie wnioskodawcy o posiadaniu przez niego tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.

§ 8. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na podejmowanie innych działań zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia albo przechowywania.

2. Wniosek o wydanie pozwolenia na podejmowanie innych działań przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków zawiera ponadto wskazanie numeru księgi wieczystej nieruchomości objętej wnioskiem, o ile jest założona.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się program podejmowania innych działań, zawierający imię i nazwisko autora oraz informacje niezbędne do oceny wpływu innych działań na zabytek.

4. Do wniosku o wydanie pozwolenia na podejmowanie innych działań przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków dołącza się ponadto dokument potwierdzający posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.

5. Do wniosku o wydanie pozwolenia na podejmowanie innych działań przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków dołącza się ponadto oświadczenie wnioskodawcy o posiadaniu przez niego tytułu prawnego do korzystania z zabytku, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.

.....

§ 11. 1. Wniosek o wydanie pozwolenia na wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 2) wskazanie miejsca planowanych robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 3) wskazanie numeru księgi wieczystej nieruchomości objętej wnioskiem, o ile jest założona.

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) projekt budowlany, część projektu budowlanego w zakresie niezbędnym do oceny wpływu planowanych robót budowlanych na zabytek albo program robót budowlanych;
- 2) dokument potwierdzający posiadanie przez wnioskodawcę tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości, uprawniającego do występowania z tym wnioskiem.

3. Program robót budowlanych, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, zawiera imię i nazwisko autora oraz informacje niezbędne do oceny wpływu robót na zabytek, w szczególności:

- 1) wskazanie przewidzianych rozwiązań budowlanych, w formie opisowej i rysunkowej;
- 2) wskazanie przewidzianych do zastosowania metod, materiałów i technik.

.....

§ 13. 1. Pozwolenie na prowadzenie robót budowlanych zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;

- 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia;
- 3) warunek polegający na obowiązku kierowania robotami budowlanymi albo wykonywania nadzoru inwestorskiego przez osoby spełniające wymagania, o których mowa w art. 37c ustawy;
- 4) warunek przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia robót budowlanych, a w toku robót budowlanych na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt 3:
 - a) imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 3,
 - b) dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37c ustawy,
 - c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 3, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania robotami budowlanymi albo wykonywania nadzoru inwestorskiego;
- 5) zakres i sposób prowadzenia wskazanych w pozwoleniu robót budowlanych;
- 6) informację, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ustawy;
- 7) wskazanie terminu ważności pozwolenia.

2. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może określać warunki polegające na obowiązku:

- 1) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia robót budowlanych;
- 2) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności;
- 3) niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia robót budowlanych;
- 4) dokonywania odbioru częściowego i końcowego wykonanych robót budowlanych z udziałem wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- 5) podjęcia innych działań, które zapobiegną uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

3. Do pozwoleń na prowadzenie robót budowlanych na obszarze wpisanego do rejestru zabytków historycznego układu urbanistycznego, historycznego układu ruralistycznego albo historycznego zespołu budowlanego, z wyłączeniem zabytków nieruchomości wchodzących w skład tych układów albo zespołu odrębnie wpisanych do rejestru zabytków, nie stosuje się przepisów ust. 1 pkt 3 i

4. Wojewódzki konserwator zabytków może odstąpić od stosowania tych przepisów również w stosunku do pozwoleń na prowadzenie robót budowlanych na innych terenach wpisanych do rejestru zabytków.

§ 14. 1. Pozwolenie na przemieszczenie zabytku nieruchomego albo przeniesienie zabytku ruchomego zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia albo przechowywania;
- 3) zakres i sposób prowadzenia wskazanego w pozwoleniu przemieszczenia zabytku nieruchomego albo przeniesienia zabytku ruchomego;
- 4) informację, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ustawy;
- 5) wskazanie miejsca, do którego zabytek nieruchomy ma zostać przemieszczony albo zabytek ruchomy przeniesiony;
- 6) wskazanie terminu ważności pozwolenia.

2. Pozwolenie na przemieszczenie zabytku nieruchomego zawiera ponadto:

- 1) warunek polegający na obowiązku kierowania robotami budowlanymi lub wykonywania nadzoru inwestorskiego przez osoby spełniające wymagania, o których mowa w art. 37c ustawy;
- 2) warunek przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia robót budowlanych, a w toku robót budowlanych na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt 1:
 - a) imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 1,
 - b) dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37c ustawy,
 - c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 1, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania robotami budowlanymi albo wykonywania nadzoru inwestorskiego.

3. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może określać warunki polegające na obowiązku:

- 1) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności;

- 2) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanego w pozwoleniu przemieszczenia zabytku nieruchomego albo przeniesienia zabytku ruchomego;
- 3) niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanego w pozwoleniu przemieszczenia zabytku nieruchomego albo przeniesienia zabytku ruchomego;
- 4) podjęcia innych działań, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

4. Pozwolenie na przeniesienie zabytku ruchomego może ponadto określać warunki polegające na obowiązku:

- 1) kierowania przeniesieniem zabytku ruchomego przez osobę spełniającą wymagania, o których mowa odpowiednio w art. 37a ust. 1 i 2 ustawy;
- 2) przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac, a w toku prac na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt 1:
 - a) imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 1,
 - b) dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa odpowiednio w art. 37a ust. 1 i 2 ustawy,
 - c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 1, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania przeniesieniem zabytku ruchomego.

.....

§ 16. 1. Pozwolenie na umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia;
- 3) zakres i sposób prowadzenia wskazanego w pozwoleniu umieszczania na zabytku urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów;
- 4) informację, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ustawy;
- 5) wskazanie terminu usunięcia z zabytku tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów;
- 6) wskazanie terminu ważności pozwolenia.

2. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może określać warunki polegające na obowiązku:

- 1) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności;
- 2) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia umieszczania na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów;
- 3) niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie umieszczania na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz napisów;
- 4) podjęcia innych działań, które zapobiegą uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku wpisanego do rejestru zabytków.

§ 17. 1. Pozwolenie na podejmowanie innych działań zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 2) wskazanie zabytku, z uwzględnieniem miejsca jego położenia albo przechowywania;
- 3) zakres i sposób prowadzenia innych działań wskazanych w pozwoleniu;
- 4) informację, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ustawy;
- 5) wskazanie terminu ważności pozwolenia.

2. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może określać warunki polegające na obowiązku:

- 1) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności;

- 2) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu działań;
- 3) niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o wszelkich zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu działań;
- 4) podjęcia innych działań, które zapobiegną uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

.....

§ 20. 1. Pozwolenie na wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres lub nazwę, siedzibę i adres wnioskodawcy;
- 2) wskazanie miejsca planowanych robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 3) zakres i sposób prowadzenia wskazanych w pozwoleniu robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 4) informację, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać zmienione lub cofnięte na podstawie art. 47 ustawy;
- 5) wskazanie terminu ważności pozwolenia.

2. Pozwolenie, o którym mowa w ust. 1, może określać warunki polegające na obowiązku:

- 1) zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności;
- 2) niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 3) podjęcia innych działań, które zapobiegną uszkodzeniu lub zniszczeniu zabytku.

§ 21. 1. Zawiadomienia, o których mowa w § 12 ust. 2 pkt 1-3, § 13 ust. 2 pkt 1-3, § 14 ust. 3 pkt 1-3, § 16 ust. 2 pkt 1-3, § 17 ust. 2 pkt 1-3, § 18 ust. 3 pkt 1-4 oraz § 19 ust. 1 pkt 7 i ust. 3, oraz dane, o których mowa w § 19 ust. 1 pkt 8, przekazuje się pisemnie, za pomocą faksu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2017 r. poz. 1219 oraz z 2018 r. poz. 650).

2. Minister, wojewódzcy konserwatorzy zabytków i dyrektorzy urzędów morskich udostępniają na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej informacje o adresie poczty elektronicznej oraz numerze faksu, na które przekazuje się zawiadomienia oraz dane, o których mowa w ust. 1.

.....

§ 24. Do postępowań w sprawie wydawania pozwoleń, o których mowa w art. 36 ust. 1 i 1a ustawy, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, stosuje się przepisy niniejszego rozporządzenia.

§ 25. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Jak więc widać, poprzednie regulacje z 2011 i 2015 roku, dotyczące wymogów formalnych dla osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne przy zabytkach (fragment poprzedniego rozporządzenia poniżej) zostały przeniesione do tekstu samej ustawy. Ale dalej obowiązuje, na zasadzie że prawo nie powinno działać wstecz, regulacja z 2011 roku, o postaci jak niżej

Dz.U.2011.165.987

2015-03-20

zm.

Dz.U.2015.383

§ 1

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO**

z dnia 27 lipca 2011 r.

w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych

(uchylone 30 listopada 2015 roku)

Na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 24. 1. Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków mogą wykonywać osoby posiadające odpowiednie uprawnienia budowlane określone przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, z późn. zm.).

2. Kierować robotami budowlanymi oraz wykonywać nadzór inwestorski przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków mogą osoby, które spełniają wymagania określone w ust. 1 oraz odbyły co najmniej 2-letnią praktykę zawodową na budowie przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.

§ 31. Osoby, które uzyskały zaświadczenie o posiadaniu kwalifikacji na podstawie § 19 rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 24 sierpnia 1964 r. w sprawie zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach i archeologicznych prac wykopaliskowych (Dz. U. Nr 31, poz. 197) oraz § 17-19 rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 stycznia 1994 r. o zasadach i trybie udzielania zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach oraz prac archeologicznych i wykopaliskowych, warunkach ich prowadzenia i kwalifikacjach osób, które mają prawo prowadzenia tej działalności (Dz. U. Nr 16, poz. 55), zachowują uprawnienia wskazane w tym zaświadczeniu w dotychczasowym zakresie w odniesieniu do prac konserwatorskich i robót budowlanych.

Zarówno w obecnym, jak i poprzednim rozporządzeniu jest mowa wyłącznie o wymaganiach w stosunku do osób mających pełnić funkcję kierownika budowy i inspektora nadzoru inwestorskiego, pominięto natomiast wymagania odnoszące się do osoby projektanta, figurujące w starszym rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 stycznia 1994 r. o zasadach i trybie udzielania zezwoleń na prowadzenie prac konserwatorskich przy zabytkach oraz prac archeologicznych i wykopaliskowych, warunkach ich prowadzenia i kwalifikacjach osób, które mają prawo prowadzenia tej działalności.

11. Odpowiedzialność karna, zawodowa i dyscyplinarna kierownika budowy

Kierownik budowy, a także kierownik robót budowlanych podlega w zakresie swojej działalności ogólnej odpowiedzialności karnej, określonej w ustawie Kodeks Karny (m.in. art. 163), odpowiedzialności cywilnej wg ogólnych zasad ustawy Kodeks Cywilny oraz odpowiedzialności karnej i zawodowej określonej w rozdziale 9 i 10 w ustawie Prawo budowlane.

Od 19 września 2020 uchylono cały art. 90, który stanowił

Art. 90. Kto, w przypadkach określonych w art. 48, art. 49b, art. 50 ust. 1 pkt 1 lub art. 50 ust. 1 pkt 2, wykonuje roboty budowlane, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

i został zastąpiony karą grzywny wg pkt. 13 art. 93.

Dalsze sankcje karne zmieniły się tylko nieznacznie, mają one postać

Art. 91. 1. Kto:

1) *udaremnia określone ustawą czynności właściwych organów,*

2) *wykonuje samodzielną funkcję techniczną w budownictwie, nie posiadając odpowiednich uprawnień budowlanych lub prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie,*

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

2. (uchylony).

.....

Art. 92. 1. Kto:

1) *w razie katastrofy budowlanej nie dopełnia obowiązków określonych w art. 75 lub art. 79,*

2) *nie spełnia, określonego w art. 70 ust. 1, obowiązku usunięcia stwierdzonych uszkodzeń lub uzupełnienia braków, mogących spowodować niebezpieczeństwo dla ludzi lub mienia bądź zagrożenie środowiska,*

3) *utrudnia, określone ustawą, czynności właściwych organów, podlega karze aresztu albo karze ograniczenia wolności, albo karze grzywny.*

2. *Tej samej karze podlega kto, pomimo zastosowania środków egzekucji administracyjnej:*

1) *nie stosuje się do wydanych, na podstawie ustawy, decyzji właściwych organów;*

2) (uchylony).

Art. 93. Kto:

1) *przy projektowaniu lub wykonywaniu robót budowlanych w sposób rażący nie przestrzega przepisów art. 5 ust. 1 – 2b*

1a) *przy wykonywaniu robót budowlanych stosuje wyroby, naruszając przepis art. 10,*

.....

3) *dokonyje rozbiórki obiektu budowlanego lub jego części, naruszając przepisy art. 28 lub art. 31 ust. 2,*

4) *przystępuje do budowy lub prowadzi roboty budowlane bez dopełnienia wymagań określonych w art. 41 ust. 4, art. 42, art. 44, art. 45 i art. 45a,*

.....

6) *wykonuje roboty budowlane w sposób odbiegający od ustaleń i warunków określonych w przepisach, pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę bądź w zgłoszeniu budowy lub rozbiórki, bądź istotnie odbiegający od zatwierdzonego projektu,*

.....

10) *nie udziela informacji lub nie udostępnia dokumentów, o których mowa w art. 81c ust. 1, żądanych przez właściwy organ, związanych z prowadzeniem robót budowlanych, przekazaniem obiektu budowlanego do użytkowania lub jego utrzymaniem,*

.....

13) *w przypadkach określonych w art. 48 ust. 1, art. 50 ust. 1 pkt 1 lub 2 wykonuje roboty budowlane*

.....

podlega karze grzywny.

Oczywiście nie wszystkie wyżej wymienione sankcje dotyczą kierownika budowy czy kierownika robót, ale większość z nich da się łatwo do tych osób dopasować. A każdy z podanych wyżej występków i wykroczeń generuje odpowiedzialność zawodową, czyli uruchamia cały rozdział 10 ustawy

Art. 95. *Odpowiedzialności zawodowej w budownictwie podlegają osoby wykonujące samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, które:*

- 1) *dopuszczyły się występów lub wykroczeń, określonych ustawą;*
- 2) *zostały ukarane w związku z wykonywaniem samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie;*
- 3) *wskutek rażących błędów lub zaniedbań, spowodowały zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska albo znaczne szkody materialne;*
- 4) *nie spełniają lub spełniają niedbale swoje obowiązki;*
- 5) *uchylają się od podjęcia nadzoru autorskiego lub wykonują niedbale obowiązki wynikające z pełnienia tego nadzoru.*

Art. 96. 1. *Popęlnienie czynów powodujących odpowiedzialność zawodową w budownictwie jest zagrożone następującymi karami:*

- 1) *upomnieniem;*
- 2) *upomnieniem z jednoczesnym nałożeniem obowiązku złożenia, w wyznaczonym terminie, egzaminu, o którym mowa w art. 12 ust. 3;*
- 3) *zakazem wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, na okres od roku do 5 lat, połączonym z obowiązkiem złożenia, w wyznaczonym terminie, egzaminu, o którym mowa w art. 12 ust. 3.*

2. *Przy nakładaniu kary należy uwzględnić dotychczasową karalność z tytułu odpowiedzialności zawodowej w budownictwie.*

3. *O zakazie wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie orzeka się w przypadku znacznego społecznego niebezpieczeństwa czynu.*

4. *Zakaz wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie może być orzeczony również w stosunku do osoby, która:*

- 1) *pomimo dwukrotnego upomnienia ponownie dopuściła się czynu, powodującego odpowiedzialność zawodową;*
- 2) *uchyliła się od złożenia nakazanego egzaminu.*

5. *Zakaz wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie określa się w latach i miesiącach. Kara biegnie od dnia, w którym decyzja o ukaraniu stała się ostateczna.*

6. *Osobie ukaranej z jednoczesnym nałożeniem obowiązku złożenia egzaminu, która w wyznaczonym terminie egzaminu nie zdała, wyznacza się termin dodatkowy, nie krótszy niż 3 miesiące i nie dłuższy niż 6 miesięcy. W przypadku nieuzyskania oceny pozytywnej w terminie dodatkowym, stwierdza się utratę uprawnień do pełnienia samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie.*

Art. 97. 1. *Postępowanie w sprawie odpowiedzialności zawodowej w budownictwie wszczyna się na wniosek organu nadzoru budowlanego, właściwego dla miejsca popełnienia czynu lub stwierdzającego popełnienie czynu, złożony po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego.*

2. *Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać określenie zarzucanego czynu, uzasadnienie faktyczne i prawne oraz wskazanie dowodów.*

3. *Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może złożyć w zakresie swojej właściwości organ samorządu zawodowego.*

Art. 98. 1. *W sprawach odpowiedzialności zawodowej w budownictwie orzekają organy samorządu zawodowego.*

2. *Właściwość organów samorządu zawodowego w sprawach odpowiedzialności zawodowej w budownictwie regulują odrębne przepisy.*

Art. 99. 1. *Ostateczną decyzję o ukaraniu, w trybie odpowiedzialności zawodowej w budownictwie, przesyła się do wiadomości:*

- 1) jednostce organizacyjnej zatrudniającej osobę ukaraną;
- 2) właściwemu stowarzyszeniu;
- 3) organowi, który wydał ukaranemu uprawnienia do pełnienia samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie;
- 4) Głównemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego.

2. *Informacja o karze z tytułu odpowiedzialności zawodowej, orzeczonej decyzją, o której mowa w ust. 1, podlega wpisowi do centralnego rejestru ukaranych.*

Art. 100. *Nie można wszcząć postępowania z tytułu odpowiedzialności zawodowej w budownictwie po upływie 6 miesięcy od dnia powzięcia przez organy nadzoru budowlanego wiadomości o popełnieniu czynu, powodującego tę odpowiedzialność i nie później niż po upływie 3 lat od dnia zakończenia robót budowlanych albo zawiadomienia o zakończeniu budowy lub wydania decyzji o pozwoleniu na użytkowanie obiektu budowlanego.*

Art. 101. 1. *Organ, który orzekł w I instancji o odpowiedzialności zawodowej w budownictwie, na wniosek ukaranego, orzeka o zatarciu kary, jeżeli ukarany:*

- 1) wykonywał samodzielną funkcję techniczną w budownictwie przez okres:
 - a) 2 lat - w przypadku kary określonej w art. 96 ust. 1 pkt 1,
 - b) 3 lat - od złożenia egzaminu - w przypadku kary określonej w art. 96 ust. 1 pkt 2,
 - c) 5 lat - po przywróceniu prawa wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie - w przypadku kary określonej w art. 96 ust. 1 pkt 3;
- 2) w okresach, o których mowa w pkt 1, nie był ponownie ukarany jedną z kar określonych w art. 96 ust. 1.

2. *Informację o zatarciu kary organ, o którym mowa w ust. 1, przesyła do wiadomości zainteresowanemu oraz jednostkom organizacyjnym, stowarzyszeniom i organom, o których mowa w art. 99 ust. 1.*

3. *Zatarcie kary podlega odnotowaniu w centralnym rejestrze ukaranych.*

Rozdział 9 Prawa budowlanego nie jest oczywiście pełną listą kar grożących budowlancowi. Należy na niego patrzeć, jako na swoistego rodzaju suplement do już wymienionych Kodeksu karnego i Kodeksu wykroczeniowego, zawierający te przestępstwa, które w obu w/w ustawach po prostu się nie zmieściły. W tym takie „poważne” jak pominięcie poinformowania nadzoru budowlanego o zamiarze rozpoczęcia legalnej budowy, na która oczywiście mamy już uprawomocnioną decyzję o pozwoleniu na budowę, czy niewłaściwe wypełnienie tablicy informacyjnej budowy.

Bo rzeczywiste przestępstwa, będące wynikiem czy to rażących zaniedbań, złej woli, czy zwykłej głupoty, powodujące poważne konsekwencje typu katastrofy budowlanej i utraty życia „wyceniane” są już wg art. 163 i 164 Kodeksu karnego

Art. 163. § 1. *Kto sprowadza zdarzenie, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach, mające postać:*

- 1) pożaru,
- 2) **zawalenia się budowli, zalewu albo obsunięcia się ziemi, skał lub śniegu,**

.....

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 4. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 2 jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Art. 164. § 1. *Kto sprowadza bezpośrednio niebezpieczeństwo zdarzenia określonego w art. 163 § 1, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.*

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Przy okazji nakładania w/w kar pozbawienia wolności można też wyrokiem sądu zostać pozbawionym prawa wykonywania zawodu. Informuje o tym znacznie wcześniejszy fragment Kodeksu karnego, tj. art. 39, gdzie wśród całego szeregu środków karnych znajdziemy i taką możliwą do zastosowania sankcję.

Odpowiedzialność dyscyplinarną kierownika budowy, jako członka właściwej izby samorządu zawodowego regulują z kolei przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 31 października 2002 roku (Dz. U. nr 194 z 2002 roku, poz. 1635).

Najważniejsze fragmenty zawartych tam regulacji zamieszczono poniżej

Art. 45. 1. *Członek izby podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za zawinione naruszenie obowiązków, o których mowa w art. 41.*

O jakie to naruszenia chodzi, informuje nas treść art. 41:

Art. 41. *Członek izby jest obowiązany:*

- 1) przestrzegać przy wykonywaniu czynności zawodowych obowiązujących przepisów oraz zasad wiedzy technicznej lub urbanistycznej,*
- 2) przestrzegać zasad etyki zawodowej,*
- 3) stosować się do uchwał organów izby,*
- 4) regularnie opłacać składki członkowskie.*

a rodzaje grożących tu kar wymienia art. 54 ustawy samorządowej:

Art. 54. 1. *Okręgowy sąd dyscyplinarny w sprawach dyscyplinarnych może orzekać następujące kary:*

- 1) upomnienie,*
- 2) nagana,*
- 3) zawieszenie, na okres do 2 lat, w prawach członka izby,*
- 4) skreślenie z listy członków izby.*

Jak wynika z zacytowanego wyżej pierwszego punktu pierwszego ustępu art. 41 ustawy samorządowej, nieprzestrzeganie przepisów pociąga za sobą odpowiedzialność dyscyplinarną. Jednocześnie nieprzestrzeganie przepisów jest występkiem lub wykroczeniem w rozumieniu art. 90 - 93 Prawa budowlanego i automatycznie, na mocy cytowanego już art. 95 tej ustawy, pociąga

odpowiedzialność zawodową. Mimo istnienia generalnego zastrzeżenia w drugim ustępie 41 artykułu ustawy samorządowej, stanowiącego, że:

Art. 45. 2. Od odpowiedzialności dyscyplinarnej wyłączone są czyny podlegające odpowiedzialności zawodowej, określone w art. 95 ustawy - Prawo budowlane, oraz czyny podlegające odpowiedzialności porządkowej zgodnie z przepisami Kodeksu pracy.

w praktyce mamy więc do czynienia z dublowaniem się sankcji, co widać np. w postaci automatyzmu karania, wynikającego z art. 42, ust. 3, pkt. 1 ustawy o samorządach zawodowych:

Art. 42. 3. Zawieszenie w prawach członka izby następuje w wypadku:

1) orzeczenia kary, o której mowa w art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy - Prawo budowlane,

.....

w myśl którego ukaranie z tytułu odpowiedzialności zawodowej na gruncie Prawa budowlanego musi wiązać się z zawieszeniem w prawach członka izby, a więc sankcją dyscyplinarną, przewidzianą z kolei w art. 54, ust. 1, pkt. 3 ustawy samorządowej.

Pomińmy już milczeniem problemy jeszcze dwóch innych rodzajów odpowiedzialności – tj. cywilnej i służbowej, a zamiast tego, dla równowagi przypomnijmy o istnieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 2002 r. „w sprawie ustanowienia odznaki honorowej "Za zasługi dla budownictwa", ustalenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania, a także noszenia” - ostatnia zmiana treści w Dz. U. 2016.1650.



Awers wzoru odznaki